

รายงานการวิจัยเรื่อง

การศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย :

กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่ผลการเรียนและความประพฤติดี

กองวิจัยทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย

การศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย :
กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียน
และความประพฤติดี

กองวิจัยทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

2543

รายงานการวิจัย การศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย :
กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียน และความประพฤติดี
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2543
จำนวนพิมพ์ 3,000 เล่ม
ISBN 974-268-9296

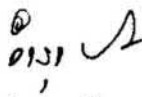

เอกสารรายงานวิจัยทางการศึกษา อันดับที่ 265/2543
กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การพัฒนา “คน” ให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ควรได้รับการพัฒนาเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดาจนกระทั่งเติบโตใหญ่ ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง สภาพแวดล้อม และกระบวนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้.....” กรมวิชาการตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่ได้รับรางวัลผลการเรียน และความประพฤติโดยมุ่งหวังว่าข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานศึกษา และครูผู้สอน ที่จะอบรมเลี้ยงดูให้บุตรหลานเป็นคนดีมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

กรมวิชาการขอขอบคุณ คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัย และขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมา ณ โอกาสนี้

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

บทคัดย่อ

การศึกษาศภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย : กรณีศึกษาศภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย นักเรียนที่เคยได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี 15 คน ผู้ปกครอง 21 คน ครูที่นักเรียนประทับใจ 44 คน และเพื่อนที่นักเรียนประทับใจ 75 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมี 10 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามนักเรียน แบบสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน แบบสอบถามเพื่อนนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบบสอบถามครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แบบสำรวจโรงเรียน แนวการบันทึกภาพถ่ายและแนวการจดบันทึกประจำวันของนักเรียนกรณีศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและหาค่าความถี่ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ดูแลการบ้าน การอ่านหนังสือ ผลการเรียนและคอยสอบถามจากครู รับฟังปัญหาและให้เวลาปรึกษาปัญหาตลอดเวลา สังเกตและซักถามปัญหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ให้กำลังใจและชื่นชมกับความสำเร็จ อธิบายด้วยเหตุผล สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว และเปิดโอกาสให้ลูกแสดงออก โดยประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี อธิบายสิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างบุคคลเพื่อให้เห็นผลของการกระทำที่ชัดเจน เน้นย้ำเรื่องที่อบรมเป็นระยะ ให้กำลังใจและชมเชยความสำเร็จ นอกจากนั้น ส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนรู้ โดยให้เรียนพิเศษ จัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียน จัดซื้อหนังสือเสริมบทเรียนความรู้ทั่วไป และแบบฝึกหัด พาไปศึกษาหาความรู้นอกสถานที่ และจัดมุมหนังสือไว้ให้ศึกษาค้นคว้าและทำการบ้าน

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษาขณะที่ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี และโรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ขณะนี้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

2. คุณลักษณะของนักเรียน

ลักษณะเด่น คือ ความขยันหมั่นเพียร ความมั่นใจ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก ความสุภาพเรียบร้อย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญูกตเวที

3. การดำเนินชีวิต

ช่วงเวลาที่อยู่บ้านนักเรียนทุกคนจะช่วยทำงานบ้านทุกอย่างเท่าที่สามารถจะทำได้ ทำการบ้าน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน และเตรียมบทเรียนล่วงหน้า ในช่วงเวลาว่าง นักเรียนมากกว่าครึ่ง อ่านหนังสือ (15 คน) ชมรายการโทรทัศน์ (11 คน) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายการที่มีสาระ และออกกำลังกาย (8 คน)

4. การเรียน

ในชั่วโมงเรียนนักเรียนทุกคนมีสมาธิในการเรียน จัดข้อความสำคัญเพิ่มเติมขีดเส้นใต้ข้อความหรือจุดเน้น คิดตามที่ครูอธิบาย และเมื่อมีประเด็นที่สงสัย หรือไม่เข้าใจจะซักถาม สำหรับช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียนนักเรียนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป เข้าห้องสมุดศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม (10 คน) ทำการบ้าน และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (5 คนเท่ากัน)

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี คือ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และตัวนักเรียนเอง

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
คำจำกัดความ	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข	4
การอบรมเลี้ยงดู	9
วิธีการสอน และวิธีการเรียน	11
สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	21
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
การวิเคราะห์ข้อมูล	24
การนำเสนอผลการวิเคราะห์	24
บทที่ 4 ผลการวิจัย	25
กรณีศึกษาที่ 1	26
กรณีศึกษาที่ 2	34
กรณีศึกษาที่ 3	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กรณีศึกษาที่ 4	51
กรณีศึกษาที่ 5	59
กรณีศึกษาที่ 6	68
กรณีศึกษาที่ 7	77
กรณีศึกษาที่ 8	86
กรณีศึกษาที่ 9	94
กรณีศึกษาที่ 10	100
กรณีศึกษาที่ 11	108
กรณีศึกษาที่ 12	115
กรณีศึกษาที่ 13	122
กรณีศึกษาที่ 14	129
กรณีศึกษาที่ 15	136
 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 143
สรุปผลการวิจัย	143
อภิปรายผล	151
ข้อเสนอแนะ	153
 บรรณานุกรม	 154
 คณะผู้ดำเนินการวิจัย	

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการวางรากฐานพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าให้อยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข อันจะนำไปสู่การพัฒนาความเจริญรุ่งเรือง และความมั่นคงของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ จะเห็นได้จากจุดหมายสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พุทธศักราช 2540-2544) คือ การพัฒนาคนโดยผ่านกระบวนการศึกษา หรือการเรียนรู้ที่เหมาะสม และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดมุ่งหมายประการหนึ่งคือ (มาตรา 6) “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ สร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยผู้ผ่านการศึกษาแต่ละคนจะมีความสามารถและมีคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญคือ มีสุขภาพ พลานามัยที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความสามารถในการคิด ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ อุดมทุน มีความเป็นประชาธิปไตย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยและความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ

ในการหล่อหลอมบุคคลให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาควรจะต้องประสานสัมพันธ์กันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู การให้การศึกษา และให้สิ่งแวดล้อมที่ดีกับเด็ก โดยไม่ปล่อยให้เด็กเป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนั้นมิงงานวิจัยหลายเรื่องที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้สูงสุด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น การสอนและบรรยากาศในชั้นเรียน ความถนัดของนักเรียน สภาพแวดล้อม และการสนับสนุนจากที่บ้าน (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ 2541 ; อัดสำเนา) ดังนั้น กรมวิชาการจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีคุณลักษณะเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยศึกษากรณีตัวอย่างของนักเรียน

ที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี ด้วยมุ่งหวังที่จะให้เป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และสังคม ในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี และได้รับรางวัลพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปีการศึกษา 2540-2541 โดยศึกษาจากบุคคลแวดล้อม ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และบุคคลใกล้ชิด

คำจำกัดความ

1. **นักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี** หมายถึง นักเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 **คุณลักษณะพื้นฐาน** ได้แก่

- 1) การมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 3) ความรับผิดชอบ
- 4) ความมีระเบียบวินัย
- 5) การกล้าแสดงออก
- 6) การประหยัดและอดออม
- 7) ความกตัญญูกตเวที
- 8) ความซื่อสัตย์

9) ความเสียสละ

10) ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

11) ความเป็นประชาธิปไตย

12) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.2 มีพฤติกรรมและผลงานดีเด่น 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการศึกษา

2) ด้านความประพฤติ

3) ด้านกิจกรรม

2. ครูผู้สอนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ หมายถึง ครูผู้สอนที่นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นครูที่มีเทคนิคการสอนที่ดี สอนเข้าใจง่าย ดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักเรียนมีปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัวและการเรียน

3. เพื่อนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ หมายถึง เพื่อนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเดียวกับนักเรียนกรณีศึกษา มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งเรื่องการเรียนรู้และเรื่องส่วนตัว

4. วิธีการเรียน (Learning Style) หมายถึง ลักษณะวิธีการ กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนใช้เป็นวิธีในการเพิ่มพูน หรือแสวงหาความรู้

5. วิธีการสอน (Teaching Style) หมายถึง พฤติกรรมหรือแนวปฏิบัติในการถ่ายทอดความรู้ หรือการชี้แนะเชิงวิชาการที่ครูใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การสอน หรือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และสังคมในการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีคุณค่า

บทที่ 2

เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย : กรณีศึกษา สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี มีเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข
2. การอบรมเลี้ยงดู
3. วิธีการสอนและวิธีการเรียน
4. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

การประสบความสำเร็จในชีวิตไม่ได้ขึ้นอยู่กับความฉลาดทางวิชาการ หรือไอคิว เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีทักษะหรือความสามารถในการพัฒนาอารมณ์หรือที่เรียกว่า อีคิว ด้วย คุณลักษณะของอีคิว คือ การรู้ตัว การประมาณตัวอย่างถูกต้อง รู้สภาพหรือสภาวะที่แท้จริงของตนเอง และต้องมีความสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ได้ เป็นคนขยันหมั่นเพียร ไม่ล้มเลิกอะไรง่าย ๆ ไม่จับจด มีความกระตือรือร้น อยากจะประสบความสำเร็จ ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่นคนที่ชอบแข่งขัน รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เป็นคนคล่อง มีทักษะหลายๆ อย่าง เป็นคนที่มีระเบียบวินัยในตัวเอง (ศันสนีย์ จัตรคุปต์, 2542)

สุนน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2542) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2542) (อ้างในกรมวิชาการ : 2543 ; อัดสำเนา) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะ ดี เก่ง และมีสุข ดังนี้

ดี หมายถึง การมีวินัย และค่านิยมประชาธิปไตย มีวินัย ประกอบด้วย (1) สนใจใฝ่รู้ (2) มีสติควบคุมตนเอง (3) ความรับผิดชอบ (4) ความมีเหตุผล (5) ความซื่อสัตย์ และ (6) ความขยัน

ส่วนค่านิยมประชาธิปไตย ประกอบด้วย (1) เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น (2) ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ (3) ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (4) เคารพกติกาของสังคม (5) ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเหตุผล และเสียสละ

เก่ง หมายถึง การมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) มีความสามารถในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน
- 2) มีตรรกะคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่ช่วยให้เกิดการสังเกต ประมวล จัดกลุ่ม เชื่อมโยง ตั้งสมมติฐานและทดลอง
- 3) มีทักษะทางดนตรี และจังหวะการเคลื่อนไหว
- 4) สื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้
- 5) มีความลึกซึ้งภายในจิตใจ และเอื้ออาทรต่อสิ่งแวดล้อม

มีสุข ตามแนวคิดของ สุมณ อมรวิวัฒน์ หมายถึง (1) การมีความรักและการแบ่งปัน (2) เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความจริง ความงาม และความเป็นธรรม (3) ประพฤติชอบ มีความสุข สันติ และไม่เบียดเบียน (4) บริโภคสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญา ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของ กระแส ส่วนคนที่มีความสุขตามแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ หมายถึง คนที่มีความสุขจากการเรียนรู้โดยการได้ตอบสนองการใฝ่รู้ ตอบสนองการกระทำและการสร้างสรรค์ ตลอดจนการบริโภคด้วยปัญญาและความคิด

กรมวิชาการ (2542 ; อัดสำเนา) ได้ศึกษารูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข โดยกำหนดคุณลักษณะของเด็กไทยที่จะเป็นเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

1. การเป็นคนดี หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของความมีวินัยและค่านิยมประชาธิปไตย

1.1 ความมีวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม

พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

- สนใจใฝ่รู้
- ควบคุมตนเอง
- รับผิดชอบ
- มีเหตุผล
- ซื่อสัตย์
- ขยัน
- ตรงต่อเวลา
- เชื่อมั่นในตนเอง

- อุดหนุน
- เป็นผู้นำ
- ความร่วมมือ
- การรับฟัง/เคารพความคิดเห็นผู้อื่น
- การเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง
- การยอมรับการกระทำของตน
- การรู้จักเสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- การช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม
- การทำตามข้อตกลง
- ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น
- การมีวินัยในการเรียนรู้

1.2 ค่านิยมประชาธิปไตย คือ คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล ที่เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของผู้อื่น เคารพสิทธิและป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น ด้วยน้ำใจที่เคารพต่อคุณค่าของเสียงส่วนใหญ่ ด้วยความเข้าใจระหว่งกันและกันด้วยความสันติ

พฤติกรรมบ่งชี้ถึงควมมีประชาธิปไตย

- เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
- การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- การเคารพสิทธิ ป้องกันสิทธิของตนเอง
- การเคารพสิทธิผู้อื่น
- ความมีเหตุผล
- การเคารพกติกาของสังคม
- ทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็น
- มีความเสียสละ
- มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจผู้อื่น
- ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

2. การเป็นคนเก่ง หมายถึง เก่งในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ดังนี้

2.1 การเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาทักษะการคิด (วิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนก จัดลำดับความสำคัญ) และทักษะการแก้ปัญหา

พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย

- รู้แหล่งข้อมูล และวิธีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย
- สามารถรวบรวมข้อมูล
- สามารถสรุปความ แปลความข้อมูล
- สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกำหนดวิธีแก้ปัญหาได้
- สามารถจัดลำดับความสำคัญของเรื่องได้
- สามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาในรูปของยุทธวิธี
- สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
- สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาความรู้

2.2 การเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยการพัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และการพัฒนาความเข้าใจ และความรู้ลึกของผู้อื่น

2.2.1 ทักษะการจัดการ พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย

- 1) ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดงได้แก่
 - วิเคราะห์งาน
 - ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
 - กำหนดขั้นตอนการทำงาน
- 2) ความสามารถในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมที่แสดงได้แก่
 - การประสานงาน
 - ทำงานเป็นระบบตามแผน
 - บริหารเวลาและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 3) ความสามารถในการติดตาม ประเมินผล และสรุปผลงาน
พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - ติดตามงานอย่างเป็นระบบ
 - ประเมินผลและปรับปรุงงาน
 - สรุปผลงาน
- 4) มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการจัดการ พฤติกรรมที่แสดง
 - เลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม
 - เลือกใช้วิธีการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
 - ปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์

ได้แก่

2.2.2 ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง พฤติกรรมบ่งชี้ ประกอบด้วย

- มองเห็นจุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง
- สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง
- เห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง
- รู้จักประมาณตน

2.2.3 การเข้าใจผู้อื่น พฤติกรรมที่บ่งชี้ ได้แก่

- รู้จักเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น
- มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
- รู้จักการรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

3. **มีสุข** หมายถึง มีความสุขกายและสุขใจ สุขกาย หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย

- เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย
- ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เหมาะสมกับวัย
- พักผ่อนอย่างเพียงพอ
- รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และสะอาด
- รู้จักรักษาสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- ดูแล รักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ
- รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัย
- รู้จักปฏิบัติตน เพื่อป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ
- รู้จักการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ
- ละเว้นสิ่งเสพติด

สุขใจ (สุขภาพจิตดี) หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภาควุมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคง ไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งสามารถที่จะหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ด้วย

พฤติกรรมที่บ่งชี้ ประกอบด้วย

- มีความคิดดี มีเหตุผล
- ไม่มีความขัดแย้งในจิตใจ
- มีความเชื่อมั่นและเข้าใจตนเองอย่างดี

- สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มากระทบได้ด้วยจิตใจที่มั่นคง
- ปราศจากการเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ
- ฟังพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่าดี ถูกต้อง
- รู้จักตน และเข้าใจตนเองดี
- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- มีความรักและไว้วางใจผู้อื่นอย่างจริงใจ
- ทำประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ

การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานให้มีสุขภาพกายแข็งแรงสมบูรณ์และมีสุขภาพจิตที่ดี นับว่าเป็นจริงดังที่ **ศันสนีย์ จัตรคุปต์** (2542) กล่าวว่า วิธีการเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อม มีส่วนสำคัญมากในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ การเรียนรู้ และบุคลิกลักษณะนิสัยในอนาคต การสัมผัส การกอด การเฝ้าล้อม การพูด การฟัง การอ่านหนังสือให้เด็กฟังหรือแม้แต่การเล่นกับเด็ก ล้วนมีผลต่อการเจริญเติบโตของสมองทั้งสิ้น นอกจากนี้ การวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับสมอง พบว่าเด็กที่เรียนดีในโรงเรียนจะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่สนใจลูกให้ความสนใจทั้งในเรื่องการเรียน วิชาการ และความเป็นอยู่ของลูก พ่อแม่จึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูเด็กมากที่สุดมาตั้งแต่ระยะแรกเริ่มของชีวิต

สุภาวดี หาญเมธี (2543) ได้แสดงทัศนคติไว้ว่า “การเรียนรู้ไม่ได้อยู่แค่โรงเรียนเท่านั้น แต่อยู่ที่ทุก ๆ วันที่ผ่านไป แต่ละวันที่ลูกเติบโตขึ้น เขาได้สะสมความรู้ กวาดบ้าน ถูบ้าน เลี้ยงหมา ปลูกต้นไม้ ฝึกแก้ปัญหา ฝึกสื่อสารพูดคุยกับคน ฯลฯ เหล่านี้เป็นทักษะชีวิตพื้นฐานที่พ่อแม่สร้างการเรียนรู้ให้ลูกได้ดีกว่าใคร

การสอนลูกทำกับข้าวก็เป็นความรู้ สอนลูกแก้ปัญหาก็เป็นทักษะชีวิต สอนลูกให้เข้าใจปัญหาต่างๆ ในสังคม เช่น ชาวในหนังสือพิมพ์เขามีเรื่องอย่างนี้ลูกคิดอย่างไร ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือความรู้ที่แท้จริงที่พ่อแม่ให้ลูกได้ และเป็นความรู้ที่จำเป็นแก่ชีวิตของลูกมาก เป็นความรู้ที่จะช่วยปกป้องลูกได้จากปัญหามานานาชนิด แม้กระทั่งยาเสพติดที่กำลังลั้ลวงกัน”

วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ (อ้างในसानปฏิรูป, 2543) กล่าวว่า หากพ่อแม่ต้องการให้ลูกเป็นเช่นไร ตนเองก็ต้องสร้างสภาพแวดล้อมเช่นนั้นให้ลูกประจักษ์ก่อน นอกจากทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว พ่อแม่จะต้องรับฟังความคิดเห็นของลูก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลูกเข้าสู่

ช่วงวัยรุ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ลูกได้พูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนะกับพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กวัยนี้กำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของอารมณ์ โอกาสที่จะถูกชักนำไปสู่อบายมุขนั้นสูงมาก หากครอบครัวไม่สร้างเกราะป้องกันแก่ลูก

สำหรับบทบาทของผู้ปกครองต่อการเรียนของนักเรียนนั้น **เทอดศักดิ์ เดชคง** (2543) กล่าวว่า ทัศนคติของพ่อแม่เกี่ยวกับบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมีผลต่อความฉลาดของเด็ก ซึ่งมีปัจจัยสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก พ่อแม่ที่เด็กเรียนรู้ได้ดีมักสนใจการเรียนของเด็ก ขณะที่พ่อแม่อีกประเภทจะคิดว่าโรงเรียนมีหน้าที่จัดการเรียนรู้อย่างเบ็ดเสร็จ ไม่ควรต้องเข้าไปช่วย ซึ่งสอดคล้องกับ **ไพท สิทธิสุนทร** (2543) ที่กล่าวถึงเป้าหมายหลักทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาประการหนึ่งที่ต้องการให้บรรลุผลภายในปี ค.ศ. 2000 คือทุกโรงเรียนต้องเพิ่มการสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาของลูกหลานตน เนื่องจากมีงานวิจัยมากมายระบุตรงกันว่า เมื่อผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของลูกในโรงเรียน จะเกิดผลลัพธ์ทางบวกหลายประการ เช่น ระดับคะแนนเฉลี่ยของเด็กเพิ่มมากขึ้น อัตราการขาดเรียนลดลง ทัศนคติต่อโรงเรียน และความประพฤติของเด็กในโรงเรียนดีขึ้น ตลอดจนมีอัตราการสำเร็จการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

กรมวิชาการ (2541) ได้สังเคราะห์รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการคิด พบว่า การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลต่อความสามารถในกระบวนการคิด กล่าวคือ เด็กที่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผล และการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีความคิดริเริ่ม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาดีกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและปกป้องคุ้มครอง

คันสนีย์ จัตรคุปต์ (2542) ได้เสนอเทคนิคการเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี คนเก่งที่มีความสุข ดังนี้

- 1) ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และความฉลาด
- 2) ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจ
- 3) ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
- 4) ส่งเสริมลูกให้เป็นคนดี มีจริยธรรม ซื่อสัตย์ รู้จักรับผิดชอบ
- 5) เลี้ยงลูกให้มีทัศนคติที่ดีต่อตัวเอง
- 6) เลี้ยงลูกให้เป็นตัวของตัวเอง
- 7) เลี้ยงลูกให้มีระเบียบวินัย
- 8) เลี้ยงลูกให้มีทักษะทางด้านภาษา
- 9) สร้างลูกให้เป็นจิตรกรและนักกีฬา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูมีส่วนอย่างมากต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะในช่วงวัยแรกเกิดถึง 12 ขวบ (รจนา พุ่มจันทร์, 2539) การอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข นั้น พ่อแม่ควรจะเลี้ยงดูอย่างมีเหตุผลโดยใช้หลักประชาธิปไตย ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ความรู้และฝึกทักษะชีวิตพื้นฐาน ให้ความสนใจเอาใจใส่การเรียนรู้และความเป็นอยู่ของลูก และควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาของลูกในโรงเรียน เช่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น พ่อแม่สามารถสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมต่างๆ หรือแม้แต่วิธีคิดให้ลูกได้ เพียงแต่เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็กเท่านั้น

วิธีการสอน และวิธีการเรียน

1. วิธีการสอน

นักการศึกษาหลายท่านมีมุมมองที่เกี่ยวกับการศึกษาว่า ไม่ใช่เฉพาะเทคนิคการสอนในห้องเรียนหรืออุปกรณ์การสอนเท่านั้นที่สำคัญสำหรับการศึกษาศูนย์ใหม่ ผู้สอนหรือครูเองเป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าอื่นใดทั้งหมด ครูต้องเป็นคนที่รู้จักตัวเอง เป็นคนที่มีความฉลาด มีความรัก เห็นอกเห็นใจและเอาใจใส่นักเรียน บทบาทของครูจะต้องเปลี่ยนไป ไม่ใช่เป็นผู้ส่งข้อมูลหรือหลักสูตรต่างๆ ให้กับเด็กแล้วทำการทดสอบเด็กเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้กับเด็ก ในขณะเดียวกันเด็กก็ควรจะมีความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเขาเองด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกอยากเรียนรู้ รู้สึกสนุกกับการเรียน และชอบที่จะไปโรงเรียน (คันสนีย์ จัตรคุปต์, 2542)

Andrews, Bruner & Majewski, Stone & Sullivan (อ้างใน ศิริยุภา พูลสุวรรณ ; อัดสำเนา) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนถ้าครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนของนักเรียนแล้ว จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคงทนยั่งยืน ถ้านักเรียนได้รับการสอนที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนที่นักเรียนชอบจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศิริยุภา พูลสุวรรณ กล่าวต่อไปถึงบทบาทในชั้นเรียนของครู และบทบาทในชั้นเรียนของนักเรียน ดังนี้

บทบาทหรือพฤติกรรมในชั้นเรียนของครู แบ่งออกเป็น 3 แบบได้แก่

1) Conduct ครูเป็นผู้มีบทบาทในการควบคุมชั้นเรียนอย่างเต็มที่ นักเรียนมีลักษณะเป็นผู้รับความรู้ (Passive learner)

2) Co-ordinator ครูและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกันในการทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

3) Facilitator ครูเป็นผู้ทำหน้าที่จัดกิจกรรม หรืออำนวยความสะดวกในการเรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนมีลักษณะเป็น Active learner

บทบาทหรือพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน หมายถึง บทบาทของนักเรียนในการแสดงออกตามกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ว่าผู้เรียนมีบทบาทในชั้นเรียนมากหรือน้อย โดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่

1) Active/Group ผู้เรียนเป็นหลักในการทำกิจกรรม และในการเรียนจะเรียนเป็นกลุ่ม (ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง)

2) Active/Individual ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียน เป็นผู้ทำกิจกรรม เป็นหลักในการเรียนการสอน (ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการพัฒนาผู้เรียน)

3) Passive ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับฟัง รับความรู้ในการเรียนการสอน

4) Combine ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทในการทำกิจกรรมใกล้เคียงกันในการเรียนการสอน (มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน) เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย

ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์เขียว (2542) กล่าวว่า การเรียนการสอนของครูอาจารย์ในยุคโลกาภิวัตน์ หรือในยุคใหม่ควรมีลักษณะที่สำคัญ 15 ประการ คือ

1) ให้นักเรียนมีสมรรถภาพทางคอมพิวเตอร์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สิ่งเร้าใจต่าง ๆ การใช้สื่อประสม และสื่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนเรียนด้วยตนเอง

2) ให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองไกลในเหตุการณ์เบื้องหน้า คิดลึกและมีสุขภาพทางกายทางจิตใจที่สมบูรณ์ และมีคุณธรรมจริยธรรม

3) ให้นักเรียนรู้จักภาษาของตนเองและผู้อื่น

4) ให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าทางวิชาการได้ทุกหนทุกแห่ง ทุกสถานที่ ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน หรือในโรงเรียนเท่านั้น

5) ให้นักเรียนมีศรัทธาจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

6) ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการทดลอง สัมผัส และสัมพันธ์อันดี

7) ให้นักเรียนได้เรียนรู้จะมีความรู้อย่างแท้จริง มีความคิด มีความสามารถ และมีความดี

8) จะต้องเอนักเรียนและสถานการณ์เป็นตัวตั้ง ไม่เอาวิชาเป็นตัวตั้ง เพื่อให้ นักเรียนเรียนสนุกและเป็นบูรณาการพัฒนาค้นคว้าทุกด้าน

9) ให้นักเรียนได้เรียนรู้ตัวเองและนอกตัว โดยเน้นประสบการณ์และกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัด

10) มีการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและสนุก

11) การเรียนการสอนมีการใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหา ให้มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมกันทุกคน เป็นการฝึกทักษะชีวิตเพื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในสังคม

12) ให้นักเรียนมีการฝึกการสังเกต การวิเคราะห์ วิจัย การบันทึก การเสนอผลงาน การอภิปราย การซักถามและการฟัง

13) ให้นักเรียนมีการค้นคว้าหาคำตอบเอง จากแหล่งวิชาต่างๆ ตามธรรมชาติเพื่อฝึกนิสัยเจตคติความรู้ความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ หรือแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง

14) ให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากวิธีการต่างๆ ข้างต้นไปสู่ความเข้าใจโดยสมบูรณ์แบบบูรณาการ และให้เกิดจิตสำนึกขึ้นเองตามธรรมชาติ

15) ให้นักเรียนมีความเข้าใจแก่นแท้ของการเรียนการสอนคือ การเรียนรู้ของนักเรียนโดยแท้จริง

ชาญชัย อาจिनสมาจารย์ (2540) กล่าวถึงสภาพบรรยากาศในห้องเรียนที่ครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

1) บรรยากาศที่สนับสนุนผู้เรียนให้กระฉับกระเฉง
2) บรรยากาศที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการค้นพบของส่วนบุคคล ของความหมายของแนวความคิดส่วนบุคคล

3) บรรยากาศที่สามารถอภิปรายปัญหาที่แตกต่างกันได้แต่ไม่จำเป็นต้องยอมรับ

4) บรรยากาศที่ยอมรับสิทธิในการทำผิดพลาดของเอกัตบุคคล

5) บรรยากาศที่การประเมินผลเป็นกระบวนการขอความร่วมมือ

6) บรรยากาศที่เอกัตบุคคลมีความรู้สึกว่าเขาได้รับการนับถือและยอมรับ

จากวิธีการสอนข้างต้นสรุปได้ว่า ครูหรือผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการศึกษายุคใหม่ บทบาทของครูคือ สร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการเรียนที่นักเรียนชอบ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของนักเรียนและอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ

2. วิธีการเรียน

ผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนเป็นของตนเอง บางคนเรียนได้ดีโดยการอ่านหนังสือด้วยตนเอง บางคนเรียนได้ดีเมื่อได้ฟังครูบรรยาย บางคนชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคนที่ใช้เป็นวิธีในการแสวงหาความรู้

Dunn and others (อ้างใน ศิริยุภา พูลสุวรรณ : อัดสำเนา) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อวิธีการเรียนของผู้เรียน ดังนี้

- 1) สภาพแวดล้อม เช่น แสง เสียง อุณหภูมิ การจัดที่นั่งภายในห้องเรียน
- 2) สภาพของอารมณ์ เช่น แรงจูงใจ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความรับผิดชอบ
- 3) สภาพทางสังคม เช่น การชอบทำงานตามลำดับ การทำงานเป็นคู่ การทำงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นส่วนหนึ่งของทีม
- 4) สภาพทางร่างกาย เช่น บางคนชอบเรียนไปรับประทานอาหารไป บางคนชอบให้มีการเคลื่อนไหวไปด้วยในขณะที่เรียน
- 5) สภาพทางจิตวิทยา เช่น ลักษณะของโลกทัศน์ ความสามารถในการวิเคราะห์การทำงานของสมองซีกซ้ายและขวา

กรมวิชาการ (2542) กล่าวว่า นักเรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมในการเรียนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1) ความรู้พื้นฐานเดิม

ความรู้พื้นฐานเดิม คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนรู้นั้น ๆ การมีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่มากจะเป็นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้น และมั่นคงขึ้น

2) ความถนัด

ความถนัดเป็นจำนวนเวลา que ผู้เรียนต้องการใช้ในการเรียน ถ้าต้องการเวลาเรียนน้อย ก็หมายความว่านักเรียนมีความถนัดสูง แต่ถ้าต้องการเวลาเรียนมากแสดงว่านักเรียนมีความถนัดต่ำ การที่ผู้เรียนมีความถนัดแตกต่างกัน ความต้องการเวลาเรียนในแต่ละเรื่องจึงแตกต่างกัน

3) ความสนใจ

ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ การมีความสนใจต่อสิ่งใด ก็ย่อมมีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิในสิ่งนั้น และใช้เวลาให้กับสิ่งนั้นมากขึ้นจึงมีส่วนช่วยให้โอกาสที่จะได้รับความสำเร็จในด้านนั้นมากขึ้น ตรงกันข้ามการที่สนใจสิ่งใดน้อยหรือไม่สนใจเลย

ย่อมจะขาดความเอาใจใส่ ขาดสมาธิ ใช้เวลาทำสิ่งนั้นน้อย โอกาสที่จะได้รับความสำเร็จก็ย่อมน้อยลง

4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แข่งขันด้วยมาตรฐานอันดีเยี่ยม (Standard of Excellence) หรือทำดีกว่าบุคคลอื่น เมื่อประสบความสำเร็จจะรู้สึกสบายใจ

จากวิธีการเรียนข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการแสวงหาความรู้ที่แตกต่างกันไป เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายประการดังกล่าว

สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1. สภาพแวดล้อมที่บ้าน

ครอบครัวมีส่วนอย่างมากที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ (เทือน ทองแก้ว, 2540) พบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้าน/การสนับสนุนจากทางบ้านมีอิทธิพลสูงสุด สิ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากทางบ้านช่วยปรับปรุงคุณลักษณะทางวิชาการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ลดการขาดเรียนและการออกกลางคัน นอกจากนั้นกลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลในระดับสูงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนชุมชนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านและการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือเพื่อน

กรมวิชาการ (2542 : อ้างอิงมาจาก ระเบียบพรณ มาลัย) ได้กล่าวถึงปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เด็กมีความพร้อมในการอ่านดังนี้

1) อาชีพของบิดา มารดา เด็กที่มีบิดา มารดา เป็นข้าราชการ แพทย์ พ่อค้า จะมีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่มีบิดา มารดา เป็นชาวไร่ ชาวนา ช่างนา หรือกรรมกร ทั้งนี้เพราะอาชีพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของครอบครัว และพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลในครอบครัวมีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมได้

2) บุคคลแวดล้อม ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง พี่ ป้า น้า อา ฯลฯ หากบุคคลเหล่านี้ชอบอ่านหนังสือหรือเล่านิทาน เด็กจะเกิดความอยากรู้อยากเห็น และอยากอ่านมากขึ้น

3) สังคมที่อยู่อาศัย เด็กที่อยู่ในสังคมเจริญ จะมีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่อยู่ในสังคมชนบท เพราะได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน ทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์เป็นต้น

4) การสะสมหนังสือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่คนในครอบครัวรัก และสนใจสะสมหนังสือจะทำให้มีนิสัยรักการอ่าน และความพร้อมของการอ่านก็จะตามมา

5) เหตุการณ์อื่นๆ ผู้ปกครองจะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจในการอ่านได้โดยพาไปเลือกซื้อหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจ สนทนาซักถาม ชมโทรทัศน์รายการดี ๆ ร่วมกับเด็ก ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น

2. สภาพแวดล้อมที่โรงเรียน

การเรียนรู้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียน แต่จะเกิดได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กมีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนรู้มีองค์ประกอบ 2 ด้าน (วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์, 2542) คือ องค์ประกอบภายนอก กับองค์ประกอบภายใน องค์ประกอบภายนอก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม โรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกและครู ส่วนองค์ประกอบภายในประกอบด้วย การคิดเป็น ฟังตนเองได้ มีอิสระภาพ ใฝ่รู้ ใฝ่สร้างสรรค์ มีความคิดเชิงเหตุผล มีจิตสำนึกในการเรียนรู้ มีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้

เทียน ทองแก้ว (2540) กล่าถึงองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้สูงสุดที่ Margaret C. Wang, Geneva D Haertel และ Herbert J. Walberg ได้รวบรวมไว้จากผลงานวิจัย 91 เรื่อง การสำรวจทางการศึกษา 61 เรื่อง และตำรา 179 เล่ม เรียงตามลำดับของอิทธิพลจากสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้

1) ความถนัดของนักเรียน (Student Aptitude) รวมถึงเพศ ประวัติการศึกษา ลักษณะทางสังคม พฤติกรรม การสนใจ ความรู้และลักษณะทางจิตพิสัย

2) การสอนและบรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom Instruction and Climate) รวมถึง กิจกรรมปกติในห้องเรียน และการฝึกหัด ลักษณะของการสอน การจัดการห้องเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คุณภาพและปริมาณในการสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน และบรรยากาศของชั้นเรียน

3) ปัจจัยแวดล้อม (Context) รวมถึงลักษณะของประชากรในชุมชน วัฒนธรรม เพื่อน การสนับสนุน และการเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง จำนวนเวลาที่นักเรียนใช้นอกเวลา

4) ออกแบบโปรแกรม (Program Design) หมายถึงการจัดลักษณะองค์การสำหรับการสอน รวมถึงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และลักษณะของวัสดุการสอน

5) การจัดโรงเรียน (School Organization) หมายถึงวัฒนธรรม บรรยากาศ นโยบาย การฝึกปฏิบัติ และปัจจัยการตัดสินใจในระดับโรงเรียนและระดับสูง

6) ลักษณะของส่วนกลางและท้องถิ่น (State and District Characteristics) หมายถึง รัฐบาลและการบริหาร นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับหนังสือแบบเรียน เกณฑ์การทดสอบและการจบการศึกษา

แนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction System) (บุรุษย ศิริมหาสาร, 2540) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ 4 ทาง ได้แก่

1) ผู้เรียนกับผู้สอน คือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากครู
2) ผู้เรียนกับผู้เรียน คือ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเพื่อนร่วมชั้น

3) ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์ คือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากสื่อการเรียนการสอนที่ครูจัดให้เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน

4) ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม คือ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ รอบตัว เช่น ป้ายนิเทศที่อยู่ข้างทาง ธรรมชาติที่อยู่รอบตัว หรือคำบอกเล่าต่างๆ ของผู้ใหญ่ เป็นต้น

จากสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ผู้ปกครองและโรงเรียนเป็นส่วนที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก ที่บ้านควรจะมีสื่ออำนวยความสะดวกจัดหาหนังสือหรือสื่อต่างๆ ให้พานักเรียนไปซื้อหนังสือ พาไปทัศนศึกษา ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็ก โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ เช่น บรรยากาศในชั้นเรียน วัฒนธรรมการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งรอบๆ ตัว เป็นต้น ดังนั้นจะต้องมีการร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนที่จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กประสบความสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษา เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู และวิธีการเรียนวิธีการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดู

สุมาลี จันทรชลอ (2541) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนที่มีความประพฤติดี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 1,517 คน ในโรงเรียนรัฐบาล เอกชน และโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยโดย

แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี โรงเรียนเขตชุมชนแออัด ซึ่งทั้ง 2 กลุ่ม ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนในชนบท ซึ่งตั้งอยู่ตามภาคต่างๆ รวม 8 จังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและการให้ความรัก ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการให้การอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยมีแนวทางปฏิบัติ คือ

1) วิธีการสร้างความสัมพันธ์อาจทำได้ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือมีกิจกรรมพิเศษเป็นครั้งคราว แนวทางในการให้ความรักและสนับสนุนของผู้ปกครองโดยการพูดคุย มีการชมเชยหรือให้รางวัลเมื่อลูกทำความดี ควรดุหรือลงโทษบ้างเมื่อทำผิด แต่ต้องชี้แจงเหตุผล ส่วนมากผู้ปกครองส่งเสริมและสนับสนุนในสิ่งที่ถูกต้องโดยไม่บังคับ คอยแนะนำช่วยเหลือ และอธิบายเหตุผลเพื่อตอบปัญหาข้อข้องใจ

2) การแก้ปัญหาความขัดแย้งกับผู้ปกครอง ถ้าเป็นการขัดแย้งที่ไม่รุนแรง ผู้ปกครองจะให้เด็กชี้แจงเหตุผลของความขัดแย้ง หรืออาจเสนอทางเลือกอื่นให้พิจารณาและให้เด็กตัดสินใจ โดยผู้ปกครองคอยดูแล ควบคุมและผ่อนผัน ถ้าเป็นกรณีที่รุนแรงผ่อนผันไม่ได้ ผู้ปกครองจะไม่ผ่อนผัน แต่จะอธิบายเหตุผลให้รู้ ถ้าดีอาจลงโทษ ทั้งนี้อาจอ้างความรักความห่วงใย หรือใช้วิธีกีดกันไม่ให้ปฏิบัติในสิ่งนั้นๆ

3) การมอบหมายงานให้ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ควรกระทำในการเสริมสร้างความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานที่มอบหมายเป็นการเรียนรู้ ผู้ปกครองเห็นว่าควรให้เด็กมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถ และเมื่อทำงานได้สำเร็จก็ควรมีการชมเชย

4) การปฏิบัติและแบบอย่างของผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ พบว่า เด็กมีพฤติกรรมแบบอย่างผู้ปกครอง โดยเฉพาะในกลุ่มชนบท ซึ่งมีอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายนอกบ้านน้อยกว่ากลุ่มในเมือง

5) การให้แสดงความคิดเห็นและออกความเห็นร่วมกัน สำหรับกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน ในครอบครัวเป็นการฝึกด้านความมีเหตุผลอีกประการหนึ่ง ผู้ปกครองส่วนมากให้โอกาสเด็กในการคิดและตัดสินใจปัญหาและในบางกรณีที่จะต้องนำความคิดให้ระยหนึ่งก่อน เพื่อเป็นแบบอย่างหรือแนวทางให้ แต่ไม่ใช้การบังคับ

6) ในกรณีที่เด็กมีพฤติกรรมไม่ดี ผู้ปกครองจะชี้แจงและป้องกันดีกว่าแก้ไข ในกรณีที่ไม่ว่ายแรงอาจปล่อยให้รับผลของพฤติกรรมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์

7) การสนับสนุนด้านปัจจัย ผู้ปกครองส่วนมากเห็นว่าควรสนับสนุนเด็กด้านปัจจัยอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะปัจจัยด้านพื้นฐานที่จำเป็น แต่ไม่ควรให้ฟุ่มเฟือย และให้เด็กมีส่วนรับรู้ผิดชอบในการใช้จ่ายด้วย

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูให้ลูกเป็นคนดี ความรักและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง แนวทางคืออบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีเหตุผล ฝึกฝนความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อ ความเห็นอกเห็นใจ สนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นอย่างเพียงพอ และที่สำคัญผู้ปกครองจะต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย

2. วิธีการเรียนและวิธีการสอน

ศิริยา พูลสุวรรณ (2542) ได้ศึกษาการเรียนและการสอนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน จากรายงานการวิจัยทดลอง จำนวน 626 เรื่อง ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2542 พบว่า

1) วิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงกว่าการสอนที่มีจุดเน้นอย่างอื่น

2) วิธีการเรียน ผู้เรียนที่ใช้วิธีการเรียนที่อยู่บนพื้นฐานของความสามารถตนเอง คือ เรียนโดยการอ่านและเรียนโดยการจัดประสบการณ์ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าวิธีอื่น

3) ในชั้นเรียนครูมีบทบาทเป็นผู้ประสานงาน

4) การทำกิจกรรมในชั้นเรียน นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้ทำกิจกรรมกลุ่ม

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : บทคัดย่อ) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีการสอนและรูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา จำนวน 160 เรื่อง ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี 2533-2540 ผลจากการสังเคราะห์ปรากฏว่า

1) วิธีการเรียน 2 วิธีนั้น วิธีการเรียนด้วยตนเอง มีอิทธิพลต่อผลการเรียนภาษาไทยมากกว่าวิธีการเรียนจากเพื่อน วิธีการเรียนด้วยตนเองแสดงผลดีต่อการเรียนทักษะภาษาและผลสัมฤทธิ์ วิธีการเรียนจากเพื่อนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 น้อย

2) วิธีการสอนมี 3 วิธี คือ วิธีการสอนแบบใช้สื่อ แบบใช้กิจกรรมและแบบสื่อประสมกิจกรรม วิธีการสอนแบบใช้สื่อเป็นวิธีที่ใช้ทั่วไปในการสอนระดับประถมศึกษา และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนระดับปานกลาง

3) รูปแบบการสอนซึ่งเป็นวิธีเฉพาะ ส่วนใหญ่ใช้กับการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนน้อย

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2542 : 96) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียน วิธีการสอน และรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2541 จำนวน 146 เรื่อง ผลจากการสังเคราะห์ปรากฏว่า

1) วิธีการเรียน ซึ่งมี 3 วิธี ได้แก่ วิธีการเรียนด้วยตนเอง วิธีการเรียนด้วยการระดมสมอง และวิธีการเรียนด้วยตนเองประกอบการบรรยาย นั้น วิธีการเรียนด้วยตนเอง จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีอื่น วิธีการเรียนด้วยการระดมสมอง จะช่วยให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าวิธีอื่น และวิธีการเรียนด้วยตนเองประกอบการบรรยาย จะช่วยให้นักเรียนเกิดความคงทนของการเรียนรู้ สูงกว่าวิธีการเรียนวิธีอื่น

2) วิธีการสอนแบบรายบุคคลจะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความคงทนของการเรียนรู้สูงกว่าวิธีการสอนแบบใช้สื่อการเรียนการสอน วิธีการสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และวิธีการสอนแบบครูและนักเรียนมีกิจกรรมร่วมกัน

3) รูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากงานวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนได้

จากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเรียนและวิธีการสอน สรุปได้ว่าวิธีการเรียนที่ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีที่สุด สำหรับวิธีการสอนขึ้นอยู่กับวิชา เช่น วิชาภาษาไทยควรสอนโดยใช้สื่อ วิชาคณิตศาสตร์การสอนเป็นรายบุคคล จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และมีความคงทนของการเรียนรู้ นอกจากนั้นการทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน ให้นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานจะส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประกอบด้วยนักเรียนที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งมีผลการเรียนและมีความประพฤติดี และเคยได้รับรางวัลพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างปีการศึกษา 2540-2541 เพื่อนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน

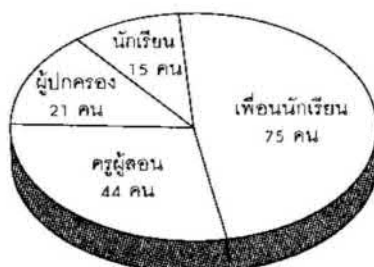
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง ดังนี้

1) นักเรียนที่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 2540-2541 สังกัดกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ จากนั้นคัดเลือกนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2542 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนนทบุรี ฉะเชิงเทรา ตรัง และศรีสะเกษ เป็นกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนทั้งสิ้น 15 คน

2) เพื่อนักเรียนที่เรียนในห้องเดียวกัน หรือเพื่อนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ รวมทั้งสิ้น 75 คน

3) ผู้ปกครองนักเรียนกรณีศึกษา รวมทั้งสิ้น 21 คน

4) ครูผู้สอนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ รวมทั้งสิ้น 44 คน

แผนภูมิแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล จัดทำโดยคณะผู้วิจัย มี 10 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์นักเรียน ประเด็นในการสัมภาษณ์มี 8 ประเด็น ได้แก่ วิธีการเรียน ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัล มนุษยสัมพันธ์ วิชาที่ชอบเรียน ครูที่นักเรียนชอบ กิจกรรมในโรงเรียน การใช้เวลาว่าง และการปฏิบัติตามข้อตกลงของครอบครัว นอกจากนี้ ในระหว่างสัมภาษณ์จะต้องสังเกตพฤติกรรมนักเรียนใน 8 ประเด็น ได้แก่ พฤติกรรมในขณะที่นั่งเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การกล้าแสดงออก การตอบคำถาม ความกระตือรือร้น ความสุขในการเรียน บุคลิกลักษณะ และการแต่งกาย

2. แบบสอบถามนักเรียน เป็นการให้วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของตัวนักเรียนเอง มีทั้งหมด 19 รายการ

3. แบบสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน ประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นเรื่องของนักเรียน กรณีศึกษาใน 5 เรื่อง ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ พฤติกรรมและผลงานดีเด่น การเป็นแบบอย่างให้กับเพื่อน ลักษณะเด่น สิ่งประทับใจในตัวนักเรียนกรณีศึกษา

4. แบบสอบถามเพื่อนนักเรียน เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนกรณีศึกษา มีทั้งหมด 19 ประการ

5. แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน ประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นเรื่องของนักเรียนกรณีศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะเด่น และปัจจัยที่มีส่วนให้นักเรียนได้รับรางวัล เทคนิค/วิธี ที่ใช้ในการสอนนักเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ปรัชญาของโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข และความร่วมมือจากชุมชนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

6. แบบสอบถามครูผู้สอน เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนกรณีศึกษา มีทั้งหมด 19 ประการ

7. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักเรียนกรณีศึกษาใน 8 เรื่อง ได้แก่ วิธีการเลี้ยงดู การปฏิบัติต่อบุตร พฤติกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่บ้าน การส่งเสริม/สนับสนุนด้านการเรียนรู้ ความภาคภูมิใจในตัวบุตร ความภาคภูมิใจในรางวัลพระราชทานที่บุตรได้รับ สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร และการดูแลสุขภาพ

8. แบบสำรวจโรงเรียน ประกอบด้วย

1) สภาพทั่วไปของโรงเรียน ได้แก่ แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ศูนย์สื่อ ป้ายนิเทศ มุมอ่านหนังสือ

ข้อความรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เป็นต้น และสถานที่ออกกำลังกาย เช่น สนามกีฬา โรงยิม สนามฟุตบอล เป็นต้น

2) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ บรรยากาศนอกห้องเรียน เช่น พื้นที่ทำกิจกรรม บริเวณที่นั่งพักผ่อน สวนหย่อม ต้นไม้ เป็นต้น และบรรยากาศในห้องเรียน เช่น การถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง การตกแต่งห้องเรียน ความสะอาด ความมีระเบียบ เป็นต้น

9. การบันทึกภาพถ่าย มีแนวในการบันทึกภาพ ดังนี้

1) นักเรียน ขณะทำกิจกรรมในห้อง/นอกห้องเรียน ขณะที่อยู่ในชั้นเรียนและขณะสัมผัส

2) บ้าน โดยบันทึกสภาพบ้าน แหล่งความรู้ในบ้าน และขณะสัมผัส

3) โรงเรียน โดยบันทึกสภาพโรงเรียน แหล่งสนับสนุนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

10. การจดบันทึกประจำวันของนักเรียนกรณีศึกษา แนวในการบันทึก ได้แก่

1) บันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวัน ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้นปฏิบัติเมื่ออยู่โรงเรียน และอยู่ที่บ้าน สิ่งที่ดีและไม่ดี และวิธีการแก้ไข

2) สรุปการบันทึกใน 1 สัปดาห์ ได้แก่ สิ่งที่ได้รู้จากการกระทำในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข วิธีการแก้ไข และผู้ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษารายกรณี เจาะลึกสภาพการดำเนินชีวิต การเรียนและสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม - 27 สิงหาคม 2542 มีขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. สัมภาษณ์นักเรียนกรณีศึกษาเป็นรายบุคคล รวมทั้งสิ้น 15 คน ระหว่างสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งบันทึกภาพ

2. สัมภาษณ์เพื่อนนักเรียนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจหรืออ้างถึง จำนวนทั้งสิ้น 75 คน โดยสัมภาษณ์เป็นกลุ่มๆ ละ 5 คน จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคนวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนกรณีศึกษา

3. สัมภาษณ์ครูผู้สอนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจหรืออ้างถึง จำนวนทั้งสิ้น 44 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนที่นักเรียนกรณีศึกษากำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน หรือเคยศึกษา ในขณะที่ได้รับรางวัล โดยสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม จากนั้นให้ครูผู้สอนแต่ละคนวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียนกรณีศึกษา

4. สำรวจโรงเรียน พร้อมทั้งบันทึกภาพ

5. มอบสมุดบันทึกประจำวันและแนวการจัดบันทึกให้นักเรียนกรณีศึกษา ทำการบันทึกเป็นเวลา 30 วัน และวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานของตัวนักเรียนเอง จากนั้นส่งกลับมายังกรมวิชาการ

6. สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบิดา มารดา หรือผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย รวมทั้งสิ้น 21 คน พร้อมทั้งบันทึกภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเน้นการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาค่าความถี่

การนำเสนอผลการวิเคราะห์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ นำเสนอเป็นรายกรณี ศึกษาตามประเด็นต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้
 - 1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน
 - 1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน
2. คุณลักษณะของนักเรียน
3. การดำเนินชีวิต
4. การเรียน
5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี จำนวน 15 คน ใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบสำรวจ การบันทึกภาพถ่าย และการจดบันทึกประจำวัน เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ผลการวิเคราะห์นำเสนอเป็นรายการนี้ (รายบุคคล) โดยมีประเด็นในการศึกษาประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้
2. คุณลักษณะของนักเรียน
3. การดำเนินชีวิต
4. การเรียน
5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

รายละเอียดดังนี้

ความประทับใจ ครู 2 คน มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ ไม่เครียด ยิ้มแย้ม แจ่มใส และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนลักษณะของครู 1 คน ได้แก่ ใจดี มีเหตุผล ไม่นำเรื่องงานมาปนกับการสอน และเอาใจใส่นักเรียน

สำหรับการสอน ครูทั้ง 2 คน เตรียมการสอนเป็นบางครั้ง การสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติ มีดังนี้ ปรับวิธีสอนและเนื้อหาวิชาไปตามสถานการณ์ เพิ่มเติมเนื้อหาจากบทเรียน ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเสริม กรณีนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนจะสอนตัวต่อตัว จัดบรรยากาศการสอนให้สนุกสนาน เช่น ใช้เกม เพลง เล่าเรื่องตลกขบขัน เล่านิทาน เป็นต้น นอกจากนี้ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และเน้นการฝึกปฏิบัติ

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักเรียน 2,400 คน มีครู 150 คน คำขวัญของโรงเรียน คือ “ประเพณีดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา หาคำความรู้

คู่คุณธรรม” ปีการศึกษา 2540 - 2541 กำหนดนโยบาย ดังนี้ ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม และส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ได้แก่ ห้องสมุดที่ให้บริการและให้ยืมหนังสือพร้อมทั้งสื่อต่างๆ ได้ เช่น ซีดีรอม เทปบันทึกเสียง วิดีทัศน์ เป็นต้น โดยเปิดให้บริการตลอดวัน และวันหยุด ห้องปฏิบัติการทางภาษานักเรียนสามารถมาขอใช้บริการได้ตลอดเวลา และสามารถยืมหนังสือและสื่อการเรียนการสอนได้ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งให้บริการสำหรับครูผู้สอน มีป้ายนิเทศที่นักเรียนร่วมกันจัดทำในวันสำคัญต่างๆ และข้อความรู้ติดตามอาคารเรียน นักเรียน

สามารถศึกษาเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นจัดมุมอ่านหนังสือสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าทำรายงาน และหาความเพลิดเพลิน

การจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรม จัดบริเวณนั่งพักผ่อนให้สะอาด ร่มรื่นบริเวณโรงเรียนปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับและจัดสวนหย่อมอย่างเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้นโรงเรียนมีสนามกีฬา กลางแจ้งสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และโรงยิมที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนกีฬาหลายประเภท เช่น ตะกร้อ บาสเกตบอล แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล ยิโดหยุ่น เป็นต้น อีกทั้ง

เปิดให้ชุมชนได้มาใช้บริการในช่วงหลังเลิกเรียนด้วย

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเท ได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบ และนำวัสดุจากท้องถิ่นมาตกแต่งอย่างสวยงาม

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน และถูกกาลเทศะ

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถคบเพื่อนได้ทุกคนโดยพิจารณาว่าเพื่อนคนใดควรสนิทสนมใกล้ชิดได้มากน้อยเพียงใด

(3) การมีสัมมาคารวะ เมื่อพบผู้ใหญ่ยกมือไหว้ พูดจาทักทายอย่างสุภาพ เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่จะเดินด้วยความนอบน้อม

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น ช่วยแม่ทำงานบ้าน หาข้าวให้ยายรับประทาน และถ้ามีโอกาสจะซื้อของไปฝากที่บ้าน เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น แม่ค้า ทอนเงินเกินมากก็นำไปคืน ไม่หยิบของคนอื่นไปจนกว่าจะได้รับอนุญาต ไม่รื้อค้นกระเป๋า สตางค์ของเพื่อน ดูแลยอดรายรับรายจ่ายของร้านค้าสหกรณ์อย่างซื่อสัตย์ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น นำอาหารกลางวันไปรับประทานที่โรงเรียน ซื้อของ

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียน และข้อมูลที่ได้จากเพื่อนของนักเรียน พบว่า วิธีเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการเรียน และเมื่อมีประเด็นใดสงสัยหรือไม่เข้าใจก็จะซักถามครู ช่วงเวลาพักหรือว่างจากการเรียนมักจะชวนเพื่อนเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือทำการบ้าน เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมก็จะเข้าร่วมด้วยเสมอเพื่อหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์

สำหรับวิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด คือ วิชาศิลปะ เพราะการวาดภาพโดยเฉพาะภาพธรรมชาติทำให้รู้สึกผ่อนคลายความเครียดลงมากคือ วิชาภาษาไทย เพราะชอบคำกลอนและการแต่งเรื่อง และวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เพราะเป็นวิชาที่ต้องค้นคว้าและทำการทดลอง

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับ

รางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

(1) ผู้ปกครองมีส่วนสนับสนุนให้นักเรียนได้รับรางวัล เนื่องจากได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ ใช้เหตุผลและเป็นครอบครัวที่อบอุ่น ด้านการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้เรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ ศิลป ดนตรีไทย และคอมพิวเตอร์

(2) ครูผู้สอน มีส่วนทำให้นักเรียนได้รับรางวัล อาจจะเป็นผลจากการที่ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการ ส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อหาประสบการณ์จากการแข่งขันและประกวดในโอกาสต่างๆ และดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

(3) นักเรียนเองมีความประพฤติดีงาม เช่น มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีน้ำใจ เป็นต้น ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีกิจกรรมเด่น เช่น สามารถเล่นดนตรีไทยได้หลายชนิด เป็นคณะกรรมการของโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีรางวัลที่ได้จากการประกวดและแข่งขันอีกเป็นจำนวนมาก

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกณฑ์เฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2540 รางวัลที่ 2 การเล่นนิทานชาดก ระดับจังหวัด

รางวัลที่ 1 ตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ ระดับจังหวัด

เข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะของจังหวัด
ผ่านการอบรมศิลปะเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

รางวัลที่ 1 ประกวดมารยาทเด็กและเยาวชนระดับตำบล

ปี 2541 รางวัลที่ 1 ประกวดมารยาทระดับโรงเรียน

รางวัลที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการระดับตำบล

รางวัลที่ 1 เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี

ปี 2542 รางวัลชมเชยอันดับ 1 ตอบปัญหาธรรม “ทางก้าวหน้า”

ครั้งที่ 17 ซึ่งรางวัลโล่พระราชทานของ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ

รางวัลที่ 1 กล่าวสุนทรพจน์เทิดพระเกียรติ

พลเอกหญิงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี
ครบรอบ 44 พรรษา

นักเรียน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่เด็กไม่ชอบเรียนจึงต้องสอนให้สนุก ไม่ดูไม่ตี สื่อที่ใช้คือ ตัวเด็กเอง ให้เด็กเรียนด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ ให้ทำโจทย์หน้าชั้น วาดรูป แข่งขัน ไม่เคร่งครัดว่าเด็กจะทำได้หรือไม่ ถ้าเด็กอ่อนให้เพื่อนช่วยสอน ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ และการเรียนจะต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับของจริง เช่น เรื่องมุม ให้นักเรียนนึกถึงสิ่งของในบ้าน จากนั้นจึงวาดภาพ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้ อยู่ในโครงการโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่มีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ และมีปัญหาทางครอบครัว ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง นอกจากนั้นผลจากการสำรวจ พบว่ามีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้สูงถึงร้อยละ 10 (ประมาณ 60 คน)

คำขวัญของโรงเรียน คือ “คุณธรรม กีฬา วิชาการ ประสานประโยชน์” โรงเรียนมีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ได้แก่ โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนา การจัดค่ายพุทธบุตร โครงการโรงเรียนสีขาว และส่งเสริมให้ครูทุกคนสอดแทรก เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ในการเรียนการสอนด้วย นอกจากนั้นโรงเรียนมีนโยบาย เน้นให้นักเรียนสามารถสร้างอาชีพด้วยตนเองจึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยสอน เช่น ดนตรีไทย การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลา เป็นต้น สำหรับด้านวิชาการ ได้ส่งเสริมความเป็นเลิศให้กับนักเรียนที่เรียนดี

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

ห้องสมุด ที่จัดอย่างมีระเบียบ สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวกเย็นสบาย ติดป้าย คำขวัญ คติพจน์ไว้เด่นชัดและมีจำนวนมาก เปิดให้บริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทาง ภาษา ซึ่งจัดมุมหนึ่งของห้องเป็นที่นั่งอ่าน หนังสือ และเล่นเกม ในเวลาว่างนักเรียน สามารถมาขอใช้บริการได้ ห้องปฏิบัติการ ทางวิทยาศาสตร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้อง พระพุทธศาสนา ป้ายนิเทศซึ่งมีเป็น จำนวนมากตามบริเวณต่างๆ ของอาคารเรียน มุมอ่านหนังสือเป็นหนังสือทั่วไปและ การ์ตูนที่ครูพิจารณาคัดเลือกแล้ว นอกจากนั้น มีข้อความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ติดอยู่ตาม อาคารเรียนเป็นจำนวนมาก

การจัดบรรยากาศของโรงเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ มีเนื้อที่กว้างขวาง สะอาด ร่มรื่นมีต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก ปลุกไม้ดอกไม้ประดับ และจัดสวนหย่อม อย่างสวยงาม จัดที่นั่งสำหรับพักผ่อนและ อ่านหนังสือบริเวณใต้ต้นไม้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้น โรงเรียนมีสนามฟุตบอลขนาดใหญ่ สนามกีฬาสำหรับกีฬาแต่ละประเภท และโรงยิมซึ่งใช้พื้นที่เป็นห้องประชุมด้วย

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเท สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาดเป็น ระเบียบ ตกแต่งห้องด้วยป้ายนิเทศตามเทศ กาลต่างๆ

จากการสอบถามครูผู้สอนที่ นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอน

สรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้คิด ชักถาม ได้ตอบ และ แสดงออกตามความสนใจ สำหรับการสอน ที่ครู 1 คน ปฏิบัติ ได้แก่ สอนโดยครู เป็นผู้ให้ความรู้ สร้างบรรยากาศไม่ให้ เคร่งเครียด

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของ นักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์สามารถ เข้ากับเพื่อนได้ดี รู้กาลเทศะในการพูดคุย

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ไว้ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) ตอนเช้าก่อนไปโรงเรียนอ่านหนังสือ กวาดบ้าน ถูบ้าน หลังเลิกเรียนช่วยผู้ปกครองทำอาหารล้างจาน ซักเสื้อผ้า ดูแลผักสวนครัวให้อาหารนก ในช่วงเวลาว่างจะใช้เวลาทำการบ้านและอ่านหนังสือเรียน

วันหยุด หลังจากทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแล้ว จะไปช่วยพ่อทำงานรับจ้างและถ้าวันหยุดตรงกับวันพระจะพาลำไปทำบุญที่วัด

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียน พบว่าวิธีเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการเรียนและเมื่อมีประเด็นใดสงสัยก็สอบถามครู ใช้เวลาตอนเช้าก่อนเข้าเรียนอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวเรียนในวันนั้นๆ เมื่อว่างจากการเรียนจะเข้าห้องสมุด เพื่อทำการบ้านอ่านหนังสือ นอกจากนั้นจะทำกิจกรรมของโรงเรียนและช่วยงานครู

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดีสรุปได้ดังนี้

(1) ครูผู้สอน มีส่วนสนับสนุน อาจเนื่องมาจากส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมและส่งเสริมประกวดแข่งขันจนได้รับรางวัลจำนวนมาก ให้ความรัก ความอบอุ่น คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องเรียน ตลอดจนทดแทนและเติมเต็มในสิ่งที่นักเรียนต้องการจากแม่

(2) นักเรียนเอง มีความประพฤติดีงาม มีความสามารถด้านงานฝีมือ รำไทย และมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากครู เพื่อน และน้องๆ จึงมีงานที่รับผิดชอบหลายอย่างและสามารถทำได้ดี เช่น ผู้นำร่วมรณรงค์โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการปลูกผักสวนครัว ประธานนักเรียน หัวหน้าอนามัยโรงเรียน หัวหน้าเจ้าหน้าที่ห้องสมุด หัวหน้าสหกรณ์ หัวหน้าห้อง และผู้อบรมหน้าเสาธงตามโครงการฝึกอบรมน้อง เป็นต้น

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกณฑ์เฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2540 รางวัลชมเชยการประกวดงานใบตองบายศรีปากชาม
ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ครั้งที่ 50

ปี 2541 รางวัลที่ 1 การประกวดงานใบตองบายศรีปากชาม ระดับอำเภอ
เป็นผู้นำร่วมรณรงค์โครงการโรงเรียนสีขาว
เป็นประธานนักเรียน
เป็นหัวหน้าอนามัย
เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
เป็นหัวหน้าสหกรณ์
เป็นผู้นำโครงการฝึกอบรมน้องหน้าเสาธง
ได้รับทุนการศึกษาจากเอกชนให้ศึกษาจนจบระดับปริญญาตรี

กรณีศึกษาที่ 3

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมมีส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียน ได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 4 คน คือ พ่อ แม่ นักเรียน และน้องแม่มีอาชีพขายขนม การอบรมเลี้ยงดูแม่เป็นผู้เลี้ยงดูโดยอบรมสั่งสอนให้รู้สิ่งควรทำไม่ควรทำ พ่อแม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อลูกทำผิดใช้การตักเตือน

และอธิบายเหตุผล ไม่ลงโทษด้วยการตี คอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดทั้งการเรียนและความประพฤติ เช่น ดูแลเรื่องการบ้าน การอ่านหนังสือ สอบถามครูผู้สอนถึงความประพฤติและการเรียนของนักเรียนเสมอ และเมื่อลูกมีปัญหา นำมาปรึกษาจะให้เวลากับลูกเสมอ เป็นต้น

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองสนับสนุนด้านวิชาการ โดยให้เรียนพิเศษในวันหยุด จัดมุมอ่านหนังสือภายในบ้าน จัดซื้อหนังสือเสริมให้ พาไปซื้อหนังสือ ซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ศึกษาปลูกฝังนิสัยรักการอ่านโดยผู้ปกครองอ่านหนังสือเพื่อเป็นแบบอย่าง อ่านหนังสือพิมพ์และนิทานให้ลูกฟังทุกวัน คอยสังเกตและส่งเสริมความสามารถพิเศษของลูก นอกจากนั้นพาไปท่องเที่ยวตามสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา ดูนก ดูสัตว์ป่า เป็นต้น และจะแนะนำรายการโทรทัศน์ที่ดีมีประโยชน์

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผู้ที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียนทั้งหมด 2,700 คน มีครู 106 คน ปรัชญาของโรงเรียนคือ “การศึกษาดี มีคุณธรรม นำสังคม” แนวทางในการดำเนินงานตามปรัชญาคือ ให้ความรู้พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ให้คิดเป็น ทำเป็น พึ่งตนเองได้ สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ เข้าร่วมกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนจัด ได้แก่ การแข่งขันทางวิชาการ กิจกรรมทางพุทธศาสนา โครงการประหยัดวันละบาท ส่งเสริมความเป็นผู้นำ กิจกรรมนาฏศิลป์โดยนำนักเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมภาษาสร้างค่านิยม ชื่นชมความเป็นไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดที่ทันสมัยเปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษาซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งวิชา

ภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ เปิดให้ใช้เฉพาะชั่วโมงเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรีและฟิสิกส์ ศูนย์สื่อที่จัดไว้ตามห้องเรียน เป็นสื่อที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดทำจากวัสดุเหลือใช้ ป้ายนิเทศติดอยู่ตามอาคารเรียน นักเรียนสามารถศึกษาเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ข้อความที่ติดอยู่ตามอาคารเรียนและต้นไม้ ซึ่งเป็นสำนวนสุภาษิตให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต และมีมุมอ่านหนังสือ นักเรียนสามารถใช้ค้นคว้าหาความรู้ทั่วไปและอ่านเพื่อความเพลิดเพลินได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดพื้นที่ทำกิจกรรมที่กว้างขวาง ร่มรื่น จัดศาลาพักผ่อนได้สะอาด ร่มรื่นและมีหนังสือให้อ่าน ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับอย่างเป็นระเบียบสวยงาม และจัดทำสวนหย่อมซึ่งปลูกต้นไม้ในวรรณคดีจำนวนมาก นอกจากนั้นโรงเรียนมีสนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล สนามวอลเลย์บอล และสระว่ายน้ำ

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก บางห้องติดเครื่องปรับอากาศ แสงสว่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบ และมีการตกแต่งห้องเรียนด้วยวัสดุเหลือใช้

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน ทำแผนการสอนเป็นรายเดือนและเตรียมการสอนล่วงหน้า ในการสอนจะปรับแผนการสอนไปตามสภาพการณ์และความสนใจของนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม นอกจากสอนวิชาการแล้วยังปลูกฝังความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก และความมีมนุษยสัมพันธ์ การสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติได้แก่ ใช้เพลงและเกมประกอบการสอน และให้นักเรียนทำงานตามศูนย์การเรียนรู้เช่น ศูนย์ภาษา ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,400 คน มีครู 150 คน คำขวัญของโรงเรียน คือ “ประเพณีดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา หาคำความรู้ คู่คุณธรรม” ปีการศึกษา 2540-2541 กำหนดนโยบาย ดังนี้ ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม และส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดที่ให้บริการและให้ยืมหนังสือพร้อมทั้งสื่อต่างๆ ได้เช่น ซีดีรอม เทปบันทึกเสียง วิดีทัศน์ เป็นต้น เปิดให้บริการตลอดวัน และวันหยุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา นักเรียนสามารถมาขอใช้บริการได้ตลอดเวลา และสามารถยืมหนังสือและสื่อการเรียนการสอนได้ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งให้บริการสำหรับครูผู้สอน มีป้ายนิเทศที่นักเรียนร่วมกันจัดทำในวันสำคัญต่างๆ และข้อความรู้ติดตามอาคารเรียน นักเรียนสามารถศึกษาเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้น จัดมุมอ่านหนังสือสำหรับให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าทำรายงานและหาความเพลิดเพลิน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรม จัดบริเวณนั่งพักผ่อนได้สะอาดร่มรื่น บริเวณโรงเรียนปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ และจัดสวนหย่อมอย่างเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้นโรงเรียนมี

สนามกีฬากลางแจ้ง สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน และโรงยิมที่สามารถใช้ในการเรียนการสอนกีฬาหลายประเภท เช่น ตะกร้อ บาสเกตบอล แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส วอลเลย์บอล ยืดหยุ่น เป็นต้น อีกทั้งเปิดให้ชุมชนได้มาใช้บริการในช่วงหลังเลิกเรียนด้วย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบและนำวัสดุจากท้องถิ่นมาตกแต่งอย่างสวยงาม

จากการสอบถามครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ 1 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ การเตรียมการสอนจะศึกษาข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน แต่ละห้อง เพื่อให้กิจกรรมสอดคล้องกับสภาพของนักเรียน

ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และให้เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสุภาพ สะอาดเรียบร้อยถูกกาลเทศะ

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ มีเพื่อนมาก เข้ากับเพื่อนได้ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส สดใส ร่าเริง

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบผู้ใหญ่ยกมือไหว้ พบผู้ปกครองของเพื่อนยกมือไหว้และกล่าวทักทายอย่างสุภาพ นอบน้อม เป็นต้น

(4) ความกตัญญูทดแทน เช่น ดูแลยายช่วยแม่ทำงานบ้านและทำขนมขาย กล่าวถึงแม่ในทางที่ดี ไม่ปฏิบัติตนให้แม่เสียใจ ไปเยี่ยมเยียนครูที่เคยสอน เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บของได้จะประกาศหาเจ้าของ พูดความจริงเสมอ และ

เพื่อนให้ความไว้วางใจฝากของ และฝาก
ซื้อของ เป็นต้น

(6) การประหยัดคอตอม เช่น ใช้จ่าย
แต่สิ่งที่จำเป็น เลือกซื้อของที่ตีมีประโยชน์
ราคาไม่แพง เก็บเงินออมฝากธนาคาร
 เป็นต้น

(7) ความเสียสละ เช่น ของที่พ่อแม่
ซื้อให้จะให้น้องเลือกก่อน ให้เพื่อนยืม
ของใช้ เสียสละที่นั่งที่ดีให้กับเพื่อน รับ
ทำงานที่เพื่อนไม่ทำ รับผิดชอบงานส่วนรวม
หลายอย่างโดยไม่แสดงกิริยาไม่พอใจ
 เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติ
ตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในการ
เข้าแถวซื้ออาหาร และรับประทานอาหาร
 เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น เอาใจใส่
ต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีเวลาว่างจะทำ
การบ้านทบทวนบทเรียน เอาใจใส่ต่องาน
ที่ได้รับมอบหมายทั้งงานการเรียน งาน
ของชุมชน และกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น จะเข้าห้องสมุด
อ่านหนังสือประเภทเกร็ดความรู้ รู้จัก
แหล่งค้นคว้าหาความรู้และเลือกใช้วิธีการ
แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม
 เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น อ่านหนังสือ
สะสมเล่มตมปี ช่วยแม่ทำขนมขาย ฝึกเขียน
คำกลอนและฝึกนาฏศิลป์กับครู ช่วยงานครู
และทบทวนบทเรียนให้เพื่อน เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียน
เข้า จัดตารางเวลาการทำงานทำให้งานที่
รับผิดชอบเสร็จเรียบร้อยตามกำหนด และ
มาตามกำหนดเวลานัดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ มุ่งงานที่ต้อง
รับผิดชอบมาก เช่น เป็นประธานนักเรียน
ประธานชมรม หัวหน้าห้อง หัวหน้ากลุ่ม
ยุวรักษ์และงานการแสดงนาฏศิลป์ตามงาน
ต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น แต่ก็สามารถ
ทำการบ้านและงานที่กลุ่มมอบหมายได้เสร็จ
เรียบร้อยและส่งตามกำหนดเวลาทุกครั้ง

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น รับฟัง
ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม ทำตามข้อ
เสนอแนะของครู เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น
ปฏิบัติงานตามเสียงส่วนใหญ่และเป็นข้อ

ตกลงของกลุ่ม ตัดสินความขัดแย้งของเพื่อน ด้วยเหตุผลและความยุติธรรม เป็นต้น

(16) การกล้าแสดงออก เช่น ออกไปรายงานหน้าชั้นอย่างมั่นใจ เป็นตัวแทนของโรงเรียนกล่าวต้อนรับและพาเยี่ยมชมโรงเรียน แสดงนาฏศิลป์ตามงานต่างๆ ในชุมชนในนามของโรงเรียน เป็นผู้นำการเชียร์กีฬา เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ช่วยคิดทำรำนาฏศิลป์ ทำเดินเชียร์กีฬา วาดรูปตามจินตนาการ นำวัสดุเหลือใช้มาคิดประดิษฐ์ของใช้ที่มีประโยชน์ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทั้งขยะเป็นที่ เข้าร่วมโครงการต้นไม้ให้คุณค่า รับประทานต้นไม้ นำมาปลูกในโรงเรียน และดูแลจนได้รับรางวัลกิจกรรมดีเด่นจากโครงการแฟนต้าเยาวชนทูตแห่งประเทศไทย เป็นต้น

(19) สุขอนามัยในการรับประทานอาหาร รับประทานอาหาร ไม่ชอบผัก ชอบดื่มนม รับประทานอาหารของจุ๊กจิก

(20) การดูแลสุขภาพ เมื่อมีเวลาว่าง จะเล่นแบดมินตัน และว่ายน้ำ

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ไปทำบุญที่วัดและเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของโรงเรียนเสมอ และสวดมนต์ด้วยความตั้งใจ เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ด้วยความตั้งใจ ไม่พูดจาดูหมิ่น เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) ลักษณะเด่น คือ มีความมุ่งมั่น และความพยายามสูง เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ เสียสละ ยึดแก่ง อ่อนน้อมถ่อมตน มีความเป็นผู้นำ

(2) ความประทับใจของเพื่อน คือ ตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบ มนุษย์สัมพันธ์ดี

สดใสร่าเริง และเป็นທີ່ปรึกษาด้านการเรียน ให้เพื่อนได้

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ ตั้งใจเรียน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อ่อนน้อม ถ่อมตน มีน้ำใจ และความรับผิดชอบ

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือความ กตัญญูรู้คุณ เห็นแม่ทำงานหนักหรือ เหนื่อยจะชวนพูดคุยและช่วยงาน

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) จะอ่านหนังสือตอนเช้า หลังเลิกเรียนช่วยผู้ปกครอง ทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ตั้งโต๊ะ รับประทานอาหาร ล้างจาน เป็นต้น ในช่วงเวลาว่างจะพักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์

รายการที่ชอบดู คือ ทู่งแสงตะวัน การเกษตร และกระเจ๊กด้าน เล่นกีฬาแบดมินตัน เล่นเกม และอ่านหนังสือพิมพ์

วันหยุด ทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน รดน้ำต้นไม้ ซักผ้า รีดผ้า เป็นต้น นอกจากนั้น ช่วยแม่ทำขนมขาย ฝึกใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เรียนพิเศษวิชา ภาษาอังกฤษ ช่วงเวลาว่างพักผ่อนโดยการ ดูโทรทัศน์ เล่นเกม เล่นแบดมินตัน และ วาดรูป

สำหรับการทำงานเพื่อส่วนรวม คือ แสดง นาฏศิลป์ตามงานต่างๆ ในนามของโรงเรียน

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับ วิธีการเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อน พบว่า วิธีการเรียนของนักเรียนคือ มีสมาธิในการ เรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เมื่อมี ประเด็นที่สงสัยจะสอบถามครู ในช่วง เวลาว่างจากการเรียน ฝึกซ้อมการรำ เข้า ห้องสมุดอ่านหนังสือประเภทความรู้ทั่วไป พร้อมทั้งเก็บประเด็นไว้เขียนเรียงความหรือ แต่งเรื่อง นอกจากนั้นจะใช้เวลาที่บ้านในตอนเช้าและตอนค่ำทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียนและอ่านเพื่อเตรียมตัว เรียนล่วงหน้าโดยเฉพาะวิชาที่ไม่มีความถนัด คือ วิชาสังคมศึกษา และถ้าเคร่งเครียดจากการ เรียน จะพักผ่อนด้วยการอ่านหนังสือ เบาสมอง และพอกาไปท่องเที่ยว

วิชาที่ชอบ คือ วิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นการใช้ความคิดความเข้าใจมากกว่า การจำ และวิชาภาษาไทย เพราะชอบแต่ง คำกลอน ซึ่งต้องใช้ความคิดเช่นกัน

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัล ผลการเรียนรู้และความประพฤติ

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับ รางวัลผลการเรียนรู้และความประพฤติ สรุปลำดับดังนี้

- 1) **ผู้ปกครอง** มีส่วนสนับสนุนโดยการ เอาใจใส่ ให้กำลังใจเกี่ยวกับการเรียนและ จัดหาสื่อเสริมให้
- 2) **ครูผู้สอน** มีส่วนสนับสนุนด้าน ความรู้ ปลุกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์และ ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) **นักเรียนเอง** มีพรสวรรค์ด้านการ แสดง มีลักษณะเป็นผู้นำ และมีความ ประพฤติดีงาม

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกียรติเฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2536 รองชนะเลิศอันดับ 2 แพนต้ายูวทูต

ปี 2538 ร่วมโครงการแพนต้ายูวทูต

ชนะเลิศการประกวดนาฏศิลป์ไทยพื้นบ้าน

ปี 2539 แสดงนาฏศิลป์ในนามของโรงเรียน

รางวัลความประพฤติดีของโรงเรียน

รางวัลผลการเรียนดีเด่นของโรงเรียน

ปี 2540 รางวัลความประพฤติดีของโรงเรียน

แสดงนาฏศิลป์ในนามของโรงเรียน

ชนะเลิศการประกวดมารยาทของโรงเรียน

ชนะเลิศการประกวดคำประพันธ์วันสุนทรภู่ของโรงเรียน

เกียรติบัตรการแสดงละครเฉลิมพระเกียรติของสมาคมพุทธสมาคม
และสื่อมวลชน

ประกาศนียบัตร The Asin Junior AMBASSADOR in
Fukuyama, Japan

ปี 2541 รางวัลที่ 2 การเขียนบทร้อยกรองในวันแม่

รางวัลที่ 1 บทความวันแม่

รางวัลที่ 1 การเขียนคำคล้องจองและคำประพันธ์

รองชนะเลิศอันดับ 1 ตอบปัญหาคณิตศาสตร์

ได้รับเลือกเป็นประธานโรงเรียน

ปี 2542 ชนะเลิศการแต่งคำประพันธ์

รางวัลความประพฤติดี

แสดงนาฏศิลป์ในนามของโรงเรียน

ชนะเลิศตอบปัญหาคณิตศาสตร์

กรณีศึกษาที่ 4

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 4 คน คือ พ่อ แม่ นักเรียน และน้อง พ่อมีอาชีพเปิดร้านซ่อมรถแม่เป็นแม่บ้าน การเลี้ยงดู พ่อแม่ ให้อยู่ในสายตาตลอดเวลา คอยกระตุ้นและส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน และมีเวลาให้ลูกได้ปรึกษาปัญหาตลอดเวลา นอกจากนั้นจะชี้แนะถึงสิ่งที่ควรประพฤติ สำหรับการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเรียนตามความสนใจของนักเรียน เช่น เมื่อนักเรียนต้องการเรียนพิเศษ พ่อจะให้การสนับสนุนและคอยดูแลรับ-ส่ง และเมื่อนักเรียนต้องการหนังสือเสริมพ่อจะพาไปซื้อเป็นต้น นอกจากนั้นสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าค่ายกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์มากขึ้น

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะที่ได้รับรางวัลผู้มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียนทั้งหมด 2,079 คน มีครู 59 คน ปรัชญาของโรงเรียนคือ "ขยัน ประหยัด สามัคคี มีวินัย" โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ได้แก่ การแข่งขันทางวิชาการ การประกวดเขียนเรียงความการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการต่อต้านยาเสพติด

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดซึ่งยังไม่สามารถให้บริการได้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนเปิดให้บริการเฉพาะช่วงเช้าและช่วงพักกลางวัน ศูนย์สื่อแต่ละหมวดวิชาเป็นผู้จัดทำและจัดเก็บเอง มุมอ่านหนังสือซึ่งเป็นหนังสือเสริมการเรียนรู้จัดไว้ตามห้องเรียน ป้ายนิเทศมีเนื้อหาเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน นอกจากนั้นมีข้อความที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ติดอยู่ตามห้องเรียน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าโรงเรียนมีพื้นที่ไม่มากนัก แต่ก็พยายามจัดให้มีพื้นที่ทำกิจกรรม และบริเวณนั่งพักผ่อนโดยเน้นที่ความสะอาด

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ เป็นระเบียบและสะอาด นอกจากนั้น นำข้อความรู้ที่เป็นประโยชน์มาประดับตกแต่งห้องและ

จัดมุมหนังสือเสริมความรู้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอน สรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน มีลักษณะคล้ายกัน คือ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยครูกำหนดหัวข้อให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วมานำเสนอ

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย คติพจน์คือ “รักษาศักดิ์ศรี มีคุณธรรม นำวิชาการ สืบสานงานพระราชดำริ”

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดที่ทันสมัยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลและการบริการยืม-คืน โดยเปิดบริการตลอดวันทั้งวันธรรมดาและวันหยุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา เปิดให้บริการเฉพาะชั่วโมงเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีจำนวนเครื่องมือเพียงพอ ห้องคอมพิวเตอร์มีจำนวนเพียงพอต่อการ

ใช้ศูนย์สื่อ สื่อส่วนใหญ่เป็นวิทยุทัศน์และมีครบทุกวิชา ป้ายนิเทศมีเนื้อหาเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ ข้อความรู้ติดตามอาคารเรียน นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเสริมบทเรียนได้ นอกจากนี้แต่ละหมวดวิชาจะจัดมุมอ่านหนังสือไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า หาความเพลิดเพลินจากการเล่นเกมและสามารถยืมได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ พื้นที่ทำกิจกรรมกว้างขวางและสะอาด สำหรับบริเวณที่นั่งพักผ่อนมีไม่มากนัก เนื่องจากสภาพดินไม่ดี ต้นไม้ส่วนใหญ่จึงเป็นไม้ดอกไม่ประดับ ซึ่งปลูกไว้เป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนี้โรงเรียนมีสนามบาสเกตบอล และอาคารเอนกประสงค์ที่สามารถใช้เล่นกีฬาได้

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอเป็นระเบียบสะอาด และตกแต่งห้องเรียนด้วยบอร์ดนิทรรศการ

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอน สรุปได้ดังนี้ วิธีการสอนเป็นไปตามธรรมชาติของวิชา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ครูเล่าเรื่องตลกเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ยกตัวอย่างเพิ่มเติมจากหนังสือ บางกิจกรรมให้นักเรียนคิดวิธีการทดลองด้วยตนเอง และถ้านักเรียนทดลองผิดพลาดครูเปิดโอกาสให้ทดลองใหม่ได้ โดยก่อนทดลองครูจะบอกถึงโทษ

และข้อควรระวังของการใช้สารเคมี วิชาภาษาอังกฤษสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ สื่อที่ใช้คือ บทเพลง บทละคร และการแสดงบทบาทสมมติ

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของ นักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสุภาพเรียบร้อย สะอาด และถูกกาลเทศะ

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มง่าย สามารถพูดคุยกับเพื่อนได้ทุกคน

(3) ความมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบผู้ใหญ่ยกมือไหว้ และทักทายอย่างสุภาพอ่อนน้อม เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น ช่วยงานผู้ปกครองและครูเท่าที่สามารถทำได้ ประพฤติปฏิบัติดีเป็นที่ปลาบปลื้มของผู้ปกครอง เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บกระเป๋าสตางค์ ได้ส่งคืนเจ้าของ เพื่อนฝากกระเป๋าสตางค์ไว้เงินไม่สูญหาย ไม่ทุจริตในการสอบไม่นำความลับของเพื่อนไปเปิดเผย ไม่พูดเท็จ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่ซื้อของตามแฟชั่น เก็บเงิน

ที่ผู้ปกครองให้ส่วนหนึ่งเป็นเงินออมและหารายได้พิเศษช่วยเหลือครอบครัว เป็นต้น

(7) ความเสียสละ เช่น ถ้าชอบของชิ้นเดียวกับเพื่อนจะยกให้เพื่อน ให้น้องๆ ขึ้นรถก่อน แบ่งขนมให้เพื่อนช่วยเหลือน้องๆ และเพื่อนๆ ที่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ตามโอกาส เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น เข้าแถวซื้อของหรือขึ้นรถ ข้ามถนนตรงทางม้าลาย และปฏิบัติตามกฎระเบียบเสมอ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เมื่อมีประเด็นที่สงสัยจะสอบถามจนกว่าจะเข้าใจ และเมื่อมีเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาเพิ่มเติม เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น เข้าห้องสมุดอ่านหนังสือ ช่วยสอนเพื่อนที่เรียนอ่อน ดูโทรทัศน์และออกกำลังกาย เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนเข้าส่งงานตามกำหนด และมาตรงเวลานัดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เรียบร้อย และเสร็จตามกำหนดเวลา เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีเหตุผลดีกว่า เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น เข้าร่วมโครงการรณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง เข้าร่วมโครงการส่งเสริมประชาธิปไตย ไปใช้สิทธิเลือกประธานนักเรียนและกรรมการนักเรียน และการทำงานกลุ่มจะใช้เสียงข้างมากตัดสินใจ เป็นต้น

(16) การกล้าแสดงออก เช่น เป็นพิธีกรของโรงเรียน จังหวัด และหอการค้าในการต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยือน กล้าทำและกล้าพูดในเรื่องและโอกาสที่เหมาะสม แสดงละคร เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ออกแบบสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุที่ไม่ใช้แล้วซึ่งเป็นรูปแบบที่แปลกใหม่ คิดปรับปรุงพัฒนาห้องเรียน วาดภาพจินตนาการที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะเป็นที่ เข้าร่วมโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สัตว์และธรรมชาติของจังหวัด เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร จะเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ยกเว้นผัก และชอบรับประทานอาหารจุกจิก

(20) การดูแลสุขภาพ เล่นกีฬาแบบมีวินัย และขี้อาย

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น เป็นผู้นำในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ทำบุญตักบาตรเมื่อมีโอกาส การปฏิบัติตามอยู่ในกรอบของศีล 5 เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เข้าแถวสวดมนต์ และปฏิบัติตามขณะอยู่ในพิธีอย่างตั้งใจ เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีปฏิพจน์ไหวพริบดี มีอัธยาศัยดี พูดน้อย ยิ้มง่าย

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ ความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการช่วยเหลือด้านการเรียนแก่เพื่อน

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ การเสียสละ และการพูดจาไพเราะ

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ การเป็นเด็กดี ซื่อสัตย์ และขยันหมั่นเพียร

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้ นอกจากการเรียนที่โรงเรียนแล้วนักเรียนจะเรียน

พิเศษในช่วงเย็นหลังเรียน และเสาร์-อาทิตย์ เมื่อกลับมาถึงบ้านจะทำงานบ้านตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ช่วยทำอาหาร ล้างจาน เป็นต้น ในช่วงเวลาว่างจะดูโทรทัศน์ประเภทข่าว ละคร การ์ตูน และสารคดี สอนการบ้านน้อง อ่านหนังสือ เขียนการ์ตูน และช่วยแม่ทำงานเพื่อหารายได้พิเศษ

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อน พบว่าวิธีการเรียนของนักเรียนคือ มีสมาธิในการเรียน จัดข้อความสำคัญที่ครูสอน เมื่อมีประเด็นที่สงสัย หรือไม่เข้าใจจะสอบถามครู ในช่วงเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้รอบตัว โดยเฉพาะเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน ทำแบบฝึกหัดเสริม ช่วยอธิบายบทเรียนให้เพื่อน เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมจะเข้าร่วมด้วยเสมอ เช่น เชียร์กีฬาเข้าค่ายเยาวชนคนเคมี ทัศนศึกษาที่

กรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น นอกจากนั้น หลังเลิกเรียนและวันเสาร์ - อาทิตย์จะเรียนพิเศษ และใช้เวลาก่อนนอนอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวเรียนในวันต่อไป

วิชาที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ วิชาวิทยาศาสตร์ เพราะสนุกกับการทดลอง และมีความสนใจประวัติการค้นพบของนักวิทยาศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ เพราะได้ฝึกการคิดคำนวณ สำหรับชุมนุมที่นักเรียนเลือก คือ ชุมนุมนานุกิลป์ เพราะชอบการรำและชอบดนตรีไทย ชุมนุมรีไซเคิล เพราะได้ความรู้ในการนำของที่ไม่ใช้แล้วมาประดิษฐ์เป็นของที่มีประโยชน์

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติ

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดีสรุปได้ดังนี้

1) **ผู้ปกครอง**มีส่วนสนับสนุนทางด้านวิชาการโดยให้เรียนพิเศษตามความสนใจ และจัดซื้อหนังสือเสริมให้

2) **ครูผู้สอน** มีส่วนอย่างมากคือ เอาใจใส่ สังเกตความสามารถและความถนัดของนักเรียนแล้วส่งเสริมสนับสนุนทำให้นักเรียนเป็นผู้มีศักยภาพที่โดดเด่น

3) **นักเรียนเอง** มีพื้นฐานด้านความประพฤติที่ดีงามอยู่แล้ว

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกณฑ์เฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2537 รางวัลชมเชยประกวดมารยาท ระดับจังหวัด

ปี 2539 รางวัลชมเชยประกวดคัดลายมือระดับจังหวัด

รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดคัดเลือกลายมือ

ของชมรมการศึกษาเอกชน

ชนะเลิศการแข่งขันคิดเลขเร็ว

รางวัลเด็กดีเด่นประจำปีจากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ

ปี 2540 รางวัลที่ 1 การแข่งขันคัดลายมือ

รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดเรียงความชิงทุนการศึกษา

หัวข้อ “เยาวชนกับสิ่งแวดล้อม” ของสโมสรโรตารี

รางวัลเกียรติยศประกวดผลงานนักเรียนสัปดาห์รักษัพะยุณ

กรณีศึกษาที่ 5

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้
การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 6 คน คือ พ่อ แม่ พี่ 2 คน ตัวนักเรียน และน้อง พ่อและแม่มีอาชีพเกษตรกร การเลี้ยงดู แม่เป็นผู้เลี้ยงให้ความใกล้ชิดและให้เวลากับลูกตลอดเวลา ส่วนใหญ่จะใช้เวลาระหว่างการรับประทานอาหาร อบรมสั่งสอนให้ลูกๆ รักกัน ให้

ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความสุภาพ และการพูดจาไพเราะ การอบรมจะเน้นย้ำบ่อยๆ และพ่อแม่จะประพฤติเป็นแบบอย่าง เช่น พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน ไม่ดื่มสุรา ไม่เล่นการพนัน ไม่พูดสิ่งที่ไม่ดีให้ลูกฟัง เป็นต้น นอกจากนั้น แม่จะดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียนอย่างใกล้ชิด คอยให้กำลังใจและชื่นชมกับความสำเร็จของลูก โดยการกอด ปลอดภัย และชมเชย ไม่ใช้รางวัลเป็นสิ่งจูงใจ ทำให้ลูกไว้วางใจ นำปัญหามาปรึกษาและเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันให้ฟัง

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครอง ในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองให้การสนับสนุนด้านการเรียนรู้ โดยสนับสนุนเงินในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนและหนังสือเสริม ช่วยจัดหาอุปกรณ์การเรียน จัดมุมอ่านหนังสือให้ลูกทุกคน ระหว่างที่ดูโทรทัศน์จะชี้แนะสิ่งดีไม่ดี ช่วยอธิบายเนื้อหาบทเรียนเท่าที่สามารถจะทำได้ และพาไปท่องเที่ยว

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผู้ที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เปิดสอนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 201 คน มีครู 11 คน คำขวัญของโรงเรียน คือ “หมั่นหาความรู้ อยู่อย่างสามัคคี มีวินัย รักประชาธิปไตย ภูมิใจของเรา” โรงเรียนมีโครงการประชาธิปไตย และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น เชิญวิทยากรจากชุมชนมาสอน การตัดผม การจักสาน การทำอาหาร เชิญ

คณะกรรมการศึกษามาร่วมแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน เป็นต้น นอกจากนี้โรงเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วย สำหรับการปลูกฝังตามคำขวัญของโรงเรียนนั้น จะสอดแทรกอยู่กับการเรียนการสอนของครู

แหล่งส่งเสริมวิชาการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งมีหนังสือไม่มาก เปิดให้บริการตลอดวัน ป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และข้อความที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ติดอยู่ตามอาคารเรียน หน้าห้องเรียนและตามต้นไม้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ พื้นที่ทำกิจกรรมซึ่งใช้โรงฝึกงานที่มีสภาพเก่า แตกกว้างขวาง สะอาด ตกแต่งด้วยบอร์ดที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และวันสำคัญต่างๆ จัดสวนหย่อมบริเวณเสาธง และปลูกไม้ยืนต้นจำนวนมากตามบริเวณรอบๆ โรงเรียน จัดที่นั่งพักผ่อนไว้ใต้ต้นไม้ นอกจากนั้นยังมีสนามฟุตบอลและสนามเชกกระท่อ

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเท สะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะดวก และเป็นระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง ตกแต่งห้องอย่างสวยงามด้วยคำศัพท์ภาษาอังกฤษ สูตรต่าง ๆ รูปภาพ และโมบาย

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน เกี่ยวกับการสอน มีดังนี้ สอนตามแผนการสอนที่เตรียมไว้โดยยึดหยุ่นตามสภาพจริง จัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้มีความสุขสนุกสนาน เช่น ใช้การแสดงบทบาทสมมุติ การร้องเพลง การเล่าเรื่องเล่านิทาน วิดีทัศน์ เป็นต้น สำหรับข้อความรู้ครูเป็นผู้ให้และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติโดยแบ่งกลุ่มการทำงานตามหัวข้อหรือกิจกรรมที่ครูกำหนด

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,726 คน มีครู 123 คน คำขวัญของโรงเรียนคือ “ปัญญาเป็นสิริ คือ มิ่งขวัญของคนทั้งหลาย” กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการได้แก่ อาสาประชาสัมพันธ์ การประกวดแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลาดนัดอิสระ การแบ่งรักให้น้องเล็กและการอนามัยเพื่อสุขภาพ นอกจากนั้นโรงเรียนจะประสานสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านมาสอน

เรื่องที่นักเรียนสนใจ ประชุมผู้ปกครองทุกเดือนเพื่อรับทราบพฤติกรรมและการเรียนของบุตรหลาน เมื่อโรงเรียนมีปัญหาจะประชุมคณะกรรมการการศึกษาเพื่อปรึกษาหารือ เป็นต้น นอกจากนั้นโรงเรียนจะอบรมพัฒนาครูผู้สอนอยู่เสมอ กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนเขียนแผนการสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง จัดประกวดแผนการสอน ประกวดสื่อการสอน และให้ครูที่ปรึกษาดูติดตมนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

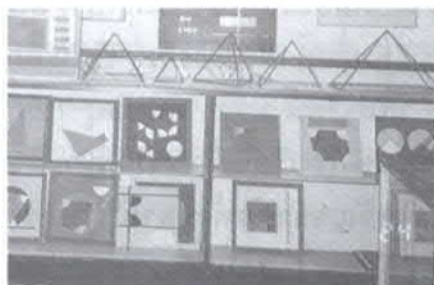

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งจัดแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ด้วย เปิดให้บริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษามีจัดไว้ 2 ส่วน คือ ห้องสำหรับการเรียนการสอนใช้ได้เฉพาะชั่วโมงเรียน และห้องสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านภาษาต่างประเทศ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มุมอ่านหนังสือซึ่งจัดไว้ภายในห้องหมวดวิชา ป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และความรู้ทั่วไปที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียนได้ และข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและความเพลิดเพลิน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้หอประชุมเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนไว้ได้ต้นไม้และข้างอาคารเรียน จัดสวนหย่อมอย่างสวยงามไว้ตามบริเวณต่างๆ และปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้นโรงเรียนมีโรงยิม สนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล และสนามตะกร้อ ไว้ให้นักเรียนได้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความเป็นระเบียบและความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสอบถามครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน สอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผนกิจกรรม เน้นการทำงานเป็นกลุ่มโดยการประเมินผลจะใช้หลายรูปแบบคือ ประเมินจากสภาพจริง ตรวจสอบผลงาน และการทดสอบตามจุดประสงค์ การซ่อมเสริมจะให้เพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง และครูจะช่วยเสริมด้วย สำหรับการสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติคือ สร้างบรรยากาศการสอนให้สนุกสนานโดยใช้เกม การเล่าเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจ และใช้สื่อประกอบบทเรียนเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ และถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นคน อารมณ์ดี เข้ากับเพื่อนและครูได้ทุกคน

(3) ความมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ถ่อมตน เมื่อพบผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอายุมากกว่า จะยกมือไหว้เสมอโดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นใคร

(4) ความกตัญญูทดเวทีย์ เช่น ช่วย ผู้ปกครองทำงานบ้าน ช่วยงานครูและงาน ของโรงเรียน ตั้งใจเรียน ไม่ทำให้แม่เสียใจ เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น แม่ค้าทอนเงิน เกินจะคืนให้ เก็บของได้ประกาศหาเจ้าของ ไม่พุดปิด รับผิดชอบการขายของสหกรณ์ โรงเรียนบัญชีรายรับรายจ่ายถูกต้องเสมอ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น แบ่งสรร เงินที่ได้มาครึ่งหนึ่งเก็บออมไว้เสมอ ไม่ ซื้อของที่จำเป็น นำอาหารกลางวันมา รับประทาน และเก็บผักมาขายเพื่อหารายได้ เสริม เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น สละที่นั่งบนรถ ให้คนชรา นั่ง เสียสละเวลาเรียนและเวลาว่าง ช่วยเหลืองานของโรงเรียน เป็นต้น

(8) การมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม ทำงาน เป็นระเบียบเรียบร้อย ใต้เรียนสะอาด เป็นระเบียบ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น เรียน ด้วยความตั้งใจ หมั่นศึกษาหาความรู้ สม่ำเสมอทั้งในและนอกเวลาเรียน ช่วย ผู้ปกครองทำงานบ้าน หารายได้พิเศษและ ช่วยงานของโรงเรียน เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เมื่อเห็นป้าย ประกาศจะเข้าไปอ่าน มีเวลาว่างจะเข้า ห้องสมุดอ่านหนังสือทุกประเภท ดูรายการ โทรทัศน์จะเก็บประเด็นที่น่าสนใจมาเล่าใน ช่วงของการจัดเสียงตามสาย เมื่อได้รับ มอบหมายให้ทำเรื่องใดจะศึกษาข้อมูล ให้ถ่องแท้ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น เข้าห้องสมุด อ่านหนังสือทั่วไป ทบทวนบทเรียน ทำ การบ้าน ฝึกการเป็นนักคิดนักเขียนโดยทำ หนังสือเด็ก ช่วยอธิบายบทเรียนให้เพื่อน บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียน และเข้าเรียนก่อนเวลา มาก่อนกำหนดนัดหมาย ส่งงานได้ตามกำหนดทุกครั้ง เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เมื่อได้รับมอบหมายงานจากครู กลุ่มเพื่อน และผู้ปกครอง จะทำงานได้สำเร็จเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และทันตามกำหนดเวลา

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น ไม่ได้เถียงความคิดของผู้อื่นโดยที่ไม่ได้พิจารณา ไตร่ตรอง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น ลงสมัครรับเลือกตั้งประธานนักเรียน การทำงานเป็นหมู่คณะ จะนำความคิดของเสียงส่วนใหญ่มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

(16) การกล้าแสดงออก เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง

(17) ความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถพิเศษในการทำหนังสือเด็ก มีจินตนาการในการเขียนเรื่อง บทความ การวาดภาพ และการนำวัสดุธรรมชาติมาตกแต่งหนังสือ

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ ปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ หากเห็นเพื่อนเด็ดดอกไม้ ไข่มุขจะห้ามปราม เขียนบทความรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชักชวนเพื่อนๆ น้องๆ ช่วยกัน

สร้างสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม และร่มรื่น เป็นต้น

(19) สุขอนามัยในการรับประทานอาหาร รับประทานอาหารเป็นเวลาครบ 5 หมู่ ตามหลักโภชนาการ ไม่รับประทานอาหารจุจกจิ

(20) การดูแลสุขภาพ เมื่อมีเวลาว่าง จะเล่นกีฬาออกกำลังกาย

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ทดแทนพระคุณของผู้มีบุญคุณ ให้อภัยพระสวามิภักดิ์ด้วยความตั้งใจ ทำบุญตักบาตร ในวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เปิดบัญชีฝากเงิน โครงการช่วยชาติประหยัด เดินผ่านพระพุทธรูปจะยกมือไหว้ กล่าวถึงราชวงศ์ด้วยความซาบซึ้งและจงรักภักดี เป็นต้น

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ รางวัลต่างๆ ที่ได้รับ และความประพฤติที่ไม่เคยทำให้พ่อแม่เสียใจ

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) ลักษณะเด่น คือ มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่รังแกผู้อื่น เข้มแข็ง อารมณ์ขัน พุดเก่ง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถและความใฝ่ฝันทางศิลปะ และเป็นนักคิดนักเขียน

(2) ความประทับใจของเพื่อน คือ มีสัมมาคารวะ มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ใฝ่รู้ และขยันหมั่นเพียร

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ ความสุภาพเรียบร้อย ความโอบอ้อมอารี ความกตัญญูทดแทนที่ คิดและพูดในทางสร้างสรรค์ ให้คำแนะนำเพื่อนในทางที่ดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) ก่อนไปโรงเรียนช่วยงานบ้าน คือ กวาดบ้าน ถูบ้าน จัดร้านค้าให้แม่ หลังเลิกเรียนช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน เช่น กรอกน้ำใส่ตู้เย็น ช่วยแม่ทำอาหาร ล้างจาน ปลุกผักสวนครัว เลี้ยงปลา เป็นต้น ในช่วงเวลาว่างจะพักผ่อนโดยอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์ประเภทรายการที่มีสาระประโยชน์ เช่น ข่าว กีฬา สารคดี และไอคิว 180 เป็นต้น และอ่านหนังสือที่ให้สาระความรู้ เมื่อพบเรื่องราวหรือข้อความที่ที่น่าสนใจจะนำไปเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง

วันหยุด ทำงานบ้าน ได้แก่ กวาดบ้าน ถูบ้าน ซักเสื้อผ้า ช่วยแม่จัดร้านค้าและขายของ เลี้ยงปลา เล่นกีฬาและไปเยี่ยมปู่-ย่า พร้อมกับพี่ๆ น้อง

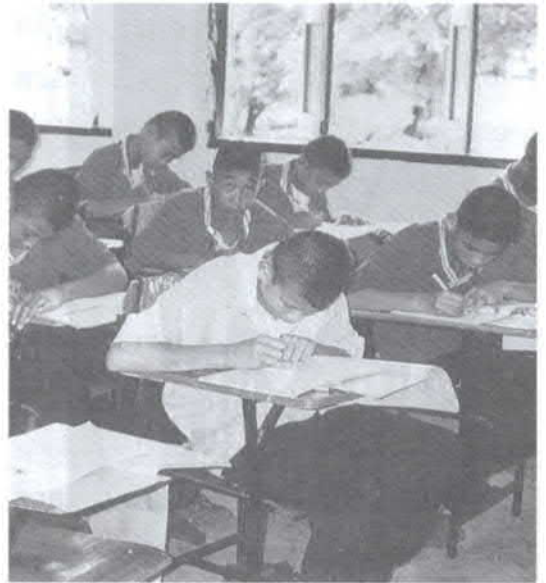
4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียน และข้อมูลที่ได้จากเพื่อน พบว่าวิธีการเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการเรียน จัดบันทึกข้อความที่สำคัญ เมื่อมีประเด็นใดที่สงสัยจะสอบถามครู งานที่ได้รับมอบหมายจากการเรียน และการทำกิจกรรมจะหาข้อมูลพร้อมทั้งศึกษาให้เข้าใจ ถ่องแท้แล้วลงมือปฏิบัติ การใช้เวลาว่างในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียนและพักกลางวันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นอกจากนั้นจะใช้เวลาช่วงที่ว่างจากการเรียน และเวลาที่ว่างจากช่วยงานบ้าน ทำการบ้าน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน เตรียมบทเรียนและทำแบบฝึกหัดล่วงหน้าของทุกวิชา เขียนบทความ คำกลอน ลงวารสารของโรงเรียนและนิตยสารบางฉบับ ศึกษาข้อมูล ฝึกทำหนังสือสำหรับเด็ก เมื่อมีโอกาสจะส่งผลงานเข้าประกวดแข่งขัน

ในการทำกิจกรรมจะเลือกกิจกรรมที่ตนเองมีความถนัด ทำด้วยความรับผิดชอบ และสนุกสนาน

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) **ผู้ปกครอง** มีส่วนอย่างมากในการทำให้ได้รับรางวัล เนื่องจากการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด การให้กำลังใจและส่งเสริมสนับสนุนด้านการศึกษา

2) **ครูผู้สอน** เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ตามความสามารถ โดยรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ครูจะเสริมด้านวิชาการให้ และเอาใจใส่ช่วยเหลือให้คำแนะนำตลอดจนส่งเสริมให้เข้าร่วมการแข่งขันทั้งในและนอกโรงเรียน

3) **นักเรียน** เป็นผู้มีความตั้งใจดี มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เมื่อได้รับการส่งเสริมสนับสนุน จึงทำให้มีลักษณะที่โดดเด่นทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกณฑ์เฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2537 ชนะเลิศคัดลายมือระดับกลุ่มโรงเรียน

รองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันความสามารถทางภาษาไทย

ปี 2538 รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดคัดลายมือ

ปี 2539 รางวัลสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมในการประกวดหนังสือเด็ก

ของ สปท. เรื่อง “ไพรกับเจ้าลาย”

ของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หนึ่งเดียวในโลก”

รองชนะเลิศอันดับที่ 1 การแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรม ระดับอำเภอ

รองชนะเลิศอันดับที่ 2 การแข่งขันเรียงความจากภาพระดับจังหวัด

ปี 2540 ส่งบทกลอนไฮกุเข้าประกวด

รองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดเรียงความ การควบคุมใช้เลือดออก
ระดับอำเภอ

รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดความสามารถทางภาษาไทย
ระดับอำเภอ

ปี 2541 ชนะเลิศคัดลายมือวันสุนทรภู่

ชนะเลิศการแต่งกลอนสดคู่สุนทรภู่

รองชนะเลิศอันดับ 1 การวาดภาพเรื่องพระอภัยมณี

รองชนะเลิศอันดับ 1 การอ่านทำนองเสนาะ

รองชนะเลิศอันดับ 1 การแข่งขันทักษะภาษาอังกฤษ

ปี 2542 รางวัลผู้มีความประพฤติดี และได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม
เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ

กรณีศึกษาที่ 6

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียน ได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 5 คน คือ พ่อ แม่ ตัวนักเรียนและน้อง 2 คน พ่อและแม่มีอาชีพค้าขาย การเลี้ยงดู แม่เลี้ยงลูกแบบครอบครัวสมัยใหม่ โดยแม่มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลง

ได้ตลอดเวลา ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่และคอยดูแลลูกตลอดเวลา วางตัวเป็นทั้งแม่และเพื่อน ในขณะเดียวกันก็เป็นครูให้ลูกด้วย คอยให้คำปรึกษาดูแลทุกข์สุข การอบรมสั่งสอนจะเน้นให้ลูกเป็นคนดี ซื่อสัตย์ กตัญญูรู้คุณ เป็นตัวของตัวเอง เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพมีคุณค่าต่อสังคม ให้ดำรงไว้ซึ่งระเบียบแบบแผนและวัฒนธรรม อันดีงาม รู้จักประหยัดและอดออม พร้อมทั้งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า พร้อมเสมอที่จะแก้ปัญหาประโยชน์แก่ส่วนรวมและสังคมในทุกๆ ด้าน การอบรมจะใช้ความนุ่มนวล ไม่ดุ ชมเชย ให้กำลังใจ และใช้เหตุผล ส่วนใหญ่จะใช้เวลาระหว่างการรับประทานอาหารและดูโทรทัศน์อบรมสั่งสอน นอกจากนั้นพ่อแม่จะประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย

2) การส่งเสริม สนับสนุนของ ผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ด้านการเรียนของนักเรียน เริ่มตั้งแต่การเลือกโรงเรียน พ่อจะเลือกโรงเรียนที่ครูดูแลเอาใจใส่นักเรียน แม่ให้คำแนะนำและแสดงความคิดเห็นทางด้านวิชาการ สังเกตความถนัดและความสนใจของลูก แล้วส่งเสริมด้านนั้นทันที เช่น สอบถามวิชาที่สนใจหรือวิชาที่เรียนอ่อน แล้วหาหนังสือเสริมให้และถ้าลูกสนใจที่จะเรียนพิเศษก็จะสนับสนุน นอกจากนั้นจะจัดมุมสำหรับทำการบ้าน อ่านหนังสือ

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษา ขณะที่ได้รับรางวัลผู้มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาล และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 1,853 คน ครู 75 คน ปรัชญาของโรงเรียนคือ “วินัยดี มีน้ำใจ ใฝ่วิชา สามัคคี” ทุกวันก่อนเข้าเรียน นักเรียนจะท่องปรัชญาของโรงเรียนพร้อมทั้งยืนสงบนิ่ง กิจกรรมของโรงเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและครูผู้สอน ด้านคุณภาพนักเรียนเริ่มจากครูผู้สอนให้ความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ สร้างวินัย มารยาท ชมเชยเสริมแรง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน มีความสุขในการเรียน ค้นหาความถนัดของ

นักเรียนแล้วส่งเสริม ด้านคุณภาพครูผู้สอน มีโครงการฟื้นฟูจิตใจ ให้ขวัญ กำลังใจ และอบรมพัฒนาทางด้านวิชาการ นอกจากนั้นโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอีกด้วย

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ที่เปิดบริการเฉพาะช่วงพัก ห้องปฏิบัติการทางภาษานักเรียนสามารถขอใช้บริการนอกเวลาเรียนได้ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ศูนย์สื่อเก็บสื่อการเรียนการสอนของทุกวิชา ครูและนักเรียนสามารถยืมได้ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ นักเรียนสามารถมาใช้นอกเวลาเรียนได้ มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องเรียนทุกห้องโดยรับบริจาคหนังสือจากนักเรียน ป้ายนิเทศและข้อความรู้ติดอยู่ตามอาคารและห้องเรียน นอกจากนั้นยังมีบ่อเลี้ยงปลาตามโครงการพระราชดำริ ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมดูแล

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้ได้อาคารเรียนซึ่งมีพื้นที่โล่งกว้างเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม จัดบริเวณนั่งพักผ่อนไว้ได้ต้นไม้ใหญ่และทางเดินข้างอาคารเรียน ปลุกไม้ล้มลุกและจัดสวนหย่อมได้เป็นระเบียบสวยงามบรรยากาศร่มรื่นอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้โรงเรียนมีสนามบาสเกตบอล 2 สนามให้นักเรียนได้ใช้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน บางอาคารอบอ้าวอากาศถ่ายเทไม่สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และตกแต่งห้องได้สดใสสวยงาม โดยใช้โมบายรูปภาพ และข้อความต่าง ๆ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน และสอบถามครูเกี่ยวกับการสอน สรุปได้ดังนี้

ความประทับใจครู 2 คน มีลักษณะที่คล้ายกัน คือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้ทำกิจกรรม นอกจากสอนวิชาการแล้วยังสอดแทรกเรื่องมารยาทและความประพฤติ และครูประพฤติตัวเรียบร้อยเป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านการสอน ครู 2 คน สอนโดยให้นักเรียนได้ระดมความคิด จากนั้นครูและนักเรียนมาสรุปบทเรียนร่วมกัน สร้างบรรยากาศการสอนให้สนุกสนาน โดยใช้สื่อประกอบการสอน การสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติได้แก่ ก่อนสอนกำหนดข้อตกลงและเงื่อนไขในการเรียนและการอยู่ร่วมกัน ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายยืดหยุ่นตามเนื้อหาและสภาพของนักเรียน

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ในขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,726 คน มีครู 123 คน คำขวัญของโรงเรียนคือ “ปัญญาเป็นสิริ คือ มิ่งขวัญของคนทั้งหลาย” กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการได้แก่ อาสาประชาสัมพันธ์ การ

ประกวดแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ ตลาดนัดอิสระ การแบ่งรักให้น้องเล็ก และการอวยชัยเพื่อสุขภาพ นอกจากนั้นโรงเรียนจะประสานสัมพันธ์กับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน มาสอนเรื่องที่น่าสนใจ ประชุมผู้ปกครอง ทุกเดือนเพื่อรับทราบพฤติกรรมและการเรียนของบุตรหลาน เมื่อโรงเรียนมีปัญหา จะประชุมคณะกรรมการการศึกษาเพื่อปรึกษาหารือ เป็นต้น นอกจากนั้นโรงเรียนจะอบรมพัฒนาครูผู้สอนอยู่เสมอ กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนเขียนแผนการสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง จัดประกวดแผนการสอน ประกวดสื่อการสอน และให้ครูที่ปรึกษาติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งจัดแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไว้ด้วย เปิดให้บริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษามีจัดไว้ 2 ส่วน คือ ห้องสำหรับ

การเรียนการสอนใช้ได้เฉพาะชั่วโมงเรียน และห้องสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้านภาษาต่างประเทศ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มุมอ่านหนังสือ ซึ่งจัดไว้ภายในห้องหมวดวิชา ป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และความรู้ทั่วไปที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียนได้และข้อความรู้เกี่ยวกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และความเพลิดเพลิน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ พื้นที่ทำกิจกรรมโดยใช้หอประชุมที่โล่งและกว้าง จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนไว้ได้ต้นไม้และข้างอาคารเรียน จัดสวนหย่อมอย่างสวยงามไว้ตามบริเวณต่างๆ

และปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้นโรงเรียนมีโรงยิม สนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล และสนามตะกร้อ ไว้ให้นักเรียนได้เรียน และออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความเป็นระเบียบและความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจเกี่ยวกับการสอน สรุปได้ดังนี้ ครูให้ความเป็นกันเองให้ความรักและความเมตตาเสมอ สำหรับการสอนเน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพิ่มเติมเนื้อหาและแบบฝึกหัดที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน และแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนเพื่อไม่ให้จดจำสิ่งผิดๆ

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนมีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด สุภาพ ถูกต้องตามกฎระเบียบ และเหมาะสมกับกาลเทศะ

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์สนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใส อธิษาศัยดี พุดคุยกับเพื่อน

ได้ทุกคน แต่จะเลือกคบเพื่อนที่นิสัยดี จริงใจ และมีกิริยามารยาทเรียบร้อย

(3) การมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโสกว่าทั้งด้านอายุและความรู้ เมื่อพบครู พ่อแม่ของเพื่อนจะยกมือไหว้อย่างสุภาพ

(4) ความกตัญญูกตเวที จะตอบแทนผู้มีพระคุณทุกครั้งที่มีโอกาส เช่น ตั้งใจเรียน นำดอกไม้ไปกราบแม่ในวันแม่และกราบครูในวันไหว้ครู เมื่อไปไหนจะซื้อของมาฝากผู้ใหญ่เสมอ เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บเงินได้ ประกาศหาเจ้าของ ได้รับมอบหมายให้เก็บเงิน เงินไม่สูญหาย ไม่พุดปิด ไม่ให้ร้ายผู้อื่น เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออมใช้จ่ายแต่ของที่จำเป็น แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บไว้เสมอ เมื่อของใช้ชำรุดจะซ่อมแซม ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คู้มค่า และชาญฉลาด

(7) การเสียสละ เช่น ท่วมเทกำลังกาย และสติปัญญาทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม

บริจาคทรัพย์สินช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อได้รับทุนการศึกษาจะมอบทุนคืนให้กับโรงเรียนเพื่อมอบให้ผู้ที่ด้อยกว่า เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย มีวินัยในตนเอง เคารพกฎระเบียบ และแนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

(9) ความขยันหมั่นเพียรตั้งใจศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

(10) ความสนใจใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ และสนใจสิ่งประดิษฐ์แปลกใหม่

(11) การใช้เวลาว่าง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือ ทำการบ้าน เล่นกีฬา เล่นดนตรี สะสมแสตมป์ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น ส่งงานตามกำหนด มาตามเวลานัดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ งานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายจะทำได้สำเร็จเรียบร้อย และตรงตามกำหนดทุกครั้ง

(14) การรับฟังความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่น เมื่อพิจารณาว่า

เป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นการสมควรแล้วจึงนำมาปฏิบัติ

(15) ความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานกลุ่มจะปฏิบัติตามมติของกลุ่ม

(16) ความกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเป็นผู้นำ

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น เป็นผู้เสนอความคิดเห็นในการทำงาน เป็นผู้นำในการทำงานและสรรค์สร้างงานให้ดีขึ้น แปลกใหม่กว่าที่ผู้อื่นเคยทำ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น นำสิ่งที่ไม่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ใหม่ ทั้งขยะเป็นต้น รวบรวมปลูกต้นไม้ในวันสำคัญต่างๆ เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร รับประทานอาหารครบตามหลักโภชนาการ ถูกหลักอนามัย และรับประทานของจุจก

(20) การดูแลสุขภาพ จะออกกำลังกายสม่ำเสมอ กีฬาที่เล่นคือ กอล์ฟ

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ทำบุญตักบาตรในเทศกาลวันสำคัญ ซื่อสัตย์ ไม่พูดปด โอบอ้อมอารี เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติกิจกรรม หน้าเสาธงด้วยความตั้งใจ บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ถึงแม้เคยเดินทางไปต่างประเทศแต่ยัง

ยกย่องชื่นชมประเทศไทยว่าดีกว่าประเทศอื่น เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครู ผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ นักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อ่อนน้อมถ่อมตน พุดจา ไพเราะ ประหยัดอดออม มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ อริยาบดียดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความ รับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ช่วยเหลือ เพื่อนด้านการเรียน

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ กริยาเรียบร้อย ความกตัญญูกตเวที ความขยันหมั่นเพียร

(4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** คือ เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) หลังจาก รับประทานอาหารเช้า จะเตรียมน้ำดื่มไป โรงเรียนและอ่านหนังสือประมาณ 20 นาที เมื่อไปถึงโรงเรียนก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ จะทำหน้าที่หัวหน้าห้องคือ ตรวจสอบการ

มาเรียนของสมาชิก หลังเลิกเรียนทำการ บ้าน จัดตารางเรียน ช่วยแม่ทำอาหาร ล้างจาน จัดดอกไม้ถวายพระ ในช่วงเวลาว่าง พักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์ และฟังเพลง

วันหยุด ช่วยแม่ทำอาหาร ล้างจาน ซักรีดเสื้อผ้า เรียนพิเศษวิชาคณิตศาสตร์ และดนตรีสากล ออกกำลังกายร่วมกับ สมาชิกของครอบครัว และทำงานอดิเรกคือ การเล่นอิเล็กทรอนิกส์ สะสมแสตมป์

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับ วิธีการเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนพบว่า วิธีการเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการ เรียน บันทึกข้อความสำคัญที่ครูสอน เมื่อมี ประเด็นใดที่สงสัยหรือไม่เข้าใจจะสอบถาม ครูหรือพ่อแม่ การอ่านหนังสือใช้ปากกา สีแดงขีดเส้นใต้จุดเน้นที่สำคัญเพื่อให้ง่ายใน การทบทวนบทเรียน เวลาว่างจากการเรียน จะทำการบ้าน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ใช้เวลาว่างช่วงเย็นและกลางคืน อ่านหนังสือ

ล่วงหน้าพร้อมทั้งทำแบบฝึกหัด โดยเฉพาะวิชาที่ไม่ถนัดและวิชาที่ครูสอนเร็ว นอกจากนั้นเมื่อมีกิจกรรมจะเข้าร่วมเสมอ

วิชาที่ชอบมากที่สุด ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพราะครูสอนสนุก มีประโยชน์ และได้ผลสอบอยู่ในระดับดี

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดีสรุปได้ดังนี้

1) **ผู้ปกครอง** เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ให้นักเรียนได้คิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับตัวเอง ส่งเสริมให้กล้าแสดงออก สนับสนุนการเรียน ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด สอบถามติดตามจากครูที่ปรึกษาเสมอ และคอยให้กำลังใจนักเรียน

2) **ครูผู้สอน** ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำสั่งสอนทั้งด้าน

วิชาการ และด้านความประพฤติ โดยครูประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย นอกจากนั้นจะสังเกตความสามารถของนักเรียนแต่ละคน แล้วส่งเสริมให้ได้แสดงออกอย่างเต็มที่

3) **นักเรียน** เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีความสามารถ ใฝ่รู้ มีเหตุผล กล้าคิด กล้าแสดงออก และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเสมอ

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกรตเฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2537 รางวัลที่ 3 การประกวดวาดภาพ

รางวัลที่ 2 ประกวดคณิตคิดเร็ว

ปี 2539 รางวัลผู้ประพฤติดีและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
ของกระทรวงศึกษาธิการ

ปี 2540 รางวัลชมเชยการประกวดวาดภาพระบายสี

ปี 2541 รองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ

รองชนะเลิศอันดับ 2 ประเภทคัดเลขสวย

รางวัลชนะเลิศประเภทเรียงความ

รองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทคัดไทย

Sports Award : Sports Sessions at UIS March-May 1998

English Camp. Certificate of Achievement
has Successfully completed UIS English
camp.

Special Merit Award 1998.

กรณีศึกษาที่ 7

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู สมาชิกของครอบครัวมี 5 คน คือ พ่อ แม่ ยาย พี่สาว และนักเรียน พ่อมีอาชีพรับราชการ

แม่มีอาชีพรับราชการครู การเลี้ยงดูยายและแม่เป็นผู้เลี้ยงดู ในวัยเด็กเวลาก่อนเข้านอนแม่จะเล่านิทานให้ฟัง ฝึกให้คิดเลข และพ่อจะสอนให้ตอกกลอน พ่อและแม่ให้เวลากับลูกเสมอ ปลูกฝังให้ลูกเป็นคนดี เปิดโอกาสให้แสดงออกและคอยให้กำลังใจ เมื่อทำผิดจะไม่ทำโทษแต่จะอธิบายเหตุผลเปรียบเทียบ

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองสนับสนุนด้านวิชาการ โดยให้เรียนพิเศษตามความสมัครใจ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเรียน การทำการบ้าน สนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียน จัดซื้อหนังสือเสริมและความรู้ทั่วไป จัดซื้อคอมพิวเตอร์ให้ฝึกปฏิบัติ จัดมุมหนังสือ พาไปทัศนศึกษาต่างจังหวัดเป็นประจำ ตลอดจนสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษกับเพื่อน เช่นการเข้าค่าย เป็นต้น

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

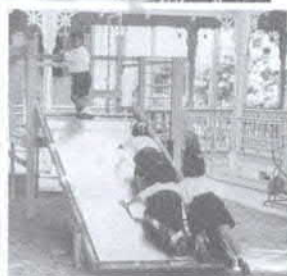
โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา คำขวัญของโรงเรียนคือ “สามัคคี มินันย

ใฝ่ศึกษา พัฒนาอนามัย” กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การแข่งขันคิดเลขเร็วและการแข่งขันเล่านิทาน ซึ่งจัดให้มีการแข่งขันทุกเช้า

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดจัดหนังสือและที่นั่งไว้อย่างเป็นระเบียบ เอื้ออำนวยให้กับนักเรียนแต่ละระดับ แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งใช้เป็นห้องประชุมครู และการประกวดแข่งขันของนักเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษาเปิดให้ใช้เฉพาะชั่วโมงเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้ใช้เฉพาะการเรียนการสอนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ศูนย์สื่อจัดเก็บสื่อวิชาต่าง ๆ ครูสามารถขอยืมไปใช้ได้ตลอดภาคการศึกษา มุมหนังสือจัดไว้หลังห้องเรียนเป็นหนังสือประเภทความรู้ทั่วไปและให้ความเพลิดเพลิน นอกจากนั้นยังมีป้ายนิเทศและข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นความรู้ประกอบบทเรียน และเพื่อความเพลิดเพลินได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้พื้นที่ได้อาคารเป็นที่ทำกิจกรรม บริเวณที่นั่งพักผ่อน สวนหย่อม และต้นไม้มีไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นไม้ประดับ ได้รับการดูแลอย่างดี บริเวณโรงเรียนสะอาด นอกจากนั้นมีสนามแชร์บอล และวอลเลย์บอล

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาดเป็นระเบียบ ตกแต่งห้องด้วยรูปภาพ แผนที่โลก

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน สอนโดยบอกหลักเกณฑ์แล้วยกตัวอย่าง เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาถึงกระบวนการและสามารถคิดเองได้ การสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติคือ ใช้กระบวนการกลุ่มให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เน้นฝึกปฏิบัติ และกระตุ้นให้นักเรียนสร้างชิ้นงาน นอกจากนั้นซ่อมเสริมเด็กอ่อนเป็นรายบุคคล เสริมเด็กเก่งโดยการให้แบบฝึกหัดเพิ่มเติม

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนมีโครงการส่งเสริมนักเรียนเก่งสู่ความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และ

คณิตศาสตร์ ทั้งภาคปกติและภาคภาษาอังกฤษ โครงการเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีความประพฤติดี โรงเรียนจัดแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดมีหนังสือเป็นจำนวนมากและสามารถสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ได้ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกจากนั้นมีป้ายนิเทศและข้อความรู้ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียน เป็นความรู้ทั่วไป และเพื่อความเพลิดเพลิน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดพื้นที่ได้อาคารเรียนเป็นที่ทำกิจกรรมซึ่งสะอาดและกว้างขวาง จัดมุมสำหรับนั่งพักผ่อนได้สะอาดร่มรื่น ปลูกไม้ประดับไว้เป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้นมีสนามฟุตบอลและโรงยิมให้นักเรียนได้ใช้ออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาด แต่ไม่เป็นระเบียบ และตกแต่งห้องด้วยรูปภาพ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้

ครูที่นักเรียนประทับใจ ครู 2 คน มีลักษณะที่คล้ายกันคือ ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน สอนสนุกและไม่เคร่งเครียด ลักษณะของครู 1 คน คือ มีเหตุผล สอนเข้าใจ และปฏิบัติตนเหมือนพ่อแม่ของนักเรียน

สำหรับการสอน ครู 2 คน ใช้วิธีที่แตกต่างกันตามลักษณะของวิชา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ครูกำหนดหัวข้อให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาเสนอ การทดลองที่ง่ายและไม่เป็นอันตรายให้นักเรียนไปทดลองเองที่บ้าน สอนโดยใช้เกมเป็นสื่อเพิ่มเติมเนื้อหาและแบบฝึกหัดที่นอกเหนือจากบทเรียน วิชาแนะแนวครูสอนโดยให้นักเรียนทำกิจกรรม ให้นักเรียนได้แสดงออกและให้เพื่อนสอนเพื่อน จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหา

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด สุภาพ อยู่เสมอ ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน และถูกกาลเทศะ

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากเป็นคนอารมณ์ดี หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส เข้ากับผู้อื่นง่าย ทำให้มีเพื่อนมากและเป็นที่รู้จักของนักเรียนทุกระดับในโรงเรียน

(3) การมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความเคารพผู้ใหญ่ทั้งภริยาและวาจา เมื่อพบผู้ใหญ่จะยกมือไหว้ เห็นอาจารย์ถือของจะช่วย

(4) ความกตัญญูกตเวที เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่และครูอาจารย์ ช่วยเหลืองานบ้านแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ เช่น ช่วยกวาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ ตัดหญ้า ดูแลยายและบวชเนรอุทิศส่วนกุศลให้ตา เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บของได้ประกาศหาเจ้าของ ไม่ลอกงานเพื่อน ทำผิดแล้วยอมรับผิด ไม่พูดปด รับหน้าที่เป็นผู้เก็บเงินของส่วนรวมเงินไม่สูญหาย เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออมจะใช้จ่ายแต่สิ่งที่จำเป็น แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บเป็นเงินออม

ใช้วัสดุอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น นำกระดาษเปล่าจากสมุดที่ใช้แล้วมาใช้ขีดเลข และจดบันทึก เป็นต้น

(7) การเสียสละ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นเสมอทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์และสติปัญญา เช่น ชอบทำทานต่อคนยากไร้ บนรถประจำทางจะเสียสละที่นั่งให้คนชรา นำขนมมาแบ่งปันให้เพื่อนและถ้ามีน้อยจะยกให้เพื่อน การเป็นหัวหน้าห้องเมื่อครูจะทำโทษเพื่อนจะออกรับแทน การทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมจะรับอาสาจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ แบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้เพื่อน ช่วยแนะนำเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า เสียสละเวลาฝึกซ้อมกิจกรรมต่างๆ เพื่อนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับของบ้าน โรงเรียนและสังคม เช่น ข้ามถนนบนสะพานลอย ทำงานทุกชิ้นอย่างตั้งใจและเรียบร้อย จัดโต๊ะเรียนได้เรียบร้อยเป็นหมวดหมู่ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียรตั้งใจเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความเพียรพยายามในการจัดทำหนังสือเด็กและทำกิจกรรมหลายกิจกรรม

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เข้าห้องสมุด ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ หาซื้อหนังสือทั้งตำราเรียน หนังสือทั่วไป และหนังสือพิมพ์มาอ่าน ชอบทัศนศึกษาตามสถานที่ต่างๆ และสนใจศึกษาข้อมูลจากแผ่นพับ ใบปลิว เลือกชุมนุมยุวบรรณารักษ์ เพราะชอบอ่านหนังสือ เป็นคนช่างสังเกตสนใจศึกษาสิ่งแปลกใหม่ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น อ่านหนังสือ ฟุตคยแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน เล่นกีฬา เรียนวาดภาพ สะสมแสตมป์และเงินเหรียญ ฝึกคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น ไป - กลับโรงเรียนตรงเวลา ไปตามกำหนดเวลานัดหมาย ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งการเรียนและกิจกรรมได้อย่างรวดเร็ว เรียบร้อย และทันกำหนดเวลา

(14) การรับฟังความคิดเห็นในการทำงานกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มและปฏิบัติตามข้อสรุปของกลุ่มเมื่อมีความคิดขัดแย้งในประเด็นใดจะฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ และใช้เหตุผล

(15) ความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของเสียงข้างมาก รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจปัญหาต่างๆ ด้วยเหตุผล ให้ความร่วมมือในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียนตามระบอบประชาธิปไตย

(16) ความกล้าแสดงออกมีลักษณะความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การแข่งขันประกวดการเล่านิทานประกอบท่าทาง ประกวดพูดบทความทางวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าห้อง เป็นประธานนักเรียน การแสดงละคร การพากษ์ละคร การพูดหน้าเสาธง เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น มีความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ วาดภาพ

ตามจินตนาการ สามารถแต่งเรื่องและ
กำกับการแสดงเล่นรอบกองไฟ ดัดแปลง
สิ่งของที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สร้างสิ่ง
ประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ตามความคิดและ
จินตนาการของตนเอง และออกแบบการ
จัดบอร์ด เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้ง
ขยะเกลื่อนกลาด เห็นขยะจะเก็บไปทิ้ง ใช้น้ำ
ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด ชอบปลูกและดูแล
ต้นไม้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รู้จักนำเศษ
วัสดุเหลือใช้มาเป็นสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร
รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะ
และถูกต้องตามหลักโภชนาการ ไม่รับประทาน
ของจุจก

(20) การดูแลสุขภาพ รักษาความสะอาด
ของเครื่องแต่งกายและเครื่องใช้ส่วนตัว
ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ สนใจและ
เล่นกีฬาได้หลายอย่าง ได้แก่ การว่ายน้ำ
ฟุตบอล เทเบิลเทนนิส และแบดมินตัน

(21) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของ
ศาสนาที่นับถือ เช่น ประพฤติตนเป็นคนดี
เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา ทำบุญตักบาตร
มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา โดยบวช
เป็นสามเณร ถือศีล 5 สวดมนต์ไหว้พระ
นั่งสมาธิก่อนนอนทุกคืน เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติตนเป็น
พลเมืองดีของชาติ พูดภาษาไทยชัดเจนถูกต้อง
ยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเพลงชาติ

เป็นตัวแทนในวาระต่างๆ ทางศาสนา เข้าร่วม
กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เนื่องในวันเฉลิม
พระชนมพรรษา เข้าประกวดวาดภาพ
เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของในหลวง เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครู
ผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดง
ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็น
กรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส
ร่าเริง อารมณ์ดี สุภาพเรียบร้อย ชอบ
ช่วยเหลือผู้อื่น กล้าแสดงออก มีความ
รับผิดชอบสูงเมื่อได้รับมอบหมายงาน
จะกระตือรือร้นที่จะทำ ทำแบบทุ่มเทและ
ต้องได้ผลงานดีที่สุด

(2) ความประทับใจของเพื่อน คือ คุยสนุก กล้าแสดงออก นิสัยดี เป็นที่พึ่งทางใจของเพื่อนได้ เมื่อมีปัญหาจะให้คำแนะนำและช่วยเหลือเท่าที่สามารถจะทำได้

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ กล้าแสดงออก และอารมณ์ดี

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก เรียนรู้เร็ว เป็นตัวของตัวเอง ตรงต่อเวลาและมีความกตัญญู

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) ก่อนมาโรงเรียนดูโทรทัศน์รายการข่าว CNN และอ่านหนังสือพิมพ์หลังเลิกเรียน เมื่อกลับถึงบ้านจะพักผ่อนดูโทรทัศน์ ช่วยงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ทำกับข้าว ล้างจาน ดูแลยาย จากนั้นจึงทำการบ้าน ในช่วงเวลาว่างจะศึกษาคอมพิวเตอร์ อ่านหนังสือ สารคดี ดูโทรทัศน์ ออกกำลังกาย ช่วงคาบพักทบทวนบทเรียน และเตรียมตัวสำหรับการเรียนของวันต่อไป

วันหยุดเรียนพิเศษ ช่วยทำงานบ้าน จัดบ้าน ช่วยแม่พิมพ์งาน และอ่านหนังสือ ในช่วงเวลาว่างจะเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ดูโทรทัศน์ และออกกำลังกาย

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนพบว่า วิธีการเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการเรียน ขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญ จัดข้อความที่สำคัญและนอกเหนือจากหนังสือ เมื่อมีประเด็นที่ไม่เข้าใจหรือสงสัย จะสอบถามครู ทำสรุปย่อบทเรียน ทำการบ้านและส่งงานทุกครั้ง การบ้านในช่วงเช้าจะทำให้เสร็จในช่วงพักกลางวัน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนและเตรียมตัวเรียนล่วงหน้าทุกวัน ทำกิจกรรมทุกอย่างเท่าที่สามารถจะทำได้ เลือกเข้าชุมนุมยุวบรรณารักษ์ เพราะชอบอ่านหนังสือ นอกจากนั้นจะเรียนพิเศษทุกวิชาทั้งที่โรงเรียนและสถานกวดวิชา เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

วิชาที่ชอบ คือ วิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) **ผู้ปกครอง** มีความพร้อมที่จะสนับสนุนทุกเรื่องที่เป็นประโยชน์ ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด อบรมสั่งสอนและประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

2) **ครูผู้สอน** ดูแลเอาใจใส่ค้นหา ฝึกฝน และเสริมลักษณะเด่นของนักเรียน

3) **นักเรียน** มีจิตสำนึกดี เรียนรู้ได้รวดเร็ว มีความสามารถหลายด้าน สนใจเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ เข้าร่วมการแข่งขันและร่วมกิจกรรมทุกอย่าง

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกียรติเฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2536 รางวัลดีเด่นการประกวดประดิษฐ์เศษวัสดุ

รางวัลที่ 3 การประกวดเขียนภาพและระบายสี

ปี 2537 รางวัลที่ 2 การประกวดเล่านิทานธรรมะ

รางวัลที่ 1 การประกวดความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์

รางวัลชมเชย การประกวดวาดภาพ

รางวัลที่ 1 การแข่งขันวาดภาพความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ
จินตนาการทางวิทยาศาสตร์

ปี 2538 รางวัลที่ 1 การประกวดเล่านิทานธรรมะ

รางวัลชมเชยอันดับ 1 การประกวดวาดภาพ

รางวัลชนะเลิศ การประกวดวาดภาพสถาปัตยกรรมศาสตร์

รางวัลรองชนะเลิศ การประกวดแต่งคำขวัญ “อนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่า”

ปี 2539 เป็นนักเรียนที่เรียนดีในการจัดกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ

รางวัลชมเชย การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

เป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมทางด้านพุทธศาสนา

รางวัลที่ 1 การประกวดเล่านิทาน

รางวัลที่ 1 การประกวดวาดภาพห้องสมุด

รางวัลที่ 2 การประกวดคำขวัญห้องสมุด

รางวัลที่ 3 การประกวดเรียงความเนื่องในวันแม่แห่งชาติ

รางวัลดีเด่น การประกวดเล่านิทาน

รางวัลที่ 2 การประกวดวาดภาพเนื่องในวันแม่แห่งชาติ

รางวัลที่ 1 การประกวดความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์

รางวัลที่ 2 การประกวดวาดภาพสัปดาห์วิทยาศาสตร์

รางวัลที่ 3 การประกวดเรียงความหัวข้ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

รางวัลที่ 2 การประกวดสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์

รางวัลที่ 1 การแข่งขันตอบปัญหาสารานุกรมไทย

รางวัลที่ 1 การประกวดวาดภาพเนื่องในวันพ่อแห่งชาติ

ปี 2540 รางวัลที่ 1 การประกวดวาดภาพประเภทความคิด

รางวัลชมเชย การแข่งขันความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์

รางวัลที่ 1 การแข่งขันทักษะทางวิทยาศาสตร์

รางวัลที่ 1 การแข่งขันแต่งกลอนวันสุนทรภู่

รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันการพูดทางวิทยาศาสตร์

รางวัลที่ 1 การประกวดภาพห้องสมุด

รางวัลดีเด่น การประกวดเล่านิทาน

ร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในรายการดรคุณธรรม ททบ. 5

รางวัลยอดเยี่ยม การประกวดวาดภาพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใน

จินตนาการ

รางวัลที่ 2 การแข่งขันสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์

กรณีศึกษาที่ 8

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้าน ของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมการสนับสนุนของผู้ปกครองในการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียน มี 4 คน คือ พ่อ แม่ พี่สาว และตัวนักเรียน พ่อและแม่มีอาชีพทำสวนยางพารา นอกจากนั้นพ่อเป็นผู้นำชุมชน อบรมให้นักเรียน มีนิสัยสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ให้เป็นที่รักของคนในหมู่บ้าน และให้รักการเรียน พ่อแม่ให้เวลาลูกในการปรึกษาปัญหาตลอดเวลา

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในการการเรียนรู้

ในด้านการเรียนรู้พ่อแม่ สนับสนุนการซื้อหนังสือเสริมบทเรียน จัดอุปกรณ์การเรียน และยกตัวอย่างผู้ที่ไปเรียนเพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นในการเรียน

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ ได้รับรางวัลผู้ที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 80 คน ได้รับงบประมาณสำหรับการพัฒนาโรงเรียนน้อย เงินสำหรับการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน ส่วนหนึ่งได้มาจากผลกำไรจากการปลูกผักขาย และขอบริจาคครุภัณฑ์ที่ชำรุดแล้วจากหน่วยงานอื่นมาซ่อมแซมใช้เป็นสื่อ

การเรียนการสอน ปรัชญาของโรงเรียนคือ “โรงเรียนน่าอยู่ ครูน่ารัก นักเรียนน่ารัก” โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมวิชาการก่อนเข้า ห้องเรียน ประกวดเรียงความ ประกวดการอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง การแข่งขันตอบคำถาม นำวิทยากรจากชุมชนมาบรรยาย เช่น นิมนต์พระมาเทศน์ เชิญผู้ปกครองที่มีความประพฤติดีมาพูดอบรมสั่งสอน เป็นต้น

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งมีหนังสือน้อย นักเรียนสามารถใช้บริการได้ตลอดเวลา ศูนย์สื่อมีสื่อครบทุกวิชาโดยโรงเรียนจัดซื้อให้ มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องเรียน มีหนังสือหลายประเภทเพียงพอกับจำนวนนักเรียน นอกจากนั้น มีป้ายนิเทศเนื้อหาเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ ข้อมูลข่าวสารและความรู้ทั่วไปนักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียนได้ และข้อความรู้ที่ให้สาระและคติเตือนใจติดอยู่ตามต้นไม้และอาคารเรียน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้อาคารอเนกประสงค์ ซึ่งสะอาดและกว้างขวางเป็นสถานที่ทำกิจกรรม จัดบริเวณนั่งพักผ่อนไว้ใต้ต้นไม้ ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ และจัดสวนหย่อมอย่างเป็นระเบียบสวยงาม บรรยากาศร่มรื่น นอกจากนั้นมีสนามฟุตบอลให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก สะอาด เป็นระเบียบ ตกแต่งห้องด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ ภาพวาดผลงานของนักเรียน และบอร์ดความรู้ทั่วไป แต่แสงสว่างมีไม่เพียงพอ

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอน สรุปได้ดังนี้ การสอนที่ครู 2 คน ปฏิบัติได้แก่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ปูพื้นฐานความรู้และคอยชี้แนะ ส่วนการสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติได้แก่ จัดกลุ่มคละกันเพื่อให้เด็กอ่อนเรียนรู้จากเด็กเก่ง

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย คำขวัญของโรงเรียนคือ “คุณธรรมเด่น เน้นการศึกษา มุ่งประชาธิปไตย สนใจกิจกรรม” โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การประกวดแข่งขันคิดเลขเร็ว การประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง การสอนเสริมพิเศษด้านธรรมศึกษา การเข้าค่ายพุทธบุตร และพาไปทัศนศึกษานอกสถานที่

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดเปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษา อุปกรณ์ยังมีไม่เพียงพอ เปิดให้บริการตลอดเวลาและนักเรียนสามารถขอยืมสื่อได้ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีอุปกรณ์เพียงพอกับการใช้งาน ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีไม่เพียงพอกับนักเรียน ศูนย์สื่อเก็บสื่อการเรียนการสอนของทุกวิชาครูและนักเรียนสามารถขอยืมไปใช้ได้ มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องเรียนและมีห้องสมุดเคลื่อนที่ นักเรียนสามารถค้นคว้าเสริม

ความรู้และเพื่อความเพลิดเพลิน ป้ายนิเทศเนื้อหาสาระทันเหตุการณ์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียนและจัดทำรายงานได้ และข้อความรู้เกี่ยวกับคตินิยมติดอยู่ในห้องเรียนและอาคารเรียน นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้บริเวณใต้ถุนอาคารเรียน และหน้าเสาธงเป็นพื้นที่ทำกิจกรรม จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนได้สะอาด ร่มรื่น อีกทั้งมีห้องสมุดเคลื่อนที่ไว้บริการ จัดสวนหย่อมได้สะอาด สวยงาม ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ อย่างเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้น เนื่องจากโรงเรียนมีบริเวณคับแคบ จึงใช้ใต้ถุนอาคารเรียน หลังอาคารเรียน และบริเวณลานวัดเป็นสนามกีฬา บาสเกตบอล แบดมินตัน เปตอง วอลเลย์บอล และเทเบิลเทนนิส

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ เป็นระเบียบ และตกแต่งห้องโดยใช้ป้ายนิเทศและบอร์ดประชาสัมพันธ์

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้

ครู 2 คน มีคุณลักษณะที่คล้ายกัน คือ เป็นผู้ให้การสนับสนุนนักเรียนด้านกิจกรรม เป็นกันเองกับนักเรียนและสามารถให้คำปรึกษาชี้แนะได้ทุกเรื่อง

ด้านการสอน ครู 2 คน ปฏิบัติคือ สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม จัดกิจกรรมตามความสนใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าและเน้นการปฏิบัติ สำหรับการสอนที่ครู 1 คนปฏิบัติ คือ สร้างบรรยากาศการสอนให้สนุกสนาน เช่น การเล่นนิทาน และเล่นเกมตอบคำถาม เป็นต้น สอดแทรกคุณธรรมในเนื้อหาสาระ และแจ้งหัวข้อการเรียนรู้ในครั้งต่อไปเพื่อให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า ส่วนการประเมินผล ครู 2 คน ประเมินผลโดยการสอบถามจุดประสงค์ และสอบปลายภาค ครู 1 คน ประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยดูจากพัฒนาการของผลงาน ไม่เน้นที่ความถูกต้อง

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครองเพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด สุภาพเรียบร้อย และถูกกาลเทศะ

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ อธิษาคำดี พูดน้อย และพูดจาสุภาพกับทุกคน

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบผู้ใหญ่จะยกมือไหว้ ไม่พูดจาก้าวร้าว เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น ตั้งใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ช่วยงานพ่อแม่ และครูเท่าที่สามารถจะทำได้ เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บกระเป๋าสตางค์ได้ประกาศหาเจ้าของ ไม่พูดโกหก ไม่ลอกการบ้าน และปฏิบัติตามคำพูด เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น คิดก่อนซื้อและซื้อแต่ของที่จำเป็น แบ่งเงินที่ได้มาโรงเรียน เก็บสะสมเป็นเงินออม เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น ใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อให้พี่สาวได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับสูง ให้เพื่อนยืมสิ่งของที่มี ให้เงินเพื่อนที่ไม่มีเงินซื้อขนม และเสียสละแรงกายและเวลาในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด และคอยตักเตือนเพื่อนเสมอ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนและเตรียมตัวเรียนล่วงหน้าสม่ำเสมอ ทำการบ้านทุกครั้ง หลังเลิกเรียนก็ช่วยผู้ปกครองทำงานอย่างขยันขันแข็ง เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เมื่อมีเวลาว่างจะชวนเพื่อนเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า สอบถามประเด็นที่สงสัยจากผู้รู้ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ช่วยงานครู เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และช่วยผู้ปกครองทำงาน เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนเช้า เข้าห้องเรียนตรงเวลา มาตามเวลานัดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำการบ้านเสร็จทุกครั้ง ทำงานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงด้วยดี เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น และนำความคิดของผู้อื่นมาคิดวิเคราะห์ก่อนที่จะปฏิบัติ เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น เสนอความคิดต่อที่ประชุม ยอมรับความคิดและปฏิบัติตามเสียงส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน และสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียนอย่างซื่อสัตย์ เป็นต้น

(16) ความกล้าแสดงออก เช่น การแสดงหน้าชั้นเรียน การแสดงบนเวทีต่อหน้าสาธารณชน เป็นผู้นำกองเชียร์ เป็นนักกรีฑาของโรงเรียน และพูดจาโต้ตอบอย่างมั่นใจ และมีเหตุผล เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น วาดภาพเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ตั้งใจที่จะนำภาษาอังกฤษไปใช้ในอาชีพ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทั้งขณะเป็นที่ เข้าร่วมโครงการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร่วมปลูกต้นไม้ตกแต่งบริเวณโรงเรียน เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ไม่รับประทานของจุจิก รับประทานอาหารได้เกือบทุกชนิด

(20) การดูแลสุขภาพ เมื่อมีเวลาว่างจะออกกำลังกายโดยเล่นฟุตบอลทั้งที่อยู่บ้านและที่โรงเรียน และพักผ่อนอย่างเพียงพอ

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ไม่พูดเท็จ เข้าร่วมเรียนธรรมศึกษาที่โรงเรียนจัดสอนเสริม ไปทำบุญตักบาตรที่วัดเมื่อมีโอกาส เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เข้าแถวร้องเพลงชาติ

สวดมนต์ไหว้พระ และร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีอย่างตั้งใจ ร่วมกับเพื่อนๆ จัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญ และไม่พูดจาลบหลู่สถาบัน เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร มีความกตัญญูกตเวที มีสัมมาคารวะ มีความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก และชอบช่วยเหลือผู้อื่น

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ผลการเรียนดี ไม่เกเร

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ตั้งใจเรียน ขยันหมั่นเพียร ทำงานเรียบร้อย ซื่อสัตย์ แต่งกายเรียบร้อย พูดจาสุภาพ

(4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** คือ กิริยามารยาทและการแต่งกายเรียบร้อย พูดจาสุภาพ และมีความกตัญญูกตเวที

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) ตอนเช้าก่อนไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียนช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน และงานอื่นๆ เท่าที่สามารถจะช่วยให้ จากนั้นจึงทำการบ้านอ่านหนังสือทบทวน

บทเรียน ในช่วงเวลาว่างจะเล่นฟุตบอลกับเพื่อนๆ อ่านหนังสือการ์ตูน และดูโทรทัศน์รายการซีพีจาวาสารและข่าวพระราชสำนัก

วันหยุด ช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น หุงข้าว ล้างจาน ถูบ้าน ซักผ้า รีดผ้า ช่วยพ่อทำงานในสวน และเมื่อมีโอกาสจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด นอกจากนั้นจะนั่งสมาธิเป็นประจำเพื่อฝึกจิตใจให้เยือกเย็น

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนพบว่า วิธีการเรียนของนักเรียน คือ มีสมาธิในการเรียน ขณะที่ครูอธิบายจะคิดตามไปด้วย ชัดเจนได้เน้นข้อความที่สำคัญจดบันทึกข้อความรู้เพิ่มเติม หากมีประเด็นที่ไม่เข้าใจจะสอบถามครู นอกจากนั้นจะใช้เวลาว่างในช่วงเช้า พักกลางวัน ชั่วโมงว่างทำการบ้าน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนเตรียมบทเรียนล่วงหน้า และศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดเพิ่มเติม ในช่วงเย็นหลังเลิกเรียนและก่อนนอนจะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนอีกครั้งหนึ่ง

วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ เพราะเป็นภาษาสากลสามารถพูดคุยกับนักท่องเที่ยวได้ คณิตศาสตร์ เพราะทำให้คิดได้เร็วขึ้น และนักเรียนเลือกชุมนุมการอ่านทำนองเสนาะเพราะทำให้อ่านภาษาไทยถูกต้องมากขึ้น

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดีสรุปได้ดังนี้

1) ครูผู้สอน ส่งเสริมสนับสนุนตามความถนัดของนักเรียน ให้ความรู้ อบรมสั่งสอนด้านความประพฤติและดูแลเอาใจใส่โดยประสานกับผู้ปกครอง

2) ผู้ปกครอง ให้ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนด้านการเรียน และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

3) นักเรียน มีความประพฤติดี เช่น เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบ ขยัน ตรงต่อเวลา กิริยามารยาทเรียบร้อย ซื่อสัตย์ พุดจาสุภาพ เป็นต้น

- ผลงาน ปี 2537 รางวัลที่ 2 ประดิษฐ์วัสดุ-เศษวัสดุเป็นของเล่น
- ปี 2539 เป็นผู้กระทำกิจกรรมดีเด่นด้านการมีระเบียบวินัยของ สยช.
รางวัลที่ 2 การวาดภาพพระบายส์ด้วยดินสอสี
- ปี 2540 เป็นผู้กระทำกิจกรรมดีเด่นด้านความกตัญญูกตเวทีของ สยช.
รางวัลที่ 2 ประเภทวิ่ง 60 เมตร
รางวัลที่ 2 ประเภทวิ่ง 4 x 100 เมตร
เป็นผู้มีความประพฤติดีและได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม
ในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ ของกระทรวงศึกษาธิการ
นักเรียนตัวอย่างด้านความสะอาด
รางวัลที่ 3 การวาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ และ
จินตนาการทางวิทยาศาสตร์
- ปี 2541 รางวัลที่ 2 ประเภทวิ่ง 60 เมตร
รางวัลที่ 2 ประเภทวิ่ง 5 x 80 เมตร

กรณีศึกษาที่ 9

มานะอดทน
ทำงานให้เต็ม
กำลัง ความ
สามารถ ซึ่งจะ
ใช้วิธีการยก

ตัวอย่างเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น
ทั้งนี้เพื่อว่าเมื่อโตขึ้นจะสามารถดูแลช่วยเหลือ
ตัวเองได้

2) การส่งเสริมสนับสนุนของ ผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียน
ให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้เรียนพิเศษ ชื่อ
อุปกรณ์การเรียนรู้ให้ และพาไปชมโบราณ
สถาน โบราณวัตถุ ในจังหวัดต่างๆ

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการ
เรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน
และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้าน
ของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง
ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม
สนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้
และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียน
มี 4 คน คือ พ่อ แม่ นักเรียนและน้อง
พ่อแม่มีอาชีพทำสวน การเลี้ยงดู แม่และ
ยายเป็นคนเลี้ยง โดยดูแลเอาใจใส่อย่าง
ใกล้ชิด ให้นเวลาให้นักเรียนได้ปรึกษาปัญหา
ตลอดเวลา ปลูกฝังให้ตั้งใจเรียน มีความ

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของ โรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะ
ที่ได้รับรางวัลผู้มีผลการเรียนและมีความ
ประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาลและ
ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน
ทั้งหมด 103 คน ก่อนประถมศึกษา 36 คน
และประถมศึกษา 67 คน มีครู 7 คน ครู
พี่เลี้ยง 1 คน คำขวัญของโรงเรียน คือ “เรียน
ดี มีวินัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เพียบพร้อม
คุณธรรม” ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ให้ความ
สำคัญในกิจกรรมทางด้านวิชาการและ

กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การตอบปัญหา วิทยาศาสตร์ การประกวดเขียนเรียงความ การประกวดมารยาทและการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด เปิดบริการตลอดวันและปายนิเทศ ที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดทำในวันสำคัญต่าง ๆ นักเรียนสามารถศึกษาเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียน และจัดทำรายงานได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดบริเวณนั่งพักผ่อนให้สะอาด ร่มรื่น บริเวณรอบ ๆ โรงเรียน ปลุกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ อย่างสวยงาม นอกจากนั้น โรงเรียนมีสนามกีฬาเพียงแห่งเดียวที่ให้นักเรียนได้ใช้เรียนและเล่นกีฬาทุกประเภท

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความเป็นระเบียบและความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน เกี่ยวกับการสอน สรุป

ได้ดังนี้ เขียนแผนการสอนไว้ล่วงหน้า แล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสถานการณ์ในขณะนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมวางแผนปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเสริมหรือเพิ่มเติมให้ ในการประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตและประเมินผลงานควบคู่กับการทดสอบ

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักเรียน 3,700 คน ครู 200 คน โรงเรียนปลูกฝังความสามัคคีโดยจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มสมาชิกของกลุ่มเป็นนักเรียนจากทุกระดับชั้น งานของกลุ่มคือ ดูแลและจัดหาหนังสือไว้ที่ตู้ความรู้และทำกิจกรรมในวันสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เน้นทางด้านวิชาการเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดเปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษาเปิดให้ใช้เฉพาะเวลาเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ใช้เป็นห้องเรียนประจำวิชา ศูนย์สื่อให้บริการยืมได้ทั้งครูและนักเรียน ป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเหตุการณ์วันสำคัญหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจ ซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันจัดทำ และข้อความรู้ติดอยู่ตามอาคารเรียน เป็นข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ พื้นที่ทำกิจกรรมซึ่งจัดไว้บนอาคารเรียนและสนามโรงเรียน พื้นที่นั่งพักผ่อนที่ร่มรื่นและสะอาด ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ และจัดสวนหย่อมไว้ร่มรื่นสวยงาม นอกจากนั้น ลานด้านขวาเสิร์ฟติด สนามฟุตบอล โรงยิม และสระว่ายน้ำให้นักเรียนได้ใช้เรียนและฝึกซ้อมได้ตลอดเวลา

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะอาด และความเป็นระเบียบอยู่ในระดับพอใช้

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ไม่ดู สนองสนุก สำหรับการสอนใช้การบรรยายประกอบการใช้สื่อ เนื้อหาทันสมัย และเพิ่มเติมจากบทเรียน นอกจากนั้นครูกำหนดหัวข้อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า แล้วมานำเสนอหน้าชั้นเรียน การประเมินผลใช้การทดสอบเนื้อหา

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย และถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ พุดคุยสนุก มีน้ำใจ สามารถเข้ากับเพื่อนได้ดี

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบผู้ใหญ่ยกมือไหว้ ทักทายอย่างสุภาพ อ่อนน้อม เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น ช่วยครู
ถือของ ดูแลแม่ยามป่วยไข้ ดูแลปรนนิบัติ
ยายจนถึงวาระสุดท้าย เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บเงินได้
ประกาศหาเจ้าของ ไม่พูดปด ไม่ทุจริต
การสอบ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออมซื้อของเท่าที่
จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย

(7) การเสียสละ เช่น ให้เพื่อนยืม
ของใช้ แบ่งขนมให้น้อง งานกลุ่มหรืองาน
เพื่อส่วนรวมจะรับงานมาทำมากกว่าคนอื่น
 เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติ
ตามกฎของโรงเรียน ทำงานมีระเบียบ
เรียบร้อย เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียน
อ่านหนังสือทบทวนบทเรียนและอ่าน
ล่วงหน้า ทำการบ้านเสร็จตามกำหนดทุกครั้ง

(10) ความสนใจใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้
เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้งจากห้องสมุดและการ
สอบถามจากครูและเพื่อน

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น อ่านหนังสือ
ทำการบ้าน เล่นกีฬา และเล่นดนตรี เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น ไม่มาโรงเรียน
สาย เข้าห้องเรียนก่อนเวลา ส่งงานตาม
กำหนด เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ส่งงานตาม
กำหนด ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ
อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็นในการ
ทำงานกลุ่มจะเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดง
ความคิดเห็น และยอมรับในเสียงส่วนใหญ่

(15) ความเป็นประชาธิปไตยไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งประธานนักเรียน ประธานสีและ
ใช้เสียงส่วนใหญ่มาพิจารณาดัดสินการ
ทำงานกลุ่ม

(16) การกล้าแสดงออก เช่น กล้า
แสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เข้าร่วม
กิจกรรม ออกไปรายงานหน้าชั้น เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น เสนอ
ความคิดการตั้งชุมนุม เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น เมื่อ
เห็นขยะจะเก็บไปทิ้ง ไม่ทำลายต้นไม้
 เป็นต้น

(19) สุชนิสัยในการรับประทานอาหาร
รับประทานอาหารเป็นเวลาไม่รับประทาน
ของจุจกิก ชอบผลไม้

(20) การดูแลสุขภาพ จะออกกำลังกาย
ในช่วงที่ว่างจากเรียน

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของ
ศาสนาที่นับถือ เช่น มีความกตัญญูต่อผู้มี
พระคุณ ดักบาตรในตอนเช้าและไปทำบุญ
ที่วัดตามโอกาส เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ ร้องเพลงชาติและสวดมนต์อย่างตั้งใจ เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครู ผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ กิริยามารยาท และการแต่งกายเรียบร้อย มีความซื่อสัตย์ โอบอ้อมอารี และกตัญญูทดแทนผู้ที่มีพระคุณ

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ ความรับผิดชอบ มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ และช่วยเหลือด้านการเรียนแก่เพื่อน

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ความขยันหมั่นเพียร และความรับผิดชอบ

(4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** คือ นักเรียนไม่เคยประพฤติอะไรที่ทำให้พ่อแม่ต้องกังวลใจหรือเสียใจ ตั้งใจเรียนและเชื่อฟังพ่อแม่

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) หลังเลิกเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น ล้างจาน ถูบ้าน ซักผ้า เป็นต้น จากนั้น ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ในช่วงเวลาว่างพักผ่อนด้วยการดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ การ์ตูน และสอนการบ้านให้น้อง

วันหยุด ทำงานบ้าน เช่น ซักผ้า รีดผ้า กวาดบ้าน ถูบ้าน ล้างจาน ทำอาหาร เป็นต้น นอกจากนั้นช่วยพ่อแม่ทำงานในสวนเท่าที่สามารถจะช่วยให้ ช่วงเวลาว่างพักผ่อนด้วยการดูโทรทัศน์และฟังวิทยุ

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียน พบว่า มีสมาธิในการเรียน เมื่อมีประเด็นใดที่สงสัยหรือไม่เข้าใจจะซักถามครู บางวิชา เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ให้เพื่อนอธิบายให้ฟังจะทำให้เข้าใจยิ่งขึ้น ช่วงเวลาพักหรือช่วงว่างจากการเรียนจะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ทำการบ้าน เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า เล่นกีฬา นอกจากนั้นหลังเลิกเรียนจะทำการบ้าน เตรียมการเรียนล่วงหน้า เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ เตรียมด้านการทดลอง วิชาคณิตศาสตร์ทำความเข้าใจตัวอย่างจากหนังสือ วิชาภาษาอังกฤษท่องศัพท์อ่านเนื้อเรื่องและหลักไวยากรณ์ เป็นต้น

สำหรับวิชาที่ชอบมากที่สุด คือ คณิตศาสตร์ เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปใช้ในวิชาอื่นได้ วิธีการเรียนให้สนุกคือคิดแข่งกับครู

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

(1) ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่และติดตามสอบถามจากครูผู้สอนเสมอ

(2) ครูผู้สอน ดูแลเอาใจใส่นักเรียน ฝึกฝนวิชาการให้และส่งเข้าประกวดแข่งขัน เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์

(3) นักเรียน มีความประพฤติดี มีสัมมาคารวะ กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความกตัญญู ตั้งใจเรียน ขยันหมั่นเพียร และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเสมอ เช่น การแข่งขันอ่านในใจ การแต่งกลอน เป็นต้น

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกรตเฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2539 รางวัลที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการทักษะคณิตศาสตร์

ปี 2540 รางวัลที่ 2 ความเป็นเลิศทางวิชาการทักษะคณิตศาสตร์

รางวัลที่ 1 การประกวดมารยาทเด็กและเยาวชน

เข้าร่วมกิจกรรมประกวด สวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะระดับจังหวัด

รางวัลที่ 3 การประกวดอ่านในใจ

ชนะเลิศตอบปัญหาวิทยาศาสตร์ รางวัลพระราชทาน

ปี 2541 เกียรติบัตรความประพฤติดีและได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ

เข้าร่วมกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์

กรณีศึกษาที่ 10

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียน มี 4 คน คือ พ่อ แม่ พี่ และตัวนักเรียน

พ่อและแม่มีอาชีพทำนา การเลี้ยงดู พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยง ใช้เวลาช่วงรับประทานอาหาร และก่อนนอนอบรมความประพฤติโดยยกตัวอย่างบุคคลที่ประพฤติดีงาม สอนให้รู้จักเลือกคบคนดี พ่อและแม่ให้ความใกล้ชิดเป็นทั้งผู้ปกครองและเพื่อน คอยสังเกตและสอบถามเพื่อช่วยให้คำแนะนำแก้ไขปัญหา เมื่อลูกทำผิดจะอบรมสั่งสอนไม่ลงโทษด้วยการตี

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ในด้านการเรียนรู้ผู้ปกครองสนับสนุนด้านการเงินเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียน ให้ไปทัศนศึกษากับโรงเรียนและพาไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลเป็นผู้มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 1,710 คน ครู 81 คน ปรัชญาของโรงเรียนคือ “**รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่ศึกษา**” โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การประกวดโครงงานและสิ่งประดิษฐ์วิทยาศาสตร์ การแข่งขันวิชาการ และการตอบปัญหาธรรมะ นอกจากนี้โรงเรียนได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาโรงเรียน

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

ห้องสมุดเปิดให้บริการตลอดทั้งวัน และเสาร์ - อาทิตย์ ห้องปฏิบัติการทางภาษามีสื่ออุปกรณ์เพียงพอเปิดให้ใช้บริการเฉพาะชั่วโมงเรียนและชั่วโมงชุมนุม ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ มีเครื่องมือคอมพิวเตอร์เพียงพอแก่นักเรียน มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องหมวดวิชาและห้องเรียน นักเรียนสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ไปทำรายงานและเพื่อความเพลิดเพลิน ป้ายนิเทศเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทศกาลและวันสำคัญต่างๆ จัดไว้ตามหน้าห้องเรียนและอาคารเรียนและข้อความรู้ติดตามอาคารเรียน นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ มีพื้นที่ทำกิจกรรมที่กว้างขวาง และร่มรื่น จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนไว้สะอาด ร่มรื่นและมีโทรทัศน์ให้ชม จัดสวนหย่อมไว้สะอาด ร่มรื่น มีต้นไม้หลากหลายชนิด นอกจากนั้น มีโรงยิม และสนามฟุตบอลให้นักเรียน ได้ใช้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเท สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาดและเป็นระเบียบ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครู ที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ ดังนี้

ครู 2 คน มีคุณลักษณะที่คล้ายกัน คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่วนคุณลักษณะที่ครู 1 คนมี ได้แก่ สุขุมเยือกเย็น มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่หาความรู้และเทคโนโลยีแปลกใหม่และให้เวลานักเรียนมาปรึกษาปัญหาได้ตลอดเวลา

ด้านการสอนครู 2 คน ปฏิบัติคล้ายกัน ได้แก่ จัดทำแผนการสอนและ

เตรียมการสอนล่วงหน้า ปรับปรุงแผนการสอนอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพของนักเรียน ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติด้วยตนเอง ประเมินผลด้วยชิ้นงานและการทดสอบ ส่วนการสอนที่ครู 1 คนปฏิบัติ ได้แก่ เชื่อมโยงบทเรียนกับเหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียน และซ่อมเสริมโดยให้เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 3,700 คน ครู 200 คน โรงเรียนปลูกฝังความสามัคคีโดยจัดให้มีกิจกรรมกลุ่มสี สมาชิกของกลุ่มเป็นนักเรียนจากทุกระดับชั้น งานของกลุ่มคือ ดูแลและจัดหาน้ำดื่มไว้ที่ตู้ความรู้ และทำกิจกรรมในวันสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เน้นทางด้านวิชาการเพื่อเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดเปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษาเปิดให้ใช้เฉพาะเวลาเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ศูนย์สื่อให้บริการยืมได้ทั้งครูและนักเรียน ป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเหตุการณ์วันสำคัญหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันจัดทำ และข้อความรู้ติดอยู่ตามอาคารเรียนเป็นข้อคิดที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ พื้นที่ทำกิจกรรมซึ่งจัดไว้บนอาคารเรียนและสนามโรงเรียน พื้นที่นั่งพักผ่อนที่ร่มรื่นและสะอาด ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ และจัดสวนหย่อมไว้ร่มรื่น สวยงาม นอกจากนั้น มีลานด้านยาเสพติด สนามฟุตบอล โรงยิม และ

สระว่ายน้ำให้นักเรียนได้ใช้เรียนและฝึกซ้อมได้ตลอดเวลา

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะอาด และความเป็นระเบียบอยู่ในระดับพอใช้

จากการสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน เกี่ยวกับการสอน สรุปได้ ดังนี้ เขียนแผนการสอนล่วงหน้าตลอดภาคเรียน บอกจุดประสงค์และเป้าหมายของการเรียน จัดลำดับเนื้อหาที่สอนจากง่ายไปหายาก ให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติด้วยตนเองจากใบงาน คอยกระตุ้นและเสริมแรงอยู่เสมอ ประเมินผลโดยการสังเกตและการทดสอบ นอกจากนั้นเอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีโดยเฉพาะกิริยามารยาทและการพูด

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ ร่าเริง พุดจา ไพเราะ เข้ากับเพื่อนได้ดี และชอบช่วยเหลือเพื่อน

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบครู ทำความเคารพ อ่อนน้อมถ่อมตนและรู้จักกาลเทศะ เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น ตอบแทนบุญคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ ช่วยครูถือของ และสอบถามทุกข์สุขของครูเสมอ เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บของได้จะส่งคืนเจ้าของ ขอยืมเงินแล้วนำมาใช้คืน และได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้เก็บเงินของห้อง เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออมใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และมีเงินเหลือเก็บเป็นเงินออม

(7) การเสียสละ สละเวลา ในช่วงที่ว่างจากการเรียนและวันหยุดมาช่วยงานของโรงเรียน เป็นผู้รวบรวมสมุดการบ้านของเพื่อนมาส่งครู เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัยเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(9) ความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียน ทำการบ้านและทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอทุกวัน

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ชักถามครูหรือผู้รู้ในประเด็นที่สงสัย เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง ทบทวนบทเรียน ทำการบ้าน ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม วาดภาพ และเล่นกีฬา

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนเช้า มาถึงที่นัดหมายก่อนเวลานัด เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมายและกำหนดเวลา เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น รับฟังความคิดเห็นและปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นต้น

(16) การกล้าแสดงออก เช่น กล้าพูด กล้าทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง อภิปรายนำ เสนอโครงการงานวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น คิดสิ่ง ประดิษฐ์และได้รับหลายรางวัล มีแนวคิด ใหม่ ๆ มาเสนอครูและเพื่อนเสมอ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้ง ขยะในที่ เป็นผู้นำกิจกรรม รักษาความ สะอาดโรงเรียนและจัดกลุ่มดูแลสวนหย่อม เป็นต้น

(19) สุนิย์ในการรับประทานอาหาร เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รับ ประทานอาหารเป็นเวลา

(20) การดูแลสุขภาพ ชอบออกกำลังกาย และดูแลควบคุมน้ำหนัก

(21) ปฏิบัติตนตามคุณธรรมของศาสนา ที่นับถือ เช่น เมื่อมีโอกาสจะไปทำบุญ ตักบาตรที่วัด มีสัมมาคารวะ มีสติ มีความ ซื่อสัตย์ และกตัญญูรู้คุณ เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติกิจกรรมหน้า เลารถอย่างตั้งใจ เข้าร่วมพิธีในวันสำคัญ ต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ นักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) ลักษณะเด่น คือ มีความมานะ บากบั่นและสู้ชีวิต สนใจใฝ่รู้ มีความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์ มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบ และเชื่อมั่นในตนเอง

(2) ความประทับใจของเพื่อน คือ เชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ดี รู้กาล เทศะ มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน และมีความ คิดริเริ่มสร้างสรรค์

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ ความขยันหมั่นเพียร ทำงานที่ได้รับ มอบหมาย และทำกิจกรรมอย่างตั้งใจและ ท้วมเททั้งกำลังกาย กำลังสติปัญญา

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ มี ความประพฤติและผลการเรียนดี เป็นที่ ชื่นชมของเพื่อนบ้าน

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้ เมื่อกลับ จากโรงเรียนจะทำการบ้าน ช่วยงานบ้าน เช่น ล้างจาน ซักรีดเสื้อผ้าของตนเอง เป็นต้น ในช่วงเวลาว่างจะไปเล่นกีฬากับเพื่อน ๆ ก่อนนอนอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนและ เตรียมบทเรียนล่วงหน้า

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียนพบว่า มีสมาธิในการเรียน เมื่อมีประเด็นที่สงสัยจะสอบถามครูผู้สอน หรือค้นคว้าจากห้องสมุดทบทวนบทเรียนและอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ ทำสมุดย่อเนื้อหา ให้ความสำคัญกับทุกวิชาและถ้าวิชาใดเริ่มรู้สึกเบื่อหน่ายจะรีบปรับตัวโดยเร็ว

วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และวิชาคณิตศาสตร์ เพราะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นและในชีวิตประจำวันได้

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และสนับสนุนด้านการเรียน
- 2) ครูผู้สอน ให้ความสนใจใกล้ชิดและมีเมตตาต่อนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนความสามารถของนักเรียน
- 3) นักเรียน มีจิตสำนึกดี ประพฤติดี มีความสามารถโดดเด่นหลายอย่าง เช่น การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ได้รับหลายรางวัล ทำบทละครและฉากละครเกี่ยวกับทักษะทางวิทยาศาสตร์ แข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ เป็นนักกีฬาของโรงเรียน และมีความสามารถในการเขียนภาพร่าง และวาดภาพจากของจริง เป็นต้น

ผลการเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกณฑ์เฉลี่ย 3.42

ผลงาน ปี 2539 เหรียญทองแดงแข่งขันกีฬาทะกร้อ

เหรียญทองแดงแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอล

ปี 2540 รางวัลชมเชยอันดับ 1 การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

รางวัลชนะเลิศประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่อง “เครื่องผลิต
กระแสไฟฟ้าจากน้ำหนึก”

ปี 2541 รางวัลชนะเลิศการแข่งขันกิจกรรมจรวดพุ่งไกลในงานวันวิทยาศาสตร์
ชนะเลิศอันดับ 1 การเขียนบทละครและกำกับการแสดงละครทาง
วิทยาศาสตร์

รองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์
เรื่อง “เครื่องรีดใบจากพลังสอง”

รางวัลที่ 4 การแข่งขันทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

กรณีศึกษาที่ 11

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 6 คน คือ พ่อ แม่ ย่า พี่ 2 คน และตัวนักเรียน พ่อมีอาชีพเป็นช่างซ่อมรถยนต์ แม่มีอาชีพทำนา การเลี้ยงดู แม่เป็นผู้เลี้ยงส่วนใหญ่จะใช้ช่วงเวลารับประทานอาหารเย็นอบรมสั่งสอนให้ลูกตั้งใจเรียนหนังสือเพื่อจะได้มีอาชีพรับราชการ ให้อยู่ไกลจากยาบ้า และพ่อแม่จะให้เวลาลูกได้ปรึกษาปัญหาตลอดเวลา

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในการเรียนรู้

ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้เรียนพิเศษวิชาคณิตศาสตร์ตอนเย็นหลังเลิกเรียน ซื้ออุปกรณ์การเรียนและหนังสือเสริมให้ตามที่นักเรียนต้องการ

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผู้ที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เปิดสอนระดับประถมศึกษา ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 77 คน ครู 8 คน คำขวัญของโรงเรียนคือ “วิชาการ

ก้าวหน้า พลานามัยสมบูรณ์ เพิ่มพูนคุณธรรม” กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การประกวดเขียนเรียงความ ประกวดวาดภาพระบายสี ประกวดเขียนคำขวัญ ส่งเสริมให้เล่นกีฬา ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา อบรมให้ได้รับความรู้ควบคู่คุณธรรม ให้มีกิริยามารยาทงดงาม โครงการออมทรัพย์วันละบาท ในช่วงเวลาพักกลางวันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกบนเวที นอกจากนั้นจะส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านวิชาการอยู่เสมอ โดยส่งเข้ารับการอบรม และมีแรงจูงใจกระตุ้นให้ครูตื่นตัว และโรงเรียนจะจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอับความต้องการ

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดนักเรียนสามารถเข้าไปใช้บริการได้ตลอดเวลา ห้องเก็บสื่อการเรียนการสอนประเภทบัตรคำ แผนภูมิ แผนภาพ ป้ายนิเทศเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ และข้อความรู้ติดอยู่ตามหน้าต่าง ประตูห้อง ทางเดิน ถึงเก็บน้ำ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ ใช้ห้องประชุมและสนามฟุตบอลเป็นที่ทำกิจกรรม จัดบริเวณนั่งพักผ่อนไว้ได้ต้นไม้และริมสนาม และพื้นที่ว่างจัดเป็นแปลงวนเกษตรให้นักเรียนร่วมรับผิดชอบ นอกจากนั้นมีสนามฟุตบอล สนามเซปักตะกร้อ และสนามวอลเลย์บอล

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะอาด และความเป็นระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง ตกแต่งห้องเรียนด้วยข้อความและรูปภาพด้วยสีสันสดใส

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้

ครู 2 คน มีคุณลักษณะที่คล้ายกันคือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิดและสอนสนุก ด้านการสอน ครู 2 คน ปฏิบัติแตกต่างกันตามลักษณะของเนื้อหาวิชา ได้แก่ วิเคราะห์ความสนใจของนักเรียนแต่ละคนแล้วส่งเสริมให้ทำกิจกรรมตามความถนัดหรือความสนใจ ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ใช้บริเวณโรงเรียนแทนห้องเรียนในบางครั้ง ขณะที่นักเรียนปฏิบัติงานครูคอยให้คำปรึกษา เด็กที่เรียนอ่อนซ่อมเสริมโดยมอบหมายให้ทำงานเพิ่มเติมและสอนเสริมในช่วงเย็นและวันหยุด การประเมินผลมีทั้งประเมินตามจุดประสงค์ และดูจากผลงานของนักเรียน

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,946 คน ครู 143 คน ปรัชญาของโรงเรียน คือ “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี” กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การ

แข่งขันตอบปัญหาวิชาการ นอกจากนั้นเปิดชุมนุมที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดที่ทันสมัยมีระบบการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษา สามารถมาใช้บริการได้ตลอดเวลา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยเปิดสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ศูนย์สื่อส่วนใหญ่เป็นวิดิทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะและเทปบันทึกภาพเสริมบทเรียน มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องหมวดวิชา ป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และข้อความเกี่ยวกับหมวดวิชา และข้อความรู้ ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานติดตามทางเดินและอาคารเรียน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดหอประชุมให้เป็นที่นั่งสำหรับทำกิจกรรม บริเวณที่นั่งพักผ่อนมีเป็นจำนวนมากอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่และริมสระน้ำ ร่มรื่น เย็นสบาย ปลุกไม้ยืนต้นเป็น

จำนวนมาก มีทั้งสวนพฤกษศาสตร์ และสวนสมุนไพรพื้นบ้าน นอกจากนั้น มีสนามวอลเลย์บอล สนามเบดมินตัน มีสนามฟุตบอล 4 สนาม สระว่ายน้ำที่ได้มาตรฐาน การแข่งขัน และค่ายลูกเสือ

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะอาด และความเป็นระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง ตกแต่งห้องเรียนด้วยรูปภาพและป้ายนิเทศ

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกฉลากเศษและระเบียบของโรงเรียน

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ พูดจาไพเราะ มีน้ำใจ และจริงใจต่อเพื่อนจึงมีเพื่อนมาก

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบครู ผู้ใหญ่ และพ่อแม่เพื่อน จะยกมือไหว้ ผู้ใหญ่ให้ของจะยกมือไหว้ ขณะเดินผ่าน ผู้ใหญ่ถ้าถือของอยู่จะก้มศีรษะ เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น เชื่อฟัง คำสั่งสอนของพ่อแม่และครูแล้วนำไปปฏิบัติ ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ถ้าสามารถช่วยงานครูได้จะช่วยทันที เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บของได้จะส่งคืนเจ้าของ ไม่ทุจริตการสอบ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น ซื้อมือเท้าที่จำเป็น แบ่งเงินส่วนหนึ่งที่ได้ในแต่ละวัน เก็บเป็นเงินออม เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น ให้เพื่อนยืมเงิน ซื้ออาหาร ให้เพื่อนยืมสิ่งของที่มี ช่วยสอนเพื่อนที่ไม่เข้าใจบทเรียน เสียสละที่นั่งซึ่งตรงกับพัฒน์ให้เพื่อน และช่วยครูทำความสะอาดห้องพัก เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง เข้าแถวเคารพธงชาติอย่างตั้งใจ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน พยายามทำหรือฝึกฝนในสิ่งที่ไม่ถนัดจนเกิดความชำนาญ เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น หากความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อ และผู้รู้ตลอดเวลา เมื่อมีประเด็นที่ไม่เข้าใจจะสอบถามจากครู เพื่อน หรือค้นคว้าจากห้องสมุด เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น อ่านหนังสือ ทำงานบ้าน ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียน เข้า ส่งงานตามกำหนด ไปถึงก่อนเวลานัดหมายเสมอ เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น เตรียมอุปกรณ์การเรียนมาพร้อมเสมอ เมื่อทำผิดจะยอมรับและขอโทษเสมอ ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเรียบร้อย เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น การทำงานกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นส่วนใหญ่ของสมาชิกแล้วนำมาปฏิบัติ เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น ในการประชุมจะแสดงความคิดเห็นและฟังความคิดเห็นของสมาชิก ใช้สิทธิเลือกตั้งหัวหน้าห้องและประธานนักเรียน เป็นต้น

(16) ความกล้าแสดงออก เช่น ชอบแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม สมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานนักเรียน การแสดงออกหน้าชั้นเรียน เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น นำสิ่งที่เหลือใช้ในครัวเรือนมาประดิษฐ์เป็นของใช้ วิชาศิลปะ การวาดภาพสามารถออกแบบ การวาดภาพ และวาดภาพที่แปลกออกไป เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะในที่ ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ไม่ขีดเขียนตามที่ต่างๆ นอกจากนั้นยังชักชวนให้เพื่อนช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร เช่น เลือกรับประทานอาหารเป็นบางประเภท รับประทานอาหารตรงเวลา ไม่รับประทานของจุจิก

(20) การดูแลสุขภาพ โดยปกติจะเป็นคนที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงแต่ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ไม่รังแกสัตว์ ไม่ขโมยของของผู้อื่น ไม่พูดปด ไม่พูดคำหยาบ ไปทำบุญตักบาตรที่วัดเมื่อมีโอกาส เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงอย่างตั้งใจ ร่วมทำประโยชน์ต่อสังคม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ มารยาทเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีรอยยิ้มที่น่ารัก พูดจาไพเราะ พุทธสร้างสรรค์ มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบสูง กล้าแสดงออก

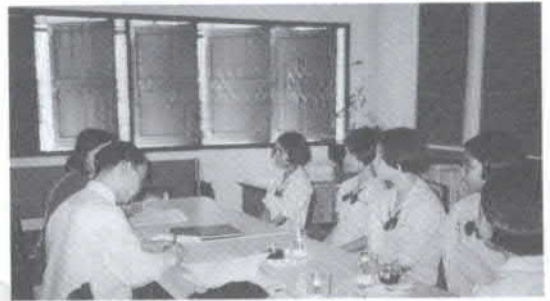
(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ ความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีเมตตาต่อสัตว์ และอ่านทำนองเสนาะได้ไพเราะ

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน แต่งกายเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบ กิริยามารยาทเรียบร้อย ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) จะตื่นนอนแต่เช้าเพื่ออ่านหนังสือทบทวนบทเรียน และจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน บางวันจะเรียนพิเศษ บางวันฝึกซ้อมการรำไทยเพื่อแสดงในโอกาสต่าง ๆ เมื่อกลับถึงบ้านจะทำการบ้าน จัดตารางเรียน ช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น ล้างจาน กวาดบ้าน ถูบ้าน เป็นต้น ดูแลย่า และก่อนนอนจะอ่านหนังสือ

วัดหยุด จะช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน กรอกน้ำใส่ขวด ล้างจาน ซักผ้า รีดผ้า เป็นต้น ถ้าวันหยุดตรงกับวันพระจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด ในช่วงเวลาว่างจะให้อาหารปลาปลูกและดูแลต้นไม้ ดูโทรทัศน์รายการที่ให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิง อ่านหนังสือพิมพ์และบทความให้พ่อแม่ฟัง

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียน พบว่า มีสมาธิในการเรียน โดยเฉพาะเรื่อง/วิชาที่เข้าใจยาก เมื่อมีประเด็นที่สงสัยจะสอบถามครูหรือเพื่อน จัดข้อความที่สำคัญเพิ่มเติม เตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมทุกครั้ง เมื่อมีเวลาว่างจะทำการบ้าน เข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หลังเลิกเรียนจะเรียนพิเศษ

วิชาคณิตศาสตร์และเมื่อกลับบ้านจะทำการบ้าน จากนั้นจะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน

สำหรับวิชาที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นการฝึกสมอง เรียนแล้วสนุก วิชาวิทยาศาสตร์ เพราะสนุกกับการทดลอง และวิชานาฏศิลป์ เพราะครูสอนได้สนุก

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติ

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) ผู้ปกครอง ส่งเสริมด้านการเรียน และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน

2) ครูผู้สอน นอกจากจะให้ความรู้และอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีมีศีลธรรมแล้วยังส่งเสริมสนับสนุนให้ทำกิจกรรมด้วย

3) นักเรียน มีความตั้งใจเรียนและมีความประพฤติดีงาม

4) เพื่อน ให้กำลังใจ ไม่ดูถูกฐานะ ทำให้เรียนอย่างมีความสุข

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกียรติยศ 4.00

ผลงาน ปี 2537 รองชนะเลิศลำดับที่ 1 ประเภทร้อยมาลัย

ปี 2539 ชนะเลิศการแข่งขันคณิตศาสตร์

ชนะเลิศประกวดการอ่านบทร้อยกรอง

รองชนะเลิศอันดับ 2 อ่านทำนองเสนาะ

ปี 2540 รองชนะเลิศลำดับที่ 1 การแข่งขันทักษะคณิตศาสตร์

ชนะเลิศการประกวดการแต่งกลอนวันแม่แห่งชาติ

รองชนะเลิศอันดับ 2 การอ่านบทร้อยกรอง

รองชนะเลิศอันดับที่ 2 การประกวดวาดภาพ

ชนะเลิศการประกวดคัดไทย

ปี 2541 เป็นผู้มีความประพฤติดีและได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

กรณีศึกษาที่ 12

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี เป็นโรงเรียนเดียวกับโรงเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,946 คน ครู 143 คน ปรัชญาของโรงเรียน คือ “แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี” กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมด้านการเรียนรู้ ได้แก่ การแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ นอกจากนั้นเปิดชุมนุมที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้ พ่อและแม่ของนักเรียนแยกทางกัน แม่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท เลี้ยงดูนักเรียนมาจนกระทั่งอายุ 15 ปี หลังจากแม่ย้ายที่ทำงานไปต่างจังหวัด นักเรียนและน้องจึงมาอาศัยอยู่บ้านพักครู นักเรียนเรียนโดยทุนกู้ยืม และแม่ไม่ได้มีส่วนสนับสนุนด้านการเรียน และการตัดสินใจใดๆ

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

ห้องสมุดที่ทันสมัยมีระบบการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เปิดบริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษา นักเรียนสามารถมาใช้บริการได้ตลอดเวลา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เปิดสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4

ศูนย์สื่อส่วนใหญ่เป็นวีดิทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และเทปบันทึกภาพ เสริมบทเรียน มุมอ่านหนังสือจัดไว้ในห้องหมวดวิชา ป้ายนิเทศเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และข้อความเกี่ยวกับหมวดวิชา และข้อความรู้ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน ติดตามทางเดินและอาคารเรียน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดหอประชุมให้เป็นที่เหมาะสำหรับทำกิจกรรม บริเวณที่นั่งพักผ่อนมีเป็นจำนวนมากอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่และริมสระน้ำ รมรื่นเย็นสบาย ปลุกไม้ยืนต้นเป็นจำนวนมาก มีทั้งสวนพฤกษศาสตร์ และสวนสมุนไพรพื้นบ้าน นอกจากนั้นมีสนามวอลเลย์บอล สนามแบดมินตัน สนามฟุตบอล 4 สนาม สระว่ายน้ำที่ได้มาตรฐาน การแข่งขัน และค่ายลูกเสือ

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความสะดวกและความเป็นระเบียบอยู่ในระดับปานกลาง ตกแต่งห้องเรียนด้วยรูปภาพและป้ายนิเทศ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้

ครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน มีคุณลักษณะที่คล้ายกันคือ ให้ความรัก ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษานักเรียนได้เสมอ เป็นกันเองกับนักเรียน และมีเทคนิคการสอนที่ทำให้บทเรียนน่าสนใจ

สำหรับการสอน ครู 2 คน มีวิธีการสอนที่แตกต่างกันตามลักษณะของเนื้อหาวิชา กล่าวคือ วิชาคณิตศาสตร์ ใช้สื่อประกอบการสอน สร้างบรรยากาศให้เป็นการเองโดยสอดแทรกเรื่องเล่าที่สนุกสนาน ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด โดยเฉพาะเด็กเรียนอ่อนจะถามบ่อยๆ และมอบหมายงานเพิ่มเติม วิชาสังคมศึกษา สอนโดยใช้ชุดการสอน ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มและเดี่ยว เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก ครูช่วยสรุปบทเรียนจากเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย และสอนเสริมให้กับนักเรียนที่เรียนอ่อน

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาดเรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ อารมณ์ดี คุยเก่ง มีอารมณ์ขัน เป็นที่ปรึกษาของเพื่อนได้ เข้ากับคนได้ง่ายจึงทำให้มีเพื่อนมาก

(3) การมีสัมมาคารวะ เมื่อพบครูหรือผู้ใหญ่จะยกมือไหว้เสมอ

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น หารายได้เพื่อช่วยเหลือตนเองและดูแลน้อง ประพฤติตนเป็นคนดีของพ่อแม่ ไม่กล่าวโทษพ่อแม่เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น ไม่นำเงินของส่วนรวมไปใช้ส่วนตัว ไม่พูดปด เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น นำข้าวมารับประทานที่โรงเรียน เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น สละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม บริจาคทรัพย์ทุกครั้งที่มีโอกาส เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีวินัยในตนเอง เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น มีความพยายามในการศึกษาเล่าเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่มีโอกาส เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น สนใจข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ชักถามประเด็นที่สนใจ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น ทำการบ้าน เข้าห้องสมุดค้นคว้าเพิ่มเติม เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียน เล่นกีฬา นั่งวิปัสสนา กรรมฐาน บวชเนรมิตภาคฤดูร้อน เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียน เข้าส่งงานตามกำหนด ไปถึงก่อนเวลานัดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ สำเร็จตามกำหนดเวลา และเมื่อผิดพลาด ยอมรับผิดและพยายามแก้ไขในครั้งต่อไป ถึงแม้จะทำกิจกรรมมากแต่ไม่กระทบต่อการเรียน เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น ในการทำงานกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นที่มีเหตุผลของสมาชิกกลุ่ม และทำตามมติของกลุ่ม เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น มีความยุติธรรม ปฏิบัติตามมติของกลุ่ม สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น

(16) ความกล้าแสดงออก เช่น เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน แสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ แสดงความ

สามารถหน้าชั้นเรียน หน้าเสาธง และต่อหน้าสาธารณชน เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น จัดทำสิ่งประดิษฐ์เข้าประกวด ออกแบบการจัดบอร์ดพานไหว้ครู และการจัดร้านแสดงสินค้า เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะในที่และตักเตือนผู้ที่ทิ้งไม่เป็นที่ เมื่อเห็นขยะตามถนนจะเก็บไปทิ้ง และชอบปลูกต้นไม้ เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร จะรับประทานอาหารเป็นเวลา ไม่รับประทานอาหารจุจิก

(20) การดูแลสุขภาพ จะออกกำลังกายสม่ำเสมอ

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น มีความวิริยะอุตสาหะ บวชสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่อศึกษารัศมีเพิ่มเติม ทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่างๆ มีความเมตตากรุณา รู้จักการปล่อยวาง เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ทำตนเป็นพลเมืองดี เมื่อเห็นพระบรมฉายาลักษณ์จะโค้งคำนับ เล่าพระราชกรณียกิจด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความซาบซึ้ง ยกย่องเทิดทูน เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา เมื่อเห็นพระสงฆ์จะแสดงความเคารพ เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครู ผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน

ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ ชอบศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติและปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด รู้หน้าที่ มีน้ำใจ ศึกษามารยาทเรียบร้อย มีอารมณ์ขัน ทำให้คนรอบข้างมีความสุข มีความมั่นใจสูง

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ ความเข้มแข็ง สามารถควบคุมตนเองได้ทั้งๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นที่ปรึกษาให้กับเพื่อนได้ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมมากกว่านึกถึงตนเอง

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิต ความเสียสละเพื่อส่วนรวม ความมีมนุษยสัมพันธ์ กล้าคิดกล้าทำ

(4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** คือ สุขภาพอ่อนโยน ประหยัดอดออม มีความอดทน รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อการเรียน

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ดังนี้ เนื่องจากอยู่บ้านตามลำพังกับน้อง

จึงต้องช่วยกันทำงานบ้านทุกอย่างด้วยตนเอง ใช้เวลาว่างปลูกและดูแลต้นไม้ เวลาส่วนใหญ่เป็นการทำกิจกรรมของโรงเรียนและการศึกษาเล่าเรียน

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียน พบว่า มีการเตรียมตัวก่อนเรียนโดยอ่านหนังสือตามจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชา สรุปบทเรียนจากการอ่าน มีสมาธิในการเรียน เมื่อมีประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจจะสอบถามครูผู้สอน อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ทำแบบฝึกหัดให้มาก ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นอกจากนั้นเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และเข้าร่วมชุมนุมต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์

วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ สังคมศึกษา ชีววิทยา ฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) ผู้ปกครอง มีส่วนสนับสนุนในด้านปัจจัย

2) ครูผู้สอน ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

3) เพื่อน เป็นที่ปรึกษาได้

4) นักเรียน เป็นผู้ที่ฝึกฝนศึกษาพระธรรม จึงทำให้มีความประพฤติดีงาม นอกจากนั้น มีความสามารถหลาย ๆ ด้าน และได้รับรางวัลจำนวนมาก

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกียรติยศ 3.27

ผลงาน ปี 2532 รางวัลดีเด่นอันดับ 2 การแข่งขันวาดภาพระบายสี

ชนะเลิศการแข่งขันทักษะทางวิชาการ

ปี 2533 ชนะเลิศการแข่งขันทักษะทางวิชาการ

รางวัลชมเชยอันดับ 4 การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้า

ปี 2534 เข้าร่วมแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลระดับภาค

ชนะเลิศการตอบปัญหาธรรมะ

ปี 2535 ชนะเลิศการตอบปัญหาธรรมะ

ชนะเลิศการแข่งขันคนเก่ง

ปี 2536 ชนะเลิศการแข่งขันอ่านทำนองเสนาะ

ชนะเลิศการแข่งขันประกวดมารยาทไทย

ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ

ชนะเลิศการแข่งขันบรรยายธรรมะ

รางวัลเยาวชนคนดีเด่น เนื่องในงานฉลองวันเด็กแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ

นักเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทานของกระทรวงศึกษาธิการ

นักเรียนดีเด่นรางวัลพระราชทานของกรมการปกครอง

- ปี 2537 เยาวชนดีเด่นระดับจังหวัด
 พุทธมามกะดีเด่นของกรมการศาสนา
 ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ
 เหรียญทองการแข่งขันวิ่งผลัด 400 เมตร
 ชนะเลิศการแข่งขันคนเก่ง
 ชนะเลิศตอบปัญหาทางวิชาการ
- ปี 2538 รางวัลชมเชยอันดับ 4 การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะทางก้าวหน้า
- ปี 2539 ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ (วิทยาศาสตร์)
- ปี 2540 ชนะเลิศการอ่านทำนองเสนาะงานไทยปริทัศน์
 ชนะเลิศการตอบปัญหาธรรมะ
 ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาภาษาอังกฤษศูนย์อิริค
 ชนะเลิศการแข่งขันทักษะวิชาการ (ภาษาไทย)
 รางวัลนักเรียนดีเด่น รางวัลพระราชทาน
- ปี 2541 ชนะเลิศการแข่งขันอ่านทำนองเสนาะงานไทยปริทัศน์
 ชนะเลิศการแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ
- ปี 2542 ชนะเลิศการแข่งขันเล่านิทานภาษาอังกฤษศูนย์อิริค
 รองชนะเลิศการแข่งขันแต่งคำประพันธ์ประชาธิปไตย

กรณีศึกษาที่ 13

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้าน ของนักเรียน ได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในการเรียนรู้ และการสังเกต ดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวของนักเรียนมี 2 คน คือ ปู่และนักเรียน เนื่องจาก พ่อและแม่แยกทางกันตั้งแต่นักเรียนอายุได้ 2 ขวบ การเลี้ยงดู ปู่จะอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ให้กำลังใจ ช่วยชี้แนะแก้ไขปัญหา และสนับสนุนด้านการเรียน

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในการการเรียนรู้

ในการการเรียนรู้ ปู่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ชื่นหนังสือเสริมให้สนับสนุนให้เรียนพิเศษ ให้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และเข้าค่าย

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี เปิดสอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ปรัชญาของโรงเรียนคือ “เด่นในทางวิชาการ กีฬา มีวินัย ใฝ่คุณธรรม เป็นโรงเรียนของชุมชน” โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ คือ การแข่งขันทางวิชาการ นอกจากนั้นเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องกฎจราจร และยาเสพติด

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่

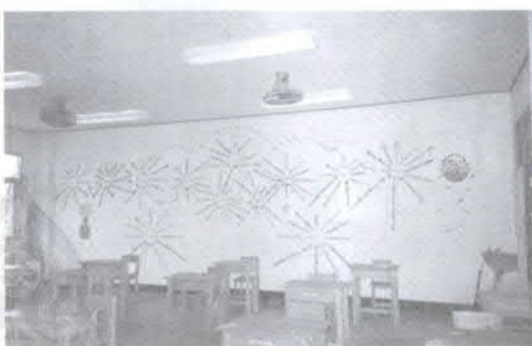
ห้องสมุด เปิดให้บริการเฉพาะช่วงพัก ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์มีอุปกรณ์เครื่องมือเพียงพอแก่นักเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษา มีอุปกรณ์เครื่องมือเพียงพอแก่นักเรียน เปิดให้บริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ มุมอ่านหนังสือ จัดไว้ตามห้องเรียน นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้านำไปทำรายงานได้ ป้ายนิเทศ แต่ละหมวดวิชาเป็นผู้จัด มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ความรู้ทั่วไป และวันสำคัญต่างๆ และข้อความรู้เกี่ยวกับคติเตือนใจติดอยู่ตามห้องเรียน และห้องสมุด

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ คือ จัดได้ดูอาคารเรียนให้เป็นที่น่าสนใจ จัดบริเวณใต้ต้นไม้ให้เป็นที่นั่งพักผ่อน ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ อย่างเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้น มีสนามฟุตบอล และสนามวอลเลย์บอล ให้นักเรียนได้ใช้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างเพียงพอ สะอาด เป็นระเบียบ และตกแต่งห้องด้วยรูปภาพและข้อความรู้ที่เป็นคติเตือนใจ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 1 คน สรุปได้ดังนี้ ครูมีคุณลักษณะ คือ ตรงต่อเวลา มีเหตุผล

และยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น ด้านการสอน จะเตรียมการสอน บอกหัวข้อที่สอนเพื่อให้นักเรียนได้เตรียมตัวล่วงหน้า จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม กระตุ้นให้นักเรียนสนใจบทเรียนโดยใช้เกมการแข่งขัน นอกจากนั้นจะเน้นปลูกฝังความรับผิดชอบด้วย

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 2,300 คน ครู 149 คน คำขวัญของโรงเรียน คือ "รักเรียน รู้งาน รู้หน้าที่ มีน้ำใจ"

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด เป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ ทันสมัย มีบริการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตและห้องสมุดเสียง เปิดให้บริการตลอดเวลา ห้องปฏิบัติการทางภาษา มีอุปกรณ์เพียงพอแก่นักเรียนเปิดให้บริการเฉพาะชั่วโมงเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์เครื่องมือมีเพียงพอแก่นักเรียน ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ยังมีจำนวนเครื่องไม่เพียงพอ ศูนย์สื่อจัดเก็บไว้ที่หมวดวิชา มุมอ่านหนังสือจัดไว้ตามห้องหมวดวิชา ป้ายนิเทศ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันและวันสำคัญต่าง ๆ นักเรียนสามารถนำไปใช้ประกอบบทเรียนได้ และข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ในการเรียนและเพื่อความเพลิดเพลิน ติดอยู่ตามอาคารเรียน ทางเดิน ต้นไม้ และห้องเรียน

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดได้อาคารเรียนเป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนแล้วค่อนข้างคับแคบ จัดมุมอ่านหนังสือไว้ได้ต้นไม้ บริเวณใต้อาคาร

ซึ่งเปิดโล่งได้ติดตั้งโทรทัศน์ไว้ จัดสวนหย่อมได้สะอาด ร่มรื่น พร้อมทั้งมีที่นั่งพักผ่อนและปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับไว้ อย่างเป็นระเบียบสวยงาม นอกจากนั้น มีสนามบาสเก็ตบอล และสนามแบดมินตัน ยิมนาสติก และเทเบิลเทนนิส

สภาพห้องเรียน อาคารค้ายเท สะดวกแต่บางช่วงเวลามักมีกลิ่นสารเคมีจากโรงเรียน แสงสว่างเพียงพอ ความสะอาด และความเป็นระเบียบอยู่ในระดับมาก ตกแต่งห้องเรียนด้วยป้ายนิเทศ และบอร์ดแสดงแผนภูมิกรรมการห้องเรียน

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจและสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน ปฏิบัติเหมือนกัน คือสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และประเมินผลจากการทำกิจกรรมและการทดสอบ สำหรับการสอนที่ครู 1 คน ปฏิบัติ คือ สอดแทรกเรื่องความ

มีระเบียบ ความประหยัดโดยอธิบายอย่างมีเหตุผล ให้ความรู้ที่นอกเหนือจากบทเรียน ผูกโยงเหตุการณ์จริงเข้ากับบทเรียนเพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม และพานักเรียนออกนอกสถานที่เพื่อศึกษาจากสภาพจริง

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

- (1) การแต่งกาย แต่งกายสุภาพเรียบร้อย สะอาด ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- (2) ความมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน เข้ากับผู้อื่นได้ดี
- (3) การมีสัมมาคารวะ เช่น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้ใหญ่และครู อาจารย์เมื่อพบผู้ใหญ่จะยกมือไหว้หรือหยุดยืนตรง เป็นต้น
- (4) ความกตัญญูกตเวที เช่น เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ช่วยเหลืองานบ้าน

เท่าที่สามารถทำได้ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น ไม่พูดปิด เก็บเงินได้จะคืนเจ้าของ ไม่แก้ไขคำตอบ เพื่อให้ได้คะแนนมากขึ้น เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออม เช่น จะไตร่ตรองก่อนซื้อของ แบ่งเงินส่วนหนึ่งที่ได้มาโรงเรียนไว้เป็นเงินออม เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ช่วยงานกิจกรรมและการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาวัด ช่วยอธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟัง เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน และเคารพกฎของส่วนรวมเสมอ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น ตั้งใจเรียน และหมั่นศึกษา ทบทวนบทเรียนเสมอ เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น ศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ ทั้งจากการอ่านหนังสือทั่วไป หนังสือพิมพ์ และดูรายการโทรทัศน์ที่มีสาระ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น เข้าห้องสมุด เพื่ออ่านหนังสือ ทำกิจกรรมที่สนใจ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียน เข้า ส่งงานตามกำหนดเวลา มาถึงก่อน เวลานั้นดหมาย เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จด้วยดีและตรงตามเวลาที่กำหนด แม้ว่าอยู่หอพักห่างไกลจาก ผู้ปกครองก็ยังประพฤติดีงาม และตั้งใจ ศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น ใช้หลักประชาธิปไตยในการตัดสินใจทำงาน กลุ่ม รับฟังคำแนะนำสั่งสอนของครูอย่าง นอบน้อม เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น กล้า แสดงออกทางด้านความคิดและการกระทำ ในสิ่งที่ถูกต้อง รับฟังความคิดและปฏิบัติตาม เสียงส่วนใหญ่ เป็นต้น

(16) ความกล้าแสดงออก เช่น เป็น ผู้นำในการอภิปราย เป็นพิธีกรงานวัน จิทยาศาสตร์ เป็นผู้นำในการทำกิจกรรม หน้าเสาธง เป็นคณะกรรมการนักเรียน และกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น มักจะคิด รูปแบบรายงานหรือการจัดบอร์ดแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีแนวความคิดในการพัฒนา โรงเรียนที่เป็นรูปธรรม สามารถปฏิบัติได้จริง เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น เป็น ตัวแทนเยาวชนสัมพันธ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อเห็นเพื่อนทิ้งขยะไม่เป็นที่จะเก็บไปทิ้ง และตากเดือน ชอบปลูกต้นไม้ และใช้ อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดรู้คุณค่า เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา ชอบ รับประทานของจุจก และเลือกรับประทาน อาหาร

(20) การดูแลสุขภาพ ไม่ชอบออกกำลังกาย

(21) การปฏิบัติตามคุณธรรมของ ศาสนาที่นับถือ เช่น ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูด เท็จ เมื่อมีโอกาสจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด เสมอ เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เคารพธงชาติและ สวดมนต์ไหว้พระหน้าเสาธงอย่างตั้งใจ ประดับธงชาติไว้หน้าบ้าน และร่วมพัฒนา โรงเรียนเนื่องในวันสำคัญเสมอ เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความ คิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ กิริยามารยาท เรียบร้อย พุดจาจะฉาน กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์และตรง ต่อเวลา

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ มี น้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยอธิบายเนื้อหา วิชาให้เพื่อนก่อนสอบ

3. การดำเนินชีวิต

จากการสอบถามผู้ปกครองและนักเรียน เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของนักเรียน สรุป ได้ดังนี้ หลังเลิกเรียนเมื่อกลับบ้านจะทำ

การบ้าน ช่วยทำงานบ้าน เช่น ทำความ สะอาดบ้าน หุงข้าว ล้างจาน เป็นต้น หลังจากนั้น จะอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน และเตรียมบทเรียนสำหรับวันต่อไป ในช่วง เวลาว่างจะพักผ่อนโดยการอ่านหนังสือ การ์ตูน ดูโทรทัศน์รายการประเภทที่ให้ ทั้งสาระความรู้และความบันเทิง

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้ จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียน ของนักเรียน พบว่า จะทบทวนบทเรียน และศึกษาบทเรียนล่วงหน้ามาจากบ้าน มี สมารถในการเรียน ไม่เครียด จดข้อความ สำคัญที่ครูสอน เมื่อมีประเด็นที่สงสัย หรือไม่เข้าใจจะสอบถามครูหรือเพื่อน ใน ช่วงเวลาว่างจากการเรียนจะเข้าห้องสมุด หนังสือที่อ่านเป็นประเภทวรรณคดี นวนิยายอาชญากรรม และการเตรียมตัว สอบเข้ามหาวิทยาลัย

วิชาที่ชอบมากที่สุด คือ วิชาสังคมศึกษา เพราะได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ที่มีการผจญภัยและมีคติสอนใจ

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามนักเรียนถึงปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

(1) **ผู้ปกครอง** อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ให้กำลังใจ และสนับสนุนการเรียน

(2) **ครูผู้สอน** ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และเปิดโอกาสให้ได้แสดงออกตามความสามารถ

(3) **เพื่อน** ให้กำลังใจและช่วยเหลือด้านการเรียน

กรณีศึกษาที่ 14

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สมาชิกของครอบครัวนักเรียนมี 5 คน คือ พ่อ แม่ พี่ชาย ตัวนักเรียน และน้องสาว พ่อและแม่มีอาชีพรับจ้าง การเลี้ยงดู พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยง พ่อจะเน้นการปลูกฝังให้รักการเรียนรู้และมีคุณธรรม ให้มีความกตัญญู รู้จักบาปบุญคุณโทษ และมีความ

จิตสำนึกที่ดี โดยยกตัวอย่างบุคคลที่กระทำความดี วิจารณ์ชี้แนะการกระทำที่ดี - ไม่ดี จากการชมรายการโทรทัศน์ และพ่อจะเป็นผู้เลือกรายการโทรทัศน์ที่ชม นอกจากนั้นแม่จะให้เวลากับลูกตลอดเวลา คอยดูแลเอาใจใส่อยู่เสมอ

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

เนื่องจากผู้ปกครองเห็นความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมากจึงสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอบรมสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังครูผู้สอน สนับสนุนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน จัดหาหนังสือเสริมให้เมื่อพ่ออ่านหนังสือพบเรื่องที่น่าสนใจและคิดว่าจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนจะเก็บไว้ให้ นอกจากนั้นจะติดตามผลการเรียนอย่างใกล้ชิด และให้กำลังใจเสมอ

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ และศึกษาอยู่ขณะที่ได้รับรางวัลผู้มีผลการเรียนและความประพฤติดี เป็นสถาบันเดียวกัน เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2542 มีนักเรียน 882 คน ครู 34 คน ปรัชญาของโรงเรียน คือ “ความกตัญญู กตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี” กิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ สัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ สัปดาห์พระพุทธศาสนา โครงการปลูกป่าวนเกษตร โครงการประกวดเยาวชนคนเก่ง เพิ่มรายได้สู่ภัยเศรษฐกิจ โครงการออมวันละนิดเศรษฐกิจมั่นคง และเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้ในเรื่องประวัติของชุมชนและการคุมกำเนิด

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดขนาดเล็ก เปิดให้บริการตลอดวัน ห้องปฏิบัติการทางภาษา มีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักเรียน เปิดให้บริการเฉพาะชั่วโมงเรียน ศูนย์สื่อส่วนใหญ่เป็นสื่อประเภทวีดีโอ เทปบันทึกเสียง และหนังสือเสริม นักเรียนสามารถยืมไปศึกษาได้ และป้ายนิเทศมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดหอประชุมให้เป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม มีไม้ยืนต้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น มีสนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล และสนามเซปักตะกร้อ ให้นักเรียนได้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อาคารถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ ความเป็นระเบียบ และความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 3 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครูทั้ง 3 คน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือเสมอ ด้านการสอน ครู 3 คน จะเตรียมการสอนล่วงหน้าและให้นักเรียนได้เตรียมตัวก่อนเรียน ครู 2 คน สอนโดยใช้การบรรยายควบคู่กับกระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และดูพัฒนาการของนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และครู 1 คน สอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ใช้เกม ผูกโยงเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัวนักเรียน ให้นักเรียนได้ศึกษาจากสภาพจริง และครูแนะนำแหล่งค้นคว้า

(2) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ร่าเริงแจ่มใส พุดเก่ง คุยสนุก ไม่เครียด สามารถเข้ากับทุกคนได้ดี

(3) ความมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบผู้ใหญ่จะยกมือไหว้ ไม่แสดงกิริยาก้าวร้าว อ่อนน้อมถ่อมตน พุดจาสุภาพ เป็นต้น

(4) ความกตัญญูกตเวที เช่น เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อ แม่ ครู อาจารย์ ช่วยเหลืองานแม่ทุกอย่างเท่าที่สามารถจะทำได้ ในวันหยุดจะทำงานแทนให้แม่ได้พักผ่อน วันสำคัญจะกราบเท้าแม่ และเคยได้รับรางวัลลูกกตัญญูแห่งปี เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เช่น เก็บเงินได้ส่งคืนเจ้าของ ขอยืมเงินเพื่อนแล้วใช้คืน ไม่ลอกข้อสอบ เป็นต้น

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกกาลเทศะ และถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(6) การประหยัดคดออม เช่น ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น นำอาหารมารับประทานที่โรงเรียน แบ่งเงินส่วนหนึ่งที่ได้มาโรงเรียนเก็บเป็นเงินออม เป็นต้น

(7) การเสียสละ เช่น ให้น้องหรือเพื่อนผู้หนึ่งได้ซื้ออาหารก่อน สละที่นั่งบนรถให้กับเด็กผู้หนึ่งหรือคนชราให้เพื่อนได้ขึ้นน้ำก่อน เสียสละเวลาวันหยุดมาช่วยงานของโรงเรียน หลังเลิกเรียนจะช่วยงานครู และช่วยญาติพี่น้องทำงานเท่าที่จะช่วยได้ เป็นต้น

(8) การมีระเบียบวินัย เช่น เข้าแถวทำกิจกรรมหน้าเสาธงอย่างตั้งใจ เข้าแถวซื้ออาหาร และปฏิบัติตนถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยงานทางบ้านทุกอย่าง เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น ติดตามข่าวสารสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกประเทศ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ เสมอ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง เช่น อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ทำงานบ้าน ดูโทรทัศน์ ประดิษฐ์สิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนเช้า มาตามเวลานัดหมาย ส่งงานตามกำหนดเวลา เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ทำงานได้สำเร็จครบถ้วนและตรงตามเวลาที่กำหนด ทำงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น เปิดโอกาสให้เพื่อนได้แสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนที่มีเหตุผลดีกว่า และเสียส่วนใหญ่ เป็นต้น

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เช่น ยอมรับฟังและปฏิบัติตามมติของกลุ่ม นำวิธีการทางประชาธิปไตยมาใช้ในห้องเรียน ร่วมรณรงค์การเลือกตั้งประธานนักเรียน เป็นต้น

(16) ความกล้าแสดงออก เช่น แสดงละครเวทีในงานวันไหว้ครู เป็นตัวแทนนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหา และจัดรายการเสียงตามสาย เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ได้รับรางวัลประกวดโครงงานวันวิทยาศาสตร์ ในช่วงเวลาว่างจะคิดประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ โดยมีความใฝ่ฝันที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ดูแลบริเวณที่รับผิดชอบในโรงเรียนได้สะอาด

สวยงาม ช่วยรักษาความสะอาดห้องเรียน และโรงเรียน เข้าร่วมอบรมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และในวันสำคัญต่างๆ จะร่วมปลูกต้นไม้ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และในชุมชน เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร จะรับประทานอาหารเป็นเวลาไม่รับประทานของจุจิก และเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เป็นต้น

(20) การดูแลสุขภาพ จะรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายและออกกำลังกายสม่ำเสมอทุกวัน

(21) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น ตักบาตรทุกเช้า เนื่องในโอกาสวันสำคัญจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด กตัญญูต่อผู้ที่ต่อผู้มีพระคุณ พุทธดี ทำดี เชื่อมั่นในการทำดีได้ ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น เข้าฝึกวิชาทหาร ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนา เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครู ผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) ลักษณะเด่น คือ แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตน ร่าเริงแจ่มใส ขยันหมั่นเพียร สนใจใฝ่รู้ มีความเป็นผู้นำ

กล้าแสดงออก มีวินัย มีน้ำใจและมีความคิดสร้างสรรค์

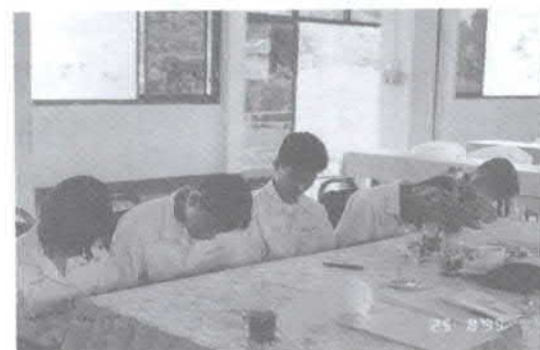
(2) ความประทับใจของเพื่อน คือ เชื้อพังพอมแม่ มีความรับผิดชอบ เป็นผู้นำ เป็นนักประดิษฐ์ จัดแบ่งเวลาได้เหมาะสม และชักจูงเพื่อนไปในทางที่ดี

(3) การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน คือ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชอบค้นคว้าหาความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้นำ

(4) ความภูมิใจของผู้ปกครอง คือ มีความประพฤติดี และพูดจาไพเราะ

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนี้

วันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) หลังจากตื่นนอนจะไปออกกำลังกาย กลับมาจัดตารางเรียน อ่านหนังสือพร้อมทั้งสรุปใจความสำคัญก่อนเรียน ตักบาตร ช่วยแม่ทำงานบ้าน ให้อาหารปลาในบ่อเลี้ยงปลา แล้วจึงไปโรงเรียน หลังเลิกเรียน กลับถึงบ้านจะให้อาหารปลาในบ่อเลี้ยง ชื่อของให้แม่ ช่วยทำงานบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน กรอกน้ำใส่ขวด เป็นต้น จากนั้นจึงทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน และสอนการบ้านน้อง

วันหยุด หลังจากตื่นนอนไปออกกำลังกาย ชื่อของให้แม่ ตักบาตร ช่วยแม่ทำงานบ้าน เช่น หุงข้าว ซักผ้า รีดผ้า ทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น ช่วยแม่ทำแปลงเกษตร เลี้ยงปลา อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียนและทำสรุปย่อ สอนการบ้านและอธิบายบทเรียนให้น้อง และชักชวนน้องๆ เพื่อนๆ ในหมู่บ้านไปเล่นกีฬา ออกกำลังกายในตอนเย็น ในช่วงเวลาว่างจะพักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์และฟังเพลง

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียน สรุปได้ดังนี้ อ่านหนังสือล่วงหน้าโดยอ่านจากหนังสือเก่าของพี่ ซึ่งได้ทำจุดเน้นข้อความที่สำคัญไว้แล้ว ขณะเรียนมีสมาธิในการเรียน เมื่อมีประเด็นที่สงสัย

หรือไม่เข้าใจจะสอบถามครู ในช่วงเวลาว่างจะเข้าห้องสมุดศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยเฉพาะวิทยากรใหม่ ๆ ช่วยอธิบายบทเรียนให้เพื่อน ใช้เวลากลางคืนก่อนนอนอ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน และทำสรุปเนื้อความสำคัญ ผูกโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยในการจำโดยให้ความสำคัญกับทุกวิชา นอกจากนั้นจะศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งต่างๆ เช่น ชื่อหนังสือเพิ่มเติม ศึกษาจากรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

วิชาที่ชอบมากที่สุด คือวิชาชีววิทยา เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิชาเคมี เป็นวิชาที่ได้มีการทดลองและเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันด้วย

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) ผู้ปกครอง ให้ความอบอุ่น ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด อบรมสั่งสอนให้กระทำความดี โดยเน้นเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความกตัญญูทดแทน และส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนอย่างมาก

2) ครูผู้สอน นอกจากให้ความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังสอดแทรกคุณธรรมด้วยดูแลเอาใจใส่ เป็นกันเอง ให้คำปรึกษากับนักเรียนเสมอ ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถ

3) เพื่อน สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอ

4) นักเรียน มีจิตสำนึกที่ดี มีน้ำใจ ใฝ่รู้ กล้าแสดงออกและมุ่งมั่นต่ออาชีพในอนาคตที่วางไว้

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกรดเฉลี่ย 4.00

ผลงาน ปี 2537 ชนะเลิศการแข่งขันฟุตบอล

ชนะเลิศวิ่ง 5 x 80 เมตร

ร่วมงานชุมนุมลูกเสือของเขตการศึกษา

เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปี 2538 รางวัลยกย่องเป็นนักเรียนดีเด่นประเภทมีระเบียบวินัยในตนเอง

ปี 2539 เป็นผู้มีควมวิริยะอุตสาหะในการศึกษาค้นคว้า

ปี 2540 เกียรติคุณดีเด่นวันยอดกตัญญูประจำปี

เกียรติคุณดีเด่นด้านความซื่อสัตย์

เกียรติคุณดีเด่นด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ปี 2541 ชนะเลิศการตอบปัญหาทางานสัปดาห์ห้องสมุด

ชนะเลิศการประกวดปลูกไม้ผลและวนเกษตร

ชมเชยอันดับ 2 การตอบปัญหา "ทางก้าวหน้า"

ได้เกรดเฉลี่ยสูงสุดอันดับ 1 ของระดับชั้น

กรณีศึกษาที่ 15

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านของนักเรียนได้จากการสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ และการสังเกต มีดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

สภาพครอบครัวของนักเรียนพ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เด็กเรียนอยู่ในวัยเด็ก ปัจจุบันแม่เสียชีวิตแล้วจึงอยู่ในความดูแลของย่า และอาศัยอยู่ในบ้านของญาติผู้ใหญ่ มีสมาชิกภายในบ้าน 9 คน ในวัยเยาว์แม่จะปลูกฝังให้ตั้งใจเรียน เป็นคนดี มีน้ำใจ

ย่าจะอบรมให้มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยประพฤติเป็นแบบอย่าง

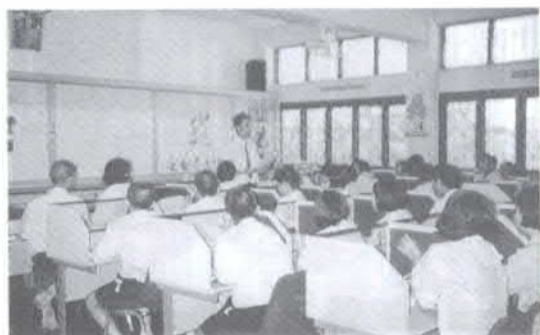
2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

ผู้ปกครองส่งเสริมนักเรียนด้านการเรียนรู้ โดยการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียน การเรียนพิเศษ และซื้อหนังสือเสริมให้

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาขณะนี้ได้รับรางวัลผู้มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี เป็นสถาบันเดียวกันกับที่ศึกษาขณะนี้ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย คติพจน์ของโรงเรียน คือ “ปัญญาเป็นแก้วของนรชน” โรงเรียนกำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนต้องเขียนแผนการสอน และแต่ละปีจะกำหนดนโยบายเป็นกรอบการดำเนินงานให้ครูผู้สอนปฏิบัติในด้านส่งเสริมการเรียนรู้ โรงเรียนจะเปิด

โอกาสและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ได้แก่ การแข่งขันได้วาทิ โครงการธนาคารความดี จัดประกวดสดมนต์ทำนองสรภัญญะ โครงการตอบปัญหาธรรมะ โครงการเยาวชนนักเขียน โครงการวิชาการสัญจรและได้พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล ISO 14001

แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ซึ่งมีขนาดใหญ่ เปิดบริการให้นักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ห้องปฏิบัติการทางภาษา มีจำนวนอุปกรณ์เพียงพอกับนักเรียน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ มีอุปกรณ์เครื่องมือเพียงพอกับนักเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ป้ายนิเทศ เนื้อหาสาระเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปัจจุบัน และข้อความรู้ติดตามทางเดินอาคารเรียนมีเป็นจำนวนมาก และเป็นระเบียบสวยงาม นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คือ จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนให้สะอาด

ร่มรื่น บริเวณโรงเรียนปลูกไม้ดอกไม้ประดับอย่างเป็นระเบียบ สวยงาม นอกจากนั้น มีสนามวอลเลย์บอล และสนามบาสเกตบอล ให้นักเรียนได้เรียนและออกกำลังกาย

สภาพห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอสะอาดและเป็นระเบียบ

จากการสอบถามนักเรียนถึงครูที่นักเรียนประทับใจ และสอบถามครูที่นักเรียนประทับใจ 2 คน เกี่ยวกับการสอนสรุปได้ดังนี้ ครู 2 คน คอยเอาใจใส่ให้กำลังใจ และเป็นที่ปรึกษาให้เสมอเมื่อนักเรียนมีปัญหา สำหรับการสอนจะใช้เทคนิควิธีที่คล้ายกัน คือครูเป็นผู้กำหนดกิจกรรม ใช้การฝึกปฏิบัติให้มาก เปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียน เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน มีรายละเอียดดังนี้

(1) การแต่งกาย แต่งกายสะอาด ถูกต้อง ตามกฎระเบียบของโรงเรียน

(2) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นผู้มีอัธยาศัยดี มีน้ำใจกับเพื่อนๆ และคนทั่วไปเสมอ ทำให้มีคนรู้จักเป็นที่รักและชื่นชมเป็นอันมาก มักจะได้รับคัดเลือกเป็นตัวแทนไปทำกิจกรรมต่างๆ เช่น อาสาสมัครเยาวชน ตำรวจท่องเที่ยว ปิอะเมซิ่งไทยแลนด์ อาสาสมัครผู้นำจราจร เป็นต้น

(3) การมีสัมมาคารวะ เช่น เมื่อพบครู อาจารย์จะยกมือไหว้เสมอ พูดคุยกับผู้ใหญ่ด้วยความนอบน้อม เป็นต้น

(4) ความกตัญญูตักทวง เช่น ช่วยแบ่งเบางานต่างๆ ของผู้ปกครองเสมอ ทั้งช่วยทำงานบ้าน ทำกับข้าว และช่วยทำขนมมาขายที่โรงเรียนเป็นการหารายได้เสริม

เมื่อได้เงินจากการแข่งขันหรือประกวดต่างๆ ก็มอบให้ผู้ปกครองเพื่อเก็บรักษาไว้และใช้เป็นค่าใช้จ่าย เป็นต้น

(5) ความซื่อสัตย์ เป็นผู้มีคุณธรรม ในจิตสำนึก มีความซื่อสัตย์ ทั้งกาย วาจา และใจ ไม่นำของของคนอื่นมาเป็นของตน พอใจในสิ่งที่ตนเองมี ไม่คัดลอกข้อสอบ ทำให้ครูอาจารย์ไว้วางใจให้ทำหน้าที่สำคัญต่างๆ เช่น เป็นผู้ดูแลกระเป๋าเมื่อเวลาไปแข่งขันที่ต่างๆ ช่วยจัดเก็บหยิบของในห้องธุรการ และห้องพัสดุ เป็นต้น

(6) การประหยัดอดออมไม่ใส่ใจกับสิ่งฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของ เช่น รองเท้า กระเป๋า และเสื้อผ้าอย่างคุ้มค่า เงินรางวัลต่างๆ ที่ได้มาจะเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น

(7) การเสียสละ เช่น ใช้เวลาหลังเลิกเรียนฝึกซ้อมรุ่นน้องๆ ให้แต่งคำประพันธ์ เพื่อเป็นตัวแทนโรงเรียนเข้าร่วมแข่งขัน ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อมีปัญหา เสียสละทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเสมอ เสียสละเวลาทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เป็นต้น

(8) ความมีระเบียบวินัย เช่น ทำงานอย่างมีระบบ เคารพกฎของสังคม แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ และประพฤติดีเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนคนอื่นได้ เป็นต้น

(9) ความขยันหมั่นเพียร เช่น ช่วยงานบ้านและอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีเวลาว่างจากการเรียนจะทำการบ้าน เข้าร่วมกิจกรรมและทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

(10) ความสนใจใฝ่รู้ เช่น เข้าชมนิทรรศการ และเข้าฟังการบรรยายเมื่อมีโอกาส อ่านวรรณกรรม ติดตามข่าว และเหตุการณ์ต่างๆ เป็นต้น

(11) การใช้เวลาว่าง จะอ่านหนังสือและช่วยงานบ้าน

(12) การตรงต่อเวลา เช่น มาโรงเรียนเช้า และมาก่อนเวลานัดหมายเสมอ เป็นต้น

(13) ความรับผิดชอบ เช่น ถึงแม้ว่าจะมีกิจกรรมที่ต้องทำมากเพียงใดก็ตาม แต่ก็สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ และส่งตามกำหนดเวลา เป็นต้น

(14) การรับฟังความคิดเห็น เช่น ภาระงานกลุ่มจะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและยอมรับเหตุผลที่ดีกว่าเสมอ

(15) ความเป็นประชาธิปไตย เนื่องจากอยู่ในครอบครัวที่ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยมาตั้งแต่เด็ก จึงเป็นผู้เคารพสิทธิของผู้อื่นเสมอ สนใจติดตามข่าวสารการเมืองจนได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมได้วาทิของรัฐบาล เพื่อแสดงความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตย

(16) การกล้าแสดงออก เช่น พูดจาฉะฉาน เป็นตัวแทนโรงเรียนเข้าประกวดได้วาทิ ยอวาทิ เข้าประกวดกิจกรรมต่างๆ ทั้งการพูดบทความ การเขววาทิ การแต่ง

คำประพันธ์ การอบรมเยาวชนตำรวจท้องเที่ยว เป็นต้น

(17) ความคิดสร้างสรรค์ เป็นนักคิดเชิงสร้างสรรค์ มีความรู้กว้างขวางและมีเหตุผล

(18) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ไม่ใช้พลาสติกหรือโฟมโดยไม่จำเป็น เข้าร่วมรณรงค์เชิญชวนให้ผู้อื่นอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

(19) สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร จะเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ไม่รับประทานของจุจิก

(20) การดูแลสุขภาพ จะออกกำลังกายสม่ำเสมอ

(21) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของศาสนาที่นับถือ เช่น มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือเพื่อนและน้องๆ คอยดูแลช่วยเหลือเพื่อนผู้พิการ เป็นต้น

(22) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม หมั่นทำบุญ สวดมนต์ให้พระทุกวัน มีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยประพันธ์บทอาเศียรวาทเทิดพระเกียรติทุกครั้งที่มีโอกาส เป็นต้น

นอกจากคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ดังนี้

(1) **ลักษณะเด่น** คือ มีความรับผิดชอบ รู้จักประมาณตัวเอง สุขุม รอบคอบ มีน้ำใจ มีความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียร และกตัญญูรู้คุณ

(2) **ความประทับใจของเพื่อน** คือ สามารถนำปัญหามาเป็นกำลังใจเพื่อพัฒนาตนเอง มีความเสียสละ และมีน้ำใจ

(3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** คือ ความอดทน มีสมาธิในการเรียน ใจเย็น มีมนุษยสัมพันธ์ดี

(4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** คือ เป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีมานะอดทน และมีความเพียรพยายาม

3. การดำเนินชีวิต

นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนดังนี้ ตอนเช้าก่อนไปโรงเรียน จะทำความสะอาดบ้าน จัดห้องนอนให้ญาติผู้ใหญ่ หลังเลิกเรียนเมื่อกลับถึงบ้านจะทำความสะอาดบ้าน ให้อาหารสุนัข หุงข้าว จัดโต๊ะอาหาร ดูแลน้องรดน้ำต้นไม้ ออกกำลังกาย ดูแลคุณปู่ ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียนและในวันอาทิตย์จะไปเรียนพิเศษ

4. การเรียน

จากการสอบถามนักเรียนและข้อมูลที่ได้จากเพื่อนนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนของนักเรียนพบว่า จะอ่านหนังสือเตรียมตัวก่อนเรียน มีสมาธิในการเรียน เมื่อมีประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจจะสอบถามครูผู้สอนหรือเพื่อน หลังเลิกเรียนจะทำการบ้านและอ่านหนังสือทบทวนบทเรียน ช่วงเวลาว่างจากการเรียนจะอ่านหนังสือ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย และแต่งกลอนให้กับเพื่อนเนื่องในวันสำคัญต่างๆ

วิชาที่ชอบมากที่สุดคือ วิชาภาษาไทย เพราะชอบกาพย์ กลอน และชอบครู วิชาภาษาอังกฤษ เพราะต้องการสื่อสารกับคนทั่วโลกได้ และวิชาสังคมศึกษา เพราะมีโอกาสดูไปเที่ยววันน้อย จึงต้องการศึกษาเรื่องราวและสถานที่ที่น่าสนใจ

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี สรุปได้ดังนี้

1) **สภาพครอบครัว** ทั้งครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า สภาพปัญหาครอบครัวที่แตกแยก ขาดความอบอุ่น และฐานะยากจน เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนทุ่มเทเวลาที่มีอยู่ให้กับการเรียน กิจกรรม การแข่งขัน และการสร้างผลงานเพื่อจะได้มีชีวิตที่ดีขึ้น จนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในทุกด้าน

2) **ครูผู้สอน** ดูแลเอาใจใส่ให้กำลังใจ กระตุ้นให้มีจิตสำนึกที่ดี ให้โอกาสได้แสดงออกตามความถนัด และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

3) **ตัวนักเรียน** มีจิตสำนึกดี ใฝ่ดี รู้จักนำประสบการณ์ของผู้อื่นที่พบเห็นมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง

ผลการเรียนขณะที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เกียรติยศ 4.00

- ผลงาน
- เป็นพิธีกรแนะนำโรงเรียนในการถ่ายทำวิดีโอ
 - เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการต้อนรับเจ้าชายอาหมัด อัลฟาฮัด อัลซาบา จากประเทศซาอุดีอาระเบีย
 - ได้รับรางวัลการประกวด “การตกแต่งภาพในหลวง” เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองปีกาญจนาภิเษก
 - พุดชววาที ชนะเลิศพูดบทความทางเกษตรกรรมระดับจังหวัด
 - ได้วาทียุติติ “ใช้สินค้าไทย ดีกว่าสินค้านอก”
 - ชนะเลิศตอบปัญหาธรรมะ
 - รองชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันตอบปัญหาศีลธรรม
 - ผ่านการฝึกอบรมโครงการวินัยจราจรสำหรับนักเรียน
 - ได้รับเกียรติบัตรเป็นผู้กระทำกิจกรรมดีเด่น ด้านความมีไหวพริบแก้ไขปัญหาและตัดสินใจดี
 - รางวัลชนะเลิศการประกวดวรรณกรรมเยาวชน
 - เหรียญทองแดงคณะสี แข่งขันวิ่ง 800 เมตร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กไทย : กรณีศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและมีความประพฤติดี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต การเรียน และสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วย 1) นักเรียนที่เคยได้รับรางวัลพระราชทานปีการศึกษา 2540-2541 จำนวน 15 คน 2) เพื่อนนักเรียนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ 75 คน 3) ผู้ปกครองนักเรียนกรณีศึกษา 21 คน และ 4) ครูผู้สอนที่นักเรียนกรณีศึกษาประทับใจ 44 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมี 10 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามนักเรียน แบบสัมภาษณ์เพื่อนนักเรียน แบบสอบถามเพื่อนนักเรียน แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบบสอบถามครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง แบบสำรวจโรงเรียน แนวการบันทึกภาพถ่าย และแนวการจัดบันทึกประจำวันของนักเรียนกรณีศึกษา โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและหาค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมที่บ้าน และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมที่บ้าน

การศึกษาสภาพแวดล้อมที่บ้านได้จากการสอบถามผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้ สรุปผลได้ดังนี้

1) การอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีทั้งพ่อ แม่ และลูกอยู่ร่วมกัน (11 คน) พ่อแม่มีการหย่าร้าง (4 คน) ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง (6 คน) เกษตรกรรม (4 คน) รับราชการและค้าขาย (2 คน เท่ากัน) และทำธุรกิจส่วนตัว (1 คน) การเลี้ยงดูส่วนใหญ่เป็นแบบให้ความรัก (12 คน) แบบทอดทิ้ง (2 คน) และแบบประชาธิปไตย (1 คน)

ข้อมูลที่ได้จากผู้ปกครอง พบว่า สิ่งจำเป็นสำหรับการเลี้ยงดูแบบให้ความรัก คือการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด โดยดูแลเกี่ยวกับการบ้าน การอ่านหนังสือ ผลการเรียน และคอยสอบถามจากครูผู้สอนเสมอ รับฟังปัญหาและให้เวลานักเรียนได้ปรึกษาปัญหาตลอดเวลา สังเกตและซักถามปัญหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และชื่นชมกับความสำเร็จ เมื่อกระทำผิดจะไม่ลงโทษด้วยความรุนแรง แต่จะตักเตือนพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว เช่น ชมรายการโทรทัศน์ด้วยกัน ไปท่องเที่ยวภายในครอบครัว เล่านิทานให้ลูกฟังก่อนนอน และดอกลอนระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นต้น และเปิดโอกาสให้ลูกแสดงออก

สิ่งจำเป็นสำหรับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ ผู้ปกครองต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ตลอดเวลา ให้คำปรึกษาดูแลทุกข์สุข และวางตัวเป็นทั้งพ่อแม่ ครู และเพื่อน

วิธีการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี อธิบายสิ่งที่ควรกระทำ และไม่ควรกระทำอย่างมีเหตุผล ยกตัวอย่างบุคคลที่นักเรียนรู้จักหรือจากตัวละครในโทรทัศน์เพื่อให้เห็นผลของการกระทำที่ชัดเจนขึ้น เน้นย้ำเรื่องที่ดีอบรมเป็นระยะ คอยให้กำลังใจและชมเชยความสำเร็จของนักเรียน

2) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้ปกครองในด้านการเรียนรู้

การส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนรู้ พบว่า ผู้ปกครองได้ปฏิบัติเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนผู้ปกครอง)

- (1) สนับสนุนให้เรียนพิเศษ (9 คน)
- (2) จัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียน (9 คน)
- (3) จัดซื้อหนังสือเสริมบทเรียน หนังสือความรู้ทั่วไป และแบบฝึก (8 คน)
- (4) พาไปศึกษาหาความรู้นอกสถานที่ เช่น ห้องสมุดประชาชน สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และโบราณสถานโบราณวัตถุ เป็นต้น (6 คน)
- (5) จัดมุมหนังสือไว้ให้ศึกษาค้นคว้าและทำการบ้าน (5 คน)
- (6) สนับสนุนการเข้าค่ายพักแรม (3 คน)
- (7) เลือกโรงเรียนที่จะให้นักเรียนเข้าศึกษา โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อม จำนวนนักเรียน และการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของครูผู้สอน (2 คน)
- (8) พาไปเลือกซื้อหนังสือ (2 คน)
- (9) ซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ (2 คน)

(10) สังเกตและส่งเสริมสนับสนุนความถนัดหรือความสามารถพิเศษของลูก (2 คน)

(11) แนะนำรายการโทรทัศน์ที่มีสาระประโยชน์ และระหว่างชมรายการโทรทัศน์จะชี้แนะสิ่งดี – ไม่ดี (2 คน)

(12) อธิบายเนื้อหาบทเรียน และสอนการบ้าน (2 คน)

(13) ยกตัวอย่างบุคคลที่ควรค่าแก่การนำไปเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ (2 คน)

(14) สอนให้รักการอ่านโดยอ่านหนังสือให้เห็นเป็นแบบอย่าง อ่านหนังสือและวิพากษ์วิจารณ์ร่วมกัน และตัดเก็บเรื่องหรือบทความที่น่าสนใจ (1 คน)

(15) ติดตาม สอบถามถึงผลการเรียนอยู่เสมอ และคอยให้กำลังใจ (1 คน)

1.2 สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน

การศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนได้จากการสอบถามครูผู้สอนและการสำรวจโรงเรียน โดยศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา และสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่กำลังศึกษา สรุปได้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่เคยศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนเคยศึกษาขณะที่ได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติ ทั้ง 14 โรงเรียน มีสภาพแวดล้อมทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1.1) กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาษาและวัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอื่นๆ

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ โครงการประหยัดออมทรัพย์ การจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา โครงการธนาคารความดี การประกวดอ่านทำนองสรวัญญะ โครงการต่อต้านยาเสพติด

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรม ได้แก่ การประกวดเขียนเรียงความ การประกวดมารยาท โครงการพื้บรมน้องหน้าเสาธง โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น การแข่งขันได้วาที โครงการเยาวชนนักเขียน การประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง การแข่งขันเล่านิทาน กิจกรรมภาษาสร้างค่านิยมชื่นชมความเป็นไทย กิจกรรมน่านาฏศิลป์ออกสู่ชุมชน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สัปดาห์วันวิทยาศาสตร์ การแข่งขันตอบปัญหาวิชาการ การประกวดโครงงานและสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ การแข่งขันคิดเลขเร็ว โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมในลักษณะของคณะกรรมการนักเรียน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ได้แก่ การประกวดวาดภาพ

1.2) แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรง (14 โรง) มีห้องสมุดที่เปิดบริการตลอดวัน (10 โรงเรียน) เปิดบริการช่วงพัก (3 โรงเรียน) และเปิดบริการตลอดวันและวันหยุด (1 โรงเรียน) และป้ายนิเทศ รองลงไป คือ ข้อความรู้ (11 โรงเรียน) ศูนย์สื่อ (8 โรงเรียน) มุมอ่านหนังสือ (8 โรงเรียน) ห้องปฏิบัติการทางภาษา (7 โรงเรียน) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (6 โรงเรียน) และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ (5 โรงเรียน)

1.3) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงมีสนามกีฬาให้นักเรียนได้เรียนและออกกำลังกาย รองลงไป คือ มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ (10 โรงเรียน) จัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนได้สะอาดร่มรื่น (10 โรงเรียน) และปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ อย่างเป็นระเบียบสวยงาม (6 โรงเรียน)

1.4) สภาพห้องเรียน โรงเรียนทุกโรง (14 โรง) มีอากาศถ่ายเทสะดวก และแสงสว่างเพียงพอ มีการตกแต่งห้องเรียน เช่น ใช้รูปภาพ ข้อความรู้ โปสเตอร์ วัสดุเหลือใช้แผนที่ ป้ายนิเทศ และภาพวาดผลงานของนักเรียน เป็นต้น รองลงไป คือ ความสะอาดและความเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมาก (8 โรงเรียนเท่ากัน) และระดับปานกลาง (4 โรงเรียนเท่ากัน)

1.5) คุณลักษณะของครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ จากการสอบถามครูผู้สอนจำนวน 21 คน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ 9 คน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด รองลงไป คือ ให้ความรักความอบอุ่น (6 คน) ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม (4 คน) ให้ความเป็นกันเอง มีเหตุผล และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี (3 คนเท่ากัน) สอนสนุก (2 คน) และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล (1 คน)

1.6) การสอนของครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ พบว่า ครูส่วนใหญ่ คือ 15 คน เป็นผู้กำหนดหัวข้อให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วมานำเสนอ รองลงไปคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (14 คน) เพิ่มเติมเนื้อหาจากบทเรียนและให้ทำแบบฝึกหัดเสริม (11 คน) ปรับวิธีการสอนและเนื้อหาไปตามสภาพของนักเรียน (9 คน) เขียนแผนการสอนและเตรียมการสอนล่วงหน้า (8 คน) จัดบรรยากาศการสอนให้สนุกสนานโดยใช้ เกม เพลง บทบาทสมมติ การเล่าเรื่องตลกขบขัน การเล่านิทาน และวิดีโอ (7 คน) ขณะสอนจะสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมด้วย (5 คน) และเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับเรื่องหรือเหตุการณ์ใกล้ตัวนักเรียน (3 คน)

2) สภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนที่กำลังศึกษา

โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ขณะนี้ มีจำนวน 11 โรงเรียน มีสภาพแวดล้อมทั่วไป ดังนี้

2.1) กิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาษาและวัฒนธรรม ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอื่นๆ

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนา การจัดค่ายพุทธบุตร กิจกรรมการแบ่งรักให้น้องเล็ก โครงการธนาคารความดี การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ และการประกวดสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรม ได้แก่ โครงการอาสาประชาสัมพันธ์ การแข่งขันโต้วาทิ การประกวดอ่านร้อยแก้วร้อยกรอง โครงการเยาวชนนักเขียน และโครงการภูมิปัญญาชาวบ้าน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการความเป็นเลิศทางวิชาการ การแข่งขันคิดเลขเร็ว และโครงการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านประชาธิปไตย ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมในลักษณะของคณะกรรมการนักเรียน

กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอื่นๆ ได้แก่ โครงการอาชีพอิสระ โครงการอนามัยเพื่อสุขภาพ และทัศนศึกษานอกสถานที่

2.2) แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด คือ 11 โรงเรียน มีห้องสมุดซึ่งเปิดบริการตลอดวัน (9 โรงเรียน) เปิดบริการตลอดวันและในวันหยุด (2 โรงเรียน) รองลงไป คือ ห้องปฏิบัติการทางภาษา (9 โรงเรียน) ป้ายนิเทศ (9 โรงเรียน) ข้อความรู้ (9 โรงเรียน) ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ (8 โรงเรียน) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (7 โรงเรียน) ศูนย์สื่อ (5 โรงเรียน) มุมอ่านหนังสือ (7 โรงเรียน) และห้องสมุดเคลื่อนที่ (1 โรงเรียน)

2.3) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีสนามกีฬาให้นักเรียนได้เรียนและออกกำลังกาย รองลงมา คือ ปลุกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ อย่างเป็นระเบียบสวยงาม (9 โรงเรียน) มีพื้นที่สำหรับให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างเพียงพอ (8 โรงเรียน) และจัดบริเวณที่นั่งพักผ่อนได้สะอาดร่มรื่น (6 โรงเรียน)

2.4) สภาพห้องเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมด (11 โรงเรียน) อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ และมีการตกแต่งห้องเรียน เช่น ใช้ป้ายนิเทศ รูปภาพ วัสดุท้องถิ่น

แผนภูมิกรรมการห้องเรียน และบอร์ดประชาสัมพันธ์ รองลงไป คือ ความสะอาด อยู่ในระดับมาก (8 โรงเรียน) ระดับปานกลาง (3 โรงเรียน) ความเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมาก (7 โรงเรียน) ระดับปานกลาง (3 โรงเรียน) และระดับน้อย (1 โรงเรียน)

2.5) คุณลักษณะของครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ จากการสอบถามครูผู้สอน จำนวน 23 คน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ 9 คน ให้คำปรึกษาชี้แนะ รองลงไป คือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด (8 คน) ให้ความเป็นกันเอง (7 คน) ให้ความรักความเมตตา (4 คน) สอนสนุก (3 คน) ให้กำลังใจ สนับสนุนให้ทำกิจกรรมและมีเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ (2 คนเท่ากัน) มีเหตุผล สอนเข้าใจ ใจดี และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (1 คนเท่ากัน)

2.6) การสอนของครูผู้สอนที่นักเรียนประทับใจ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ (9 คน) ใช้กระบวนการกลุ่มและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนาน โดยใช้เกม เพลง บทบาทสมมติ การเล่าเรื่อง รองลงไป คือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดและวางแผน กิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสนใจ (8 คนเท่ากัน) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด ชักถาม ได้ตอบ (6 คน) แจ้งจุดประสงค์ เป้าหมาย และหัวข้อที่จะสอนเพื่อให้นักเรียนเตรียมตัวล่วงหน้า เพิ่มเติมเนื้อหาที่นอกเหนือจากบทเรียน (5 คนเท่ากัน) เน้นการฝึกปฏิบัติ (4 คน) ให้นักเรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (3 คน) ผูกโยงบทเรียนเข้ากับเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน ขณะสอนจะสอดแทรกคุณธรรมด้วย และครูคอยกระตุ้นเสริมแรงอยู่เสมอ (2 คนเท่ากัน)

2. คุณลักษณะของนักเรียน

จากการสอบถามครูผู้สอน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และการประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา พบว่า (ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงจำนวนนักเรียนกรณีศึกษา)

1) **ลักษณะเด่นของนักเรียน** ได้แก่ ความมีน้ำใจ (10 คน) มีความรับผิดชอบ (9 คน) กล้าแสดงออก (8 คน) กิริยาสุภาพเรียบร้อย (6 คน) ร่าเริงแจ่มใส (5 คน) มีความคิดสร้างสรรค์ (5 คน) มีความเป็นผู้นำ (5 คน) มีความเชื่อมั่นในตนเอง (4 คน) ขยันหมั่นเพียร (4 คน) มีความซื่อสัตย์ (4 คน) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (4 คน) สนใจใฝ่รู้ (3 คน) กตัญญูตเวที (3 คน) อ่อนน้อมถ่อมตน (3 คน) มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามสูง (3 คน) พุดจาไพเราะ (3 คน) มีอารมณ์ขัน (2 คน) ประหยัดอดออม (2 คน) มีสัมมาคารวะ (2 คน) เสียสละ (2 คน) มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหา (2 คน) เข้มแข็งและอดทน (2 คน) มีวินัย ตรงต่อเวลา สุขุมรอบคอบ และมีความกระตือรือร้น (1 คนเท่ากัน)

2) **ความประทับใจของเพื่อน** ได้แก่ ช่วยอธิบายบทเรียนและการบ้านให้เพื่อน (6 คน) ความมีน้ำใจ (6 คน) ความรับผิดชอบ (5 คน) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (5 คน) ความเสียสละ (4 คน) ความขยันหมั่นเพียร (4 คน) ร่าเริงแจ่มใส (4 คน) ความมีมนุษยสัมพันธ์ดี (4 คน) ชอบช่วยเหลือผู้อื่น (2 คน) เข้มแข็งสามารถควบคุมตนเองได้ (2 คน) เป็นที่ปรึกษาให้แก่เพื่อนได้ (2 คน) ช่วยชักจูงเพื่อนไปในทางที่ดี แบ่งเวลาได้เหมาะสม เป็นนักประดิษฐ์ มีความเป็นผู้นำ อุทิศตนเพื่อส่วนรวม เชื่อมมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์ กล้าแสดงออก ตรงต่อเวลา และมีสัมมาคารวะ (1 คนเท่านั้น)

3) **การเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน** ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร (11 คน) ความสุภาพเรียบร้อย (7 คน) ความรับผิดชอบ (5 คน) ความมีมนุษยสัมพันธ์ดี (4 คน) ความสนใจใฝ่รู้ (2 คน) ความมีน้ำใจ (2 คน) ความเสียสละ (2 คน) ความกตัญญูกตเวที (2 คน) ความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิต (2 คน) การกล้าแสดงออก (2 คน) การมีอารมณ์แจ่มใส เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีความคิดสร้างสรรค์ พุดจาไพเราะ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความเป็นผู้นำ ความซื่อสัตย์ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การมีสัมมาคารวะ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (1 คนเท่านั้น)

4) **ความภูมิใจของผู้ปกครอง** ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร (11 คน) ความรับผิดชอบ (4 คน) ความกตัญญูกตเวที (4 คน) พุดจาสุภาพ (3 คน) ศึกษามารยาทและการแต่งกายเรียบร้อย (2 คน) มีความอดทน (2 คน) มีความสามารถหลายด้าน ความซื่อสัตย์ การกล้าแสดงออก ความเชื่อมั่นในตนเอง การตรงต่อเวลา ความประหยัดอดออม และมีผลการเรียนดี (1 คนเท่านั้น)

3. การดำเนินชีวิต

จากการสอบถามผู้ปกครองและนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนกรณีศึกษาพบว่า ช่วงเวลาที่อยู่บ้านทั้งวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) และวันหยุด นักเรียนกรณีศึกษาทุกคน (15 คน) จะช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเท่าที่สามารถจะช่วยให้ เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน ช่วยทำอาหาร ล้างจาน ซักรีดเสื้อผ้า ให้อาหารสัตว์เลี้ยง ดูแลผักสวนครัว ดูแลญาติผู้ใหญ่ จัดดอกไม้ถวายพระ เป็นต้น ทำการบ้าน อ่านหนังสือ ทบทวนบทเรียน และเตรียมบทเรียนล่วงหน้า นอกจากนั้นยังมีนักเรียนกรณีศึกษา เรียนพิเศษหลังเลิกเรียน (2 คน) เรียนพิเศษในวันเสาร์ - อาทิตย์ (7 คน) สำหรับการใช้เวลาว่างนักเรียนทุกคน (15 คน) อ่านหนังสือ โดยอ่านหนังสือการ์ตูน (14 คน) หนังสือพิมพ์ (13 คน) หนังสือสารคดี (1 คน) ความรู้ทั่วไป (1 คน) และหนังสือวิทยาการสมัยใหม่ (1 คน) รองลงไป คือ ชมรายการโทรทัศน์ (11 คน) ประเภทรายการโทรทัศน์ที่ชมคือ สารคดี (3 คน) ข่าว (3 คน) รายการที่ให้ความสนุกสนานและได้สาระ (3 คน) กีฬา (1 คน) การ์ตูน (1 คน) และละคร (1 คน) เล่นกีฬา

ออกกำลังกาย (8 คน) สอนหนังสือและการบ้านน้อง (4 คน) ฝึกการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (3 คน) ปลูกและดูแลต้นไม้ (3 คน) ฟังเพลง (3 คน) เล่นเกมคอมพิวเตอร์ (2 คน) ช่วยผู้ปกครองหารายได้พิเศษ (2 คน) วาดรูป (2 คน) เรียนดนตรีสากล (1 คน) และสะสมแสตมป์ (1 คน) นอกจากนั้น จะทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว (5 คน) เช่น ไปเยี่ยมญาติ ออกกำลังกายด้วยกัน ทำบุญตักบาตรในวันหยุด เป็นต้น

4. การเรียน

ด้านการเรียนได้จากการสอบถามนักเรียนที่เป็นกรณีศึกษา และเพื่อนนักเรียน พบว่าในขณะที่มีการเรียนการสอน นักเรียนทุกคน (15 คน) มีสมาธิในการเรียน จดข้อความสำคัญหรือจุดเน้นเพิ่มเติม ชัดเจนได้ข้อความสำคัญ ขณะที่ครูอธิบายจะคิดตามไปด้วย เมื่อมีประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจจะซักถามครูผู้สอน และมีนักเรียน 1 คน เท่านั้น ที่คิดคำตอบแข่งขันกับครู และเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อม ในช่วงเวลาว่างจากการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ (10 คน) เข้าห้องสมุด เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม รองลงไป คือ ทำการบ้าน (5 คน) เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (5 คน) เล่นกีฬา เขียนบทความ ค้ากลอน ฝึกทำหนังสือสำหรับเด็ก และซ่อมการว้าไทย (1 คนเท่านั้น)

5. ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี

จากการสอบถามผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียน เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลผลการเรียนและความประพฤติดี พบว่า

1) **ผู้ปกครอง** ส่วนใหญ่ (12 คน) เลี้ยงดูแบบให้ความรัก และมี 1 คน เลี้ยงแบบประชาธิปไตย ซึ่งให้ความรักความอบอุ่น ความเอาใจใส่ คอยให้กำลังใจ ชื่นชมกับความสำเร็จและส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียน อาจจะส่งผลให้นักเรียนมีความประพฤติดี กล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้องดีงามและมีผลการเรียนดี สำหรับผู้ปกครองที่เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (2 คน) เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

2) **ครูผู้สอน** อาจจะเป็นเพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ (16 คน) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามความสามารถ รองลงไปคือ ดูแลเอาใจใส่นักเรียน (15 คน) ส่งเสริมความถนัดและความสามารถของนักเรียน แล้วส่งเสริมสนับสนุน (10 คน) ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี (4 คน) และเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (4 คน)

3) **นักเรียน** อาจจะเป็นเพราะนักเรียนมีจิตสำนึกดี มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เมื่อได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้ปกครองและครูผู้สอนจึงทำให้มีคุณลักษณะที่โดดเด่น

อภิปรายผล

การอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนกรณีศึกษาเป็นผู้ที่มีความประพฤติและผลงานดีเด่น ด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านความประพฤติ และด้านกิจกรรม มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายดังนี้

1. สภาพครอบครัวของนักเรียนกรณีศึกษาส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ (11 คน) และเลี้ยงดูแบบให้ความรัก (12 คน) เป็นครอบครัวที่อบอุ่น ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดทั้งเรื่อง การเรียน ความประพฤติและทุกข์สุขของนักเรียน โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่จะประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมสั่งสอนด้วยเหตุผลไม่ใช้ความรุนแรง คอยให้กำลังใจและชมเชยในความสำเร็จของบุตร จึงมีผลต่อคุณลักษณะของนักเรียน ให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีและผลการเรียนดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุมาลี จันทร์ชลอ (2541) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และการให้ความรัก ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการให้การ อบรมเลี้ยงดูบุตร ผลการวิจัยเชิงเอกสารของ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2542) พบว่า วิธีการเลี้ยงดู และสิ่งแวดล้อมมีส่วนสำคัญมากที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ การเรียนรู้ และบุคลิกลักษณะนิสัยในอนาคต เด็กที่เรียนดีในโรงเรียนจะมาจากครอบครัวที่ พ่อแม่สนใจลูก ให้ความสนใจทั้งในเรื่องการเรียน และความเป็นอยู่ของลูก เทอดศักดิ์ เดชคง (2543) แสดงความคิดเห็นว่า พ่อแม่ที่เด็กเรียนรู้ได้ดีมักสนใจการเรียนของเด็ก นอกจากนั้น วิมลภัก ตั้งคนานุรักษ์ (2543) ได้แสดงทัศนคติไว้ว่า หากพ่อแม่ต้องการให้ลูกเป็นเช่นไร ตนเองก็ต้องสร้างสภาพแวดล้อมเช่นนั้นให้ลูกประจักษ์ก่อน นอกจากทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว พ่อแม่จะต้องรับฟังความคิดเห็นของลูกด้วย

อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า นักเรียนกรณีศึกษาทุกคนเป็นผู้ที่สนใจกับการอ่านหนังสือมาก ทั้งๆ ที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง (6 คน) และรองลงไป คือ เกษตรกรรม (4 คน) ซึ่งขัดแย้งกับ ผลงานวิจัยของ ระพีพรรณ มาลัย (2535 : อ้างอิง ในกรมวิชาการ : 2542) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีบิดา มารดา เป็นข้าราชการ แพทย์ พ่อค้า จะมีความพร้อมในการอ่านมากกว่าเด็กที่บิดามารดาเป็นชาวนา ช่างสวน ชาวนา หรือกรรมกร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น

2. จากกรณีศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่นักเรียนกรณีศึกษาเคยศึกษาขณะที่ได้รับรางวัล จำนวน 14 โรงเรียน พบว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นส่วนใหญ่เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านภาษาและวัฒนธรรม และด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนมากกว่าครึ่งมีแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้คือห้องสมุด (14 โรงเรียน) ข้อความรู้ (11 โรงเรียน) มุมอ่านหนังสือ (8 โรงเรียน) และศูนย์สื่อ (8 โรงเรียน) มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่ สนามกีฬา (14 โรงเรียน) พื้นที่สำหรับนักเรียนใช้ทำกิจกรรม (10 โรงเรียน) ที่นั่งพักผ่อนที่สะอาดร่มรื่น (10 โรงเรียน) ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ และตกแต่งห้องเรียนเพื่อความสวยงามและเป็นความรู้ (14 โรงเรียน) ความสะอาดและความเป็นระเบียบอยู่ในระดับมาก (8 โรงเรียน) จะเห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ ความประพฤติ และการแสดงออก ตามสภาพของแต่ละโรงเรียน ซึ่งอาจจะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียน และมีความประพฤติดี อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Margaret C. Wang, Geneva D Haertel และ Herbert J. Walberg (อ้างใน เทียน ทองแก้ว : 2540) ที่พบว่า การจัดโรงเรียน (School Organization) ซึ่งหมายถึง วัฒนธรรม บรรยากาศ นโยบาย และการฝึกปฏิบัติ เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้สูงสุด

3. ครูที่นักเรียนประทับใจในโรงเรียนที่เคยศึกษาขณะที่ได้รับรางวัล 21 คน พบว่า คอยดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด (9 คน) ให้ความรักความอบอุ่น (6 คน) ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม (4 คน) ด้านการสอนครูมากกว่าครึ่งสอนโดยกำหนดหัวข้อให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วมานำเสนอ (15 คน) ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (14 คน) เพิ่มเติมเนื้อหาจากบทเรียนและให้ทำแบบฝึกหัดเสริม (11 คน) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2542) ที่พบว่า การศึกษาสมัยใหม่ ครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญกว่าอื่นใดทั้งหมด ครูต้องเป็นคนที่มีจิตวิญญาณ เป็นคนที่มีความฉลาด มีความรัก เห็นอกเห็นใจและเอาใจใส่นักเรียน บทบาทของครูจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้กับเด็ก และชาญชัย อาจินสมจาร (2540) กล่าวว่า ครูมีหน้าที่รับผิดชอบจัดสภาพบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4. จากการศึกษาการดำเนินชีวิตของนักเรียน พบว่า นักเรียนกรณีศึกษาทุกคนมีความรับผิดชอบสูงต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านการเรียน และงานที่ได้รับมอบหมายจากครูและผู้ปกครอง อีกทั้งเป็นผู้ที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กล่าวคือเมื่ออยู่บ้าน จะอ่านหนังสือทุกคน (15 คน) ชมรายการโทรทัศน์ (11 คน) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายการที่ให้สาระความรู้ เล่นกีฬาออกกำลังกาย (8 คน) และในช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียน จะเข้าห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม (10 คน) ทำการบ้าน (5 คน) และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (5 คน) นอกจากนั้นสิ่งที่น่าสนใจคือ นักเรียนกรณีศึกษาทุกคนมีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีจนถึงดีมาก แต่มีนักเรียนเพียง 2 คน ที่เรียนพิเศษหลังเลิกเรียน และ 7 คน เรียนพิเศษวันเสาร์อาทิตย์ อาจจะเป็นเพราะนักเรียนให้ความเอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกวัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ปกครองควรให้ความเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน การให้ความรัก ความอบอุ่น อบรมสั่งสอนด้วยเหตุผล คอยให้กำลังใจและชื่นชมกับความสำเร็จ จะช่วย เป็นเกราะคุ้มกันให้บุตรหลานประพฤติอยู่ในกรอบที่พึงงามของสังคม นอกจากนั้นผู้ปกครอง จะต้องประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความสับสนในการปฏิบัติ

2. ผู้ปกครองควรร่วมมือกับครูผู้สอน สังเกตความสนใจ ความถนัดและความ สามารถพิเศษเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกตามโอกาส และไม่ควรเน้น เฉพาะทางด้านวิชาการเท่านั้น ควรจะส่งเสริมให้ทำกิจกรรมควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการพัฒนา ศักยภาพในทุกด้าน

3. โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบาย จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ อบรม และพัฒนาครูผู้สอนให้มีความทันสมัยในเนื้อหาวิชา และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะเอื้อ ต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิด โอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้แสดงออก มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอยู่ในกรอบข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน นอกจากนั้นควรจะสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอนด้วย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการพัฒนาแผนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา วันที่ 20-22 กรกฎาคม 2541 : (อัดสำเนา) 42.
- _____. รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการเรียนรู้จากหนังสือของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. 2542.
- _____. รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบหรือแนวการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะดี เก่ง มีสุข. 2542 : (อัดสำเนา)
- _____. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. 2542.
- _____. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา. 2542.
- ชาญชัย อาจีนสมาจาร. หลักการสอน หลักการเรียนรู้และวิธีสอน. สารพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 16 อันดับที่ 129 เมษายน - มิถุนายน 2540 : 46-47.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. สารพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 16 อันดับที่ 129 เมษายน - มิถุนายน 2540 : 28.
- ศักดิ์สิทธิ์ พันธุ์เขียว. บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 กันยายน 2542 : 57-59.
- คันสนีย์ จัตรคุปต์. รายงานการวิจัยสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2542.
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ. รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยตามโครงการการศึกษาวิธีการเรียนและวิธีการสอนที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของเด็กไทย ระดับมัธยมศึกษา. 7,12-13,97-98. (อัดสำเนา)

สุมาลี จันทรชลอ. การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักเรียน.
วารสารวิชาการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2541 : 54-59.

สุภาวดี หาญเมธี. พ่อแม่กับการศึกษาของลูก. สานปฏิรูป ปีที่ 2 ฉบับที่ 23 เดือนกุมภาพันธ์
2543 : 39-42.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

รจนา พุ่มจันทร์. วิธีการสอนแบบการทำค่านิยมให้กระจ่าง. สารพัฒนานหลักสูตร ปีที่ 16
อันดับที่ 127 ตุลาคม - ธันวาคม 2539 : 50-52.

วัลลภ ตั้งคนานุรักษ์. ลูกไม่หั่นไม่ไกลด้น. สานปฏิรูป ปีที่ 3 ฉบับที่ 24 เดือนมีนาคม
2543 : 51-52.

วิวัฒน์ คติธรรมนิตย์. ยกเครื่องเรื่องการเรียนรู้. สานปฏิรูป ปีที่ 2 ฉบับที่ 20 พฤศจิกายน
2542 : 56. (บทสัมภาษณ์ : วิชัย วงษ์ใหญ่)

เทอดศักดิ์ เดชคง. สอนให้เด็กฉลาดได้. สานปฏิรูป ปีที่ 3 ฉบับที่ 26 เดือนพฤษภาคม
2543 : 66-67.

เทียน ทองแก้ว. ปัจจัยที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้. สารพัฒนานหลักสูตร ปีที่ 16
อันดับที่ 129 เมษายน - มิถุนายน 2540 : 77-83.

ไผท สิทธิสุนทร. บทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียน. สานปฏิรูป ปีที่ 3 ฉบับที่ 25 เดือน
เมษายน 2543 : 23-24.

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

รองอธิบดีกรมวิชาการ

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา (นางสาวอรุณศรี อนันตรศิริชัย)

ผู้อำนวยการกองวิจัยทางการศึกษา (นางสาวศรีสมร พุ่มสะอาด)

หัวหน้าโครงการ

นางสาวมณีนภา

ชุติบุตร

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวกัญญิกา

พราหมณ์พิทักษ์

นางมยุรี

ละอองแก้ว

นางสาวรัตนา

แสงบัวเผื่อน

ผู้สร้างเครื่องมือ

นางสาวมณีนภา

ชุติบุตร

นางสาวกัญญิกา

พราหมณ์พิทักษ์

นางมยุรี

ละอองแก้ว

นางสาวรัตนา

แสงบัวเผื่อน

ผู้พิจารณาเครื่องมือ

นางสาวอรุณศรี

อนันตรศิริชัย

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

นางสาวมณีนภา

ชุติบุตร

นางสาวกัญญิกา

พราหมณ์พิทักษ์

นางมยุรี

ละอองแก้ว

นางสาวรัตนา

แสงบัวเผื่อน

นายคำพา

พวงยอด

นางสาวนันทนา

มุดและ

นางสาวสกุลทิพย์

ตุ้ยสิมา

ผู้วิเคราะห์ข้อมูล

นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน

ผู้เขียนรายงาน

นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน

ผู้ตรวจและพิจารณารายงานการวิจัย

นางสาวศรีสมร พุ่มสะอาด

นางสาวไพเราะ พุ่มมัน

นางสาวมณีนีภา ชูติบุตร

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวศุภาวรรณ กิจไธสง

นางสาวรัตนา คลองเพชร

นางสาวทรงคนีย์ ถนอมจิตร

ผู้ออกแบบปก

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา

314-316 ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง ป้อมปราบฯ กทม. 10100

นายปรกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

โทร. 223-3351, 223-5548

รายงานการวิจัยเรื่อง

การศึกษาสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมนักเรียนของนกไทย :
กรณีศึกษาพื้นที่บางลำภูล่าง กรุงเทพมหานคร

กองวิจัยทางการศึกษา

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ